יודען געדענקט! דער קאמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

1 זייטען

ייער פאלקסבלאט

№ 30 | Łódź, Wtorek, 4 lutego 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71. Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 106. | לאדז, דינסטאג פ׳ בשלח י״א שבט תרצ״ו

נדערונג פון ווירטשאפטליכען קלימאט
גרויסע רעדע פון פינאנץ-מיניסטער קוויאטקאווסקי

זארש א, 3 (טעלעפאניש)
היינטיגע זיצונג פון דער ביודזשעט-קאמיסיע
...ים איז געווען געווידמעט די דעבאטען אי-
...עם ביודזשעט-פרעלימינאר.
...ך רעפעראט פון דעפ. האלינסקי האט גע-
...ן א גרויסע רעדע דער פינאנץ-מיניסטער,
...קאווסקי, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז
...איצטיגער קריזיס, וועלכער איז איינער פון
...אדאקסאלסטע און פערניכטענדסטע, האט
...רט דעם ווירטשאפטליכען קלימאט. אלע
...האפטליכע פונקציעס — האט ער געזאגט —
...ן זיך איצט אין דער ריכטונג צו דעפיציט,
...ס פראבלעם פון דערהאלטען דאס גלייכגע-
...יזט זיך אויס פאר אויסערגעוועהנליך שווער
...פאליזירען.
...י דאזיגע אלע דערשיינונגען האבען נישט
...מיטען פוילען, נאר, להיפוך, זיי האבען זיך
...פארשטארקט און פערטיפט. פונקט אזוי ווי א
...בדערע מלוכה האבען זיך מיר נישט אויס-

געהיט פאר פיל פאלשע איינשטעלונגען אויפ׳ן ווירטשאפטליכען געביט, און פון א רייה טעותים. די עיקר-סיבה אבער פון אונזערע איצטיגע שוועריגקייטען האבען א טיפערען און מעהר סטרוקטוראלען כאראקטער.

ווייטער האט דער מיניסטער צ. א. אויך געזאגט: „מיר גיבען זיך אפ א דין וחשבון, אז דער איצטיגער קריזיס איז נישט קיין איבערגייענדע דערשיינונג. פערקעהרט, ער וועט נאך זיך איבערלאזען דויערענדע רעזולטאטען אין דער סטרוקטור פון דער וועלט-ווירטשאפט, און קיין שום נייעם, פון דער ווירקליכקייט אפגעריסענע פאליטיש-ווירטשאפטליכע קאנצעפציע וועט שוין נישט זיין ביכולת ראדיקאל צו ענדערען די לאגע פון דריי פערטעל פון דער בעפעלקערונג אין דער וועלט.

צו וואס׳ערע פרינציפיעלע צילען דארפען מיר איצט שטרעבען? — פרעגט דער וויצע-פרעמיער און פינאנץמיניסטער קוויאטקאווסקי, און ער ענטפערט: 1) אויפ׳ן ערשטען פלאן מוזען מיר אוועקשטעלען די סיסטעמאטישע פערשטארקונג פון דער דארפס-ווירטשאפט, ובפרט פון דער קליינער לאנד-ווירטשאפט, 2) מוזען מיר ווענדען אונזער אויפמערקזאמקייט אויף דער דעראבערונג פונ׳ם אינערליכען מארק דורך אונזער פראדוקציע, ובפרט אויף

דער דעראבערונג פון די מזרח-קרעסען, 3) מוזען מיר שטרעבען צו דער שוץ פון די זיך רעגטירענדע פראצעסען אין דער ווירטשאפט. מיר מוזען זיך אפקעהרען פון שלעכטע צאהלער, און באנקראטירענדע מענשען, און ווענדען אונזער אויפמערקזאמקייט אויף די יעניגע, וואס קאנען ארבייטען פאזיטיו, 4) מוזען מיר שטרעבען צו דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע, האנדעל און האנדווערק, וואס שטיצען זיך אויפ׳ן אייגענעם רויה-שטאף און די געברויכען פונ׳ם אינערליכען מארק, 5) מוזען מיר אריבערגיין צו דער פלאנירונג פון די אינוועסטיציעס אויף דעם דאזיגען צוועק, בכדי צו דערמעגליכען די פונאנדערפלאנירונג פון די אינדוסטריע-ארבייטען, א. א. ז. א. וו.

רעדענדיג צום סוף וועגען דער נויטיגקייט פון אפשפארונגען אין ביודזשעט, זאגט דער מיניסטער: — איך שטרעב גארנישט דערצו, צו האבען א קלענערען ביודזשעט, נאר איך וואלט, פערקעהרט, געוואלט אין דער צוקונפט האבען א גרעסערען ביודזשעט, אויב דאס וועט נאר מעגליך זיין, אבער בעזונדערע פאזיציעס זיינע וועלען קאנען גיין אויף געוויסע צילען און דירעקט אזעלכע, וואס זענען ענג פערבונדען מיט די גרונד-אויפגאבען און די פונקציעס פון דער מלוכה.

דאס אריבערגיין פון דעם איצטיגען מצב אין א נארמאלען — האט דער מיניסטער פערענדיגט — איז אן׳אויסערגעוועהנליך שווערע אויפגאבע. אין דער געשיכטע פון פעלקער זענען אבער פאראן אויסערארדענטליכע און אומדערווארטעטע דערפאלגען, ווען צום פארשיין איז געקומען דער קאנצענטרירטער געזעלשאפטליכער ווילען, דאס ציל-בעוואוסטזיין, די אנשטרענגונג פון ארבייט און געדולד. דער ווירטשאפטליך-שטארקערער בירגער — דער פויער, ארבייטער, אינטעליגענט, סוחר, פאבריקאנט — דאס בעדייט: שטארקערע פינאנצען און א שטארקערע מלוכה!

נאך דער רעדע פונ׳ם מיניסטער האט זיך אנגעהויבען א לאנגע דיסקוסיע, אין וועלכער עס האבען זיך צ. א. בעטייליגט די דעפוטאטען דלוגאש, שיקארסקי און מינצבערג (דעפ. מינצבערגס רעדע, זעה אויף דער דריטער זייט.)

דער המשך פון דער דיסקוסיע און דער ענטפער פונ׳ם מיניסטער קומט מארגען.

טאג-טעגליך
דאס פאלק, נעבעך...

...ם ווילדען שפיל פון דער עולה לטרולה-גע-
...טער מינדערווערטיגקייט, איז עס נויטיג גע-
...ן אינצורעדען דעם קליינבירגער בפרט און דעם
...זען פאלק בכלל, אז עס האט א דעה, אז עס
...ס וואס צו זאגען, און אז „מיר — מיר זענען נאר
...יהרער פון אייער הייליגען ווילען".
...אס מען דעריבער צוגעזאגט דעם ארימען דייטש-
...פאלק יעדעם יאהר אדורכצופיהרען פלעביסצי-
...ה. ה. משאל עצה צו זיין זיך מיט איהם וועגען
...פערשידענע וויכטיגע אנגעלעגענהייטען.
...צט איז שוין 2 יאהר אדורך, און מען האט
...דעם פאלק, וואס מען הערט איהם ווי דעם קא-
...אטישט נעפרעגט...
...ן האט עס אזוי צו זאגען געלאזט לויפען,
...מען טוט אויף אייגענע אחריות (מוסאליני זא-
...לט באטש גאלדענע קידושין-רייפלעך!) און מען
...נישט שטארק אין זייגען זיינע וואכע סענטי-
...מען פאר פוטער און שפעק, און בעטויבטע סענ-
...מען פאר מעגשליכקייט און רעכט, וואס דרע-
...ן דאך אונטער דעם בעוואוסטזיין פון יעדען
...מענש!
...יין צוויי יאהר אדורך, און מען האט נישט גע-
...ט קיין דעה!
...דאס פאלק קאן זיך נאך, חלילה, כאפען, אז
...ט איהם, ווי דעם פאר׳הדריי־יאהריגען שני,
...עס קאן זיך נאך א קלאפ טון אין שטערן:
...יש, וואו איז דער צוזאג, צו קאנסולטירען זיך
...מיט איהם?
...ייטע, וואס זאל מען פרעגען?!
...פרעגען: צי עס איז נאך אלץ בעגייסטערט פון
...ער נייער אחדות?
...פרעגען: צי עס איז גוט, וואס עס איז איזאלירט
...ן, ווי א מין נישט-דערנעהאכט, נישט פאר-
...מלוכה-נעראכט?
...פרעגען: צי עס פיהלט, ווי עס ווערט פעראכ-
...ן פון דער גאנצער קולטור-וועלט, הגם דאס ווערט
...אויפ׳ן קול ארויסגעזאגט?
...פרעגען: צי האט מען אזוי בעדארפט טראקטי-
...דעם איין פראצענט פון דער דייטשער בעפעל-
...רונג — די יודען, אפגערעדט פון זייערע מעלות,
...ס איבערוועגען די חסרונות?
...צי געפעהרליך וואלטען געווען די דאזיגע און
...ליכע פראגען, אבער דער אנשטעל מוז געמאכט
...ערען, און —
...אט הערען שוין קלאנגען וועגען א פלעביס-
...ם, וואס זאל אדורכגעפיהרט ווערען אין דייטש-
...אנד אין חודש מערץ, און וואס די פארמולע זיינע
...זאל זיין:
„...צי ביזטו, דייטשער בירגער, און דייטשע פרוי
...מסכים מיט דער פאליטיק פון דיין פיהרער, וועל-
...כער שטרעבט צום צוריקקעהר פון די קאלאניעס?"
...אט דאס זאל געפרעגט ווערען, און דאס פאלק
...נעבעך, וועט מוזען ענטפערען, צי... עס האט ליב איינ-
...געמאכטס?!

מ.

ווידער געשלאגען יוד. סטודענטען אין די ווארשאווער הויכשולען

וו א ר ש א. 3. (טעל.) נעכטען האט זיך ווידער אמאל איבערגעחזרט דאס שלאגען יודישע סטודענטען אין די ווארשאווער הויכשולען. דאס מאל האבען אבער די ענדעקישע קאליגאנעס אנגענומען אן׳אנדער טאקטיק, ד. ה. געשלאגען האט מען נישט אין די שול-בנינים, נאר אויף די הויפען.. אזוי זענען אינ׳ם אוניווערזיטעט צושלאגען געווארען אויפ׳ן הויף 12 יודישע סטודענטען, און אינ׳ם וועטערינאר-אינסטיטוט-איינער.

אנטיסעמיטישע אונרוהען אין א שטעטעל ביי טרוסקאלאס

יו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש)
היינט זענען אינ׳ם שטעטעל פושיסטאן, נעבען טרוסקאלאס, — טשענסטאכאווער קרייז — אויפ׳ן מארק איבערגעקעהרט געווארען די יודישע סטראגאנעס. דערביי האט מען צושלאגען עטליכע יודישע סוחרים. די אנגעקומענע פאליציי האט שנעל צוריקגעשטעלט די ארדענונג, ארעסטירענדיג עטליכע כוליגאנעס, וועלכע זענען איבערגעגעבען געווארען אין רשות פון דער געריכטס-מאכט

טראמוואי-שטרייק אין ווארשא

וו א ר ש א, 3. (טעל.) אין שייכות מיט די פראיעקטירטע נייע זעלבסטפערוואלטונגס-געזעצען, דעם דאפעלטען הכנסה-שטייער, ווי אויך דעם אויסערארדענטליכען שטייער פון די שכירות — איז היינט פון 5 פארטאג פארגעקומען אן׳איינטאגיגער פראטעסט-שטרייק פון די טראמוואיען.
דער שטרייק איז אדורך רוהיג.

די רעכט פון דער ארץ-ישראל-פאליציי ווערט פערשמעלערט

ירושלים, 3 (יט״א טעלעגראפיש).
די אראבישע פרעסע טיילט מיט, אז בקרוב וועט די ארץ-ישראל פאליציי פערלירען איהר אויטאנאמיע. אין שייכות דערמיט זאל אינגיכען קומען קיין ארץ ישראל דער קאמענדאנט ספייזער.

—×—

דער שווער-געטראפענער פאמיליע טיפענבאך
צוליב׳ן טויט פון אונזער אונפערגעסליכען שוואגער און שעף
ב״ע
משה מאיר טיפענבאך
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
זיין אנדענק וועט שטענדיג בלייבען אין אונזער זכרון!
שוואגער זלמן גראסבארט און פאמיליע
" אברהם הענדעלעס "
" סענדער זיידעל "
" מרדכי בינשטאק "
דאס פערסאנאל פון דער פירמע "טיפענבאך"
יוסף קאפעל
און די פאבריקס-מיטארבייטער.

אונזער ווארט
דאס נייע שטאטס-רעכט

אין דעם פראיעקטירען „נייעם שטאטס-רעכט" וואס וועט אינגיכען ארויסגעגעבען ווערען אין דייטשלאנד אין דער פארם פון א געזעץ, ווערען אויך פארמולירט די פליכטען, וועלכע יודען אין דייטשלאנד וועלען מוזען טראגען לגבי דער מלוכה. לויט די דאזיגע בעשטימונגען וועלען די דייטשע יודען, וועלכע זענען, לויט די נירענבערגער געזעצען „געזעצליך" ענטפירגערט געווארען, מוזען שטעלען אין רשות פון דער מלוכה, „ווען דאס איז נויטיג" אלע זייערע פערמעגענס.

דער שעפער פון דאס נייע שטאטס-רעכט, וועלכער איז אגב אויך דער שעפער פון די נירענבערגער געזעצען, ד״ר שטוקארד, שרייבט, אז הגם די יודען זענען בלויז „שטאטס-אנגעהעריגע", האבען זיי ספעציעלע דאנקבארקייטס - פליכטען (?!!) לגבי דעם רייך, היות דער שטאט גיט זיי שוץ (?!!) און דערלויבט זיי דערוייל (א קאפוליער אנצוהערעניש!) אין די ראהמען פון די עקזיסטירענדע געזעצען צו זיין טעטיג אינם ווירטשאפטליכען לעבען פון לאנד. אויס דעם גרונד — שרייבט ד״ר שטוקארד — איז דער יוד פערפליכטעט צו דערפילען אלע התחייבות׳ן אין בעצוג צום שטאט, און, ווען דאס איז נויטיג, אפפערן דעם שטאט זיין גאנץ אייגענטום. דאס גיט איהם אבער נישט קיין פאליטישע רעכט אין רייך.

מיר לייענען דאס אלץ שווארץ אויף ווייס, מיר פרובען דאס אלץ בעזיינען, געפינען פאר דעם א דערקלערונג, א תירוץ און עס בלייבט אלץ א רעטעניש. א ווילדע געהיימניש, אויף ווי ווייט, און אויף וויפיל ווייטער דער הימעל-שרייענדער ציניזם קאן דערגיין.

א צייט אנ׳אויסטערלישע — א משוגענע, ווען אבסאלוטער הפקר, רעכטלאזיגקייט, גזלנישקייט פון פרייטען וועג, גייסטיגע און פיזישע באנדיטערייע ווערט געפורעמט אין „ראהמען פון געזעץ".

בפירוש׳ער פערפרעכען, אויסגעשפראכענע יסר און-יפש-הרויבעריי ווערט צוגעפוצט מיט איל-פארבען פון נייע „שטאטס-קאדעקסען", און ארומראמענדיג זיי מיט שווערען בעגילדערטען באגעט, טראגט מען זיי פייערליך, מיט נאציאנאלע פאראדען אריין אין די אלטע, אדער נייע יוסטיץ-פאלאצען!

אגב איז אויך טשעקאווע, וואס אונזערע פאלקס-פערהרעטער — אונזער אומגליק און חרפה — די פערשידענע געפרויכער און פערשפרייטער פון נאצי סחורות, און וואס אונזערע טראנספעריסטען (ריכטיגער: טראנס-אפעריסטען!) — אינטערעסאנט, וואס זיי וועלען זאגען צום נייעם שטאטס-געזעץ!!!

ב.

3½ מיליאָן דאָלאַר=קאַמפּיין

האָט בעשלאָסען די ציוניסטישע קאָנפערענץ אין וואַשינגטאָן

וואַשינגטאָן, 3. (יט"א טעלעגראַפיש). ס'האָט זיך געענדיגט די גרויסע ציוניסטישע קאָנפערענץ. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען. צו עפענען אַ גרויסע ארץ-ישראל-קאַמפּיין פון 3½ מיליאָן דאָלאַר. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט ראַבי סטיפען וויז.

וואָס שייך דעם עמיגראַציע-פּלאַן פאַר די דייטשע יודען איז בעשלאָסען געוואָרען, אַרויסצופיהרען 100 טויזענד יודען נאָר פון דייטשלאַנד. אַרויסגעשיקט זאָלען ווערען 28 טויזענד יידען יעהרליך. אַ העלפט וועט בעזעצט ווערען אין ארץ-ישראל, און די רעשט אין אַנדערע לענדער. די קאָסטען פון יעדען עמיגראַנט וועט בעטרעפען 150 דאָלאַר. אַ גרויסען טייל פון די קאָסטען צו צוגרייטען די עמיגראַציע, וועט געשאַפען ווערען פון די דייטשע יודען אַליין.

רעדעס האָבען געהאַלטען: הערבערט סעמיועל, סיימאָן, מערקס און אַנדערע. ראַבי סטיפען וויז האָט אין זיין רעדע געדאַנקט דעם פּרעזידענט רוזוועלט פאַר זיינע סימפּאַטיע-אויסדרוקען פאַר'ן ארץ-ישראל-אויפבוי.

נאָך דער קאָנפערענץ איז פאָרגעקומען אַ באַנקעט.

וועגען זיכערקייט אין צענטראַל-אייראָפּאַ

פּאַריז, 3 (ספּ. טעל.)

דער היינטיגער טאָג איז אַדורך אונטערן צייכען פון וויכטיגע דיפּלאָמאַטישע געשפּרעכען, וועלכע דער מיניסטער פלאַנדען האָט געפיהרט מיט פאָרשטעהער פון פערשידענע מלוכות.

נאָך די געשפּרעכען מיט'ן רומענישען קעניג קאַרל, מינ. טיטולעסקו און קאָמיסאַר ליטווינאָוו, וואָס זענען פאָרגעקומען אין די לעצטע 2 טעג, האָט פלאַנדען היינט קאָנפערירט מיט'ן טערקישען אויסערן מיניסטער, רושדי אַראַס, און דעם ליטווישען אויסערן-מיניסטער לאַזאָרייטיס. עס זאָלען נאָך פאָרקומען געשפּרעכען מיט'ן פירשט שטאַרעמבערג, יוגאָסלאַווישען רעגענט פירשט פּאַוועל, מיט'ן בולגאַרישען קעניג באָריס, און מיט'ן טשעכאָסלאָוואַקישען פּרעמיער האָדזשאַ.

לעת עתה פעהלען אויס גענויע ידיעות וועגען די געפיהרטע קאָנפערענצען. מען דאַרף זיך אָבער משער זיין, אַז זיי האָבען אַ שייכות קודם כל מיט דער אָרגאַניזירונג פון דער זיכערקייט אין צענטראַל אייראָפּאַ.

פּאַריז, 3 (ספּ. טעל.)

דער בולגאַרישער קעניג באָריס האָט היינט אויפגענומען דעם פּרעמיער סאַראָ און דערנאָך דעם מינ. פלאַנדען.

ס'ווערט אָפּגעשטעלט דער טראַנזיט

פון דייטשע צוגען אויפ'ן פּוילישען טעריטאָריום

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש)

אין שייכות דערמיט, וואָס דייטשלאַנד איז שולדיג פּוילען קרוב 100 מיליאָן זלאָטים טראַנזיט-אָפּצאָהלען, האָט דאָס באַהן-מיניסטעריום נעכטען אַרויסגעגעבען אַ פאַראָרדנונג אָפּצושטעלען סיי דעם פּאַסאַזשיר- סיי דעם משאות-פאַרקעהר, וואָס געהט טראַנזיט פון דייטשלאַנד קיין מזרח-פּרייסען און צוריק. דער טראַנזיט-פאַרקעהר וועט אָפּגעשטעלט ווערען אין דער נאַכט פון 6 אויפ'ן 7 ד. ח.

אַנ'אויסנאַהם וועט נאָר געמאַכט ווערען פאַר מיליטער-צוגען, וועלכע וועלען אַדורכגעלאָזט ווערען דורכ'ן פּוילישען טעריטאָריום — איין צוג אין יעדער 5 טעג.

פאַרביסענער קאַמף ביי מאַקאַלע

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש)

פון די אָנגעקומענע קאָמוניקאַטען איז צו זעהן, אַז היינט האָט זיך אָנגעהויבען אַ פאַרביסענער קאַמף אויפ'ן שטח פון מאַקאַלע. קיין איינער פון די קעמפענדע צדדים האָט נישט אָפּגעהאַלטען קיין גרעסערען נצחון.

ענגלישע אינפאָרמאַטאָרען מיינען, אַז דאָס זענען צוזאַמענשטויסען פון פאָרפּאָסטענס אין דער שכנות פון'ם וועג אַדוא-מאַקאַלע, וועלכע שטעלען מיט זיך פאָר אַ פאָרשפּיל צו דער גרויסער שלאַכט וועגען בעהערשען דעם דאָזיגען וועג, וואָס וועט דעצידירען דעם גורל פון מאַקאַלע.

אויפ'ן דרום-פראָנט — טיילט מיט דער איטאַליענישער קאָמוניקאַט -- קומט פאָר בלויז אַנ'אָרגאַניזאַציאָנעלע אַקציע פון'ם איטאַליענישען מיליטער

לעצטע דעפּעשען

סטאַניסלאַוואָוו, 3 (טעלעפאָניש)

אומבעקאַנטע פערברעכער האָבען היינט ... וואַרפען אַ פעטאַרדע אינ'ם הויף פון אַ געוויסען ... אין לעווין.

דאָס הויז איז שטאַרק בעשעדיגט געוואָרען. אינ'ם הויף געפינט זיך אויך אַ שוהל.

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש).

די רעגירונג האָט צוגעגרייט אַ נייע געזעץ ... וועלכען דער רעגירונג איז דערלויבט איינצופיהרען קריגס-צושטאַנד אין משך פון 24 שעה, קאָן ... פיהרען שטרענגע צענזורען אויף צייטונגען א. ... דער דאָזיגער געזעץ וועט אינגיכען פאַרעפענטליכט ווערען.

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש).

אַ יודישער פּאָליציאַנט דוב שטורמאַן, איז ... פתח תקוה בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש).

פּרעז. חיים ווייצמאַן פאָהרט אינגיכען אָפּ ... אייראָפּע, אָנצופיהרען מיט אַ גרויסער אַקציע ... דעם פּראָיעקט פון דער רעגירונג צו בעגרענ... דעם באָדען-פאַרקויף.

אויף אַ זיצונג פון „ועד הלאומי“ האָט ... וויצמאַן געהאַלטען אַ גרויסע רעדע, אין וועל... ער האָט גערופען צו אַ שאַרפען קאַמף געגען ... רעגירונג.

Proszki od BÓLU GŁOWY dla dorosłych, ze znakiem fabrycznym KOWALSKINA
FABR. CHEM. FARM. „AP. KOWALSKI“ WARSZAWA

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעהמט אָן פון 8–11 פאַרמ. און פון 6–9 אָוונט.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

זאַל ראָזמאַריאַנשטשי
ציגעלניאַנאַ 27

סניף ישיבת חכמי לובלין דמהר"ם שפּירא זצ"ל בלודז

אַ פייערליכע אַקאַדעמיע

אי"ה זונטאָג פ' יתרו
ט"ו שבט תרצ"ו (9/II 36) פּינקטליך
11 פאַרמיטאָג קומט פאָר

מיט'ן אָנטייל פון: ג. סיים-דעפּוטאַט הרה"ג ר' אהרן לעווין (אבד"ק רייסא), הרה"ג ר' משה חיים לויא (אבד"ק פּראַשניץ), הרה"ג ר' שלמה שיקלער (אבד"ק קאַלוש), הרה"ג ר' חיים ארי' לאַנגלעבען (אבד"ק סערצין), מיטגליד פון דער צענטראַלער ליטונג פון יח"ל י. ש. קאַטלאַרסקי (וואַרשא), סיים-דעפּוטאַט ראש-הקהל ל. מינצבערג, ראַטמאַן פּרעזעס פ. ליבערמאַן, פּרנס רעד. א. ג. פרידענזאָהן, י. בערלינער א. אַנד.

די גאַלעריע איז רעזערווירט פאַר פרויען. בילעטען צום פּרייז פון 50 גר. און 1 זל. שוין צו בעקומען אין: סניף יח"ל מאָניושקי 1 (פון 5–7), אגודת-ישראל לעגיאָנאָוו 10a, צא"י צעגעלניאַנאַ 22, פאַ"י פּילסודסקי 66, רעד. בית-יעקב קילינסקי 44, בית-יעקב, שרודמיעיסקאַ 32, דישקין, נאַוואָמיעסקאַ 13, דישקין, נאַרוטאָוויטשאַ 22 און אין טאָג פון דער אַקאַדעמיע ביי דער קאַסע פון זאַל פון 9 אַ זייגער פריה.

אויערען, נאָז און האַלז קליניק
מיט בעטען פון Dr. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. ...
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע ... אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8.

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
טראַוגוטאַ 8. טעל. ...
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 4-8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

Dr. med. ŻADZIEWICZ
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז און קעהלקאָפּ-קראַנקהייטען
Piotrkowska 164, tel. 125-26.
נעמט אָן פון 5–8 אָוונט.

I. SILBERSTROM
Kilińskiego 127
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
קוואַרץ-לאַמפּ, — ראַדיקאַלע בעזייטיגונג פון איבריגע האָר.
נעהמט אָן פון 4–8 אָוונט

פערלאַג ח. בזשאָזאַ - וואַרשע
נאָר וואָס דערשינען
י. י. זינגער
די ברידער אשכנזי
I-טער טייל (געבונדען) פּרייז 3.50
II „ (קוימענס אין הימל) 3.50
III „ (שפּינוועבס) 3.50
אַלע 3 בענדער צוזאַמען 10.50 זל.
הויפּט-פאַרקויף:
Kult-Buch“ Warszawa.
אין לאָדז צו בעקומען ביים ... פון „קולט-בוך“ ה. זירבערג ... אין „קולטור-ליגע“, זאַכאָדניע 68, טעל. 191-15 יעדען טאָג: פון 8 ביז 9 ...

צו דער פערלאָבונג פון מיין געליבטע שוועגערין
רוזשאַ בליטענטייל
מיט ה'
יוזשעק האָניגשטאַק
ווינש איך זיי גליקליכע וועגען און זיי זאָלען צו אַ גרויס פערמעגען דערלעבען.
אסתר און אנשל שפּילמאַן און דאַנעק

Dr. Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

פאַר גאַרד.
ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד- קוויטעס
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
אַלזיגער פיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

Dr. med. A. STILLER
אינערליכע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 4-8
פּילסודסקיעגאָ 15,
טעל. 206 75. פּראַגע, 2. שטאָק

Dr. med J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע- און פרויען-קראַנקהייטען
אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-20.
נעמט אָן פון 10–12 און פון 5–7 אָוו.

אויפּפּאַדערונג.
דערמיט פאָדער איך אויף דעם ה'
ה. בוקי
פּיעטריקאָווער 19
אין פערלויף פון 8 טאָג אויסצולייזען דעם ביי איהם געקויפטען ראַדיאָ-אַפּאַראַט.
שלמה ניימאַן
פּאָמאָרסקאַ 9.

ביטשריפטען-ביוראָ
צו דער אַדמיניסטראַטיווער און געריכטליכער מאַכט
אינה.: ב. רזשעשעווסקי
9 פּולנאַצנאַ 9.
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.

עלטסטער פעלדשער
ש. דערעש
לוטאָמירסקאַ 4. טעל. 184-78.
נעמט אָן פון 8-10 פרי, פון 1.30–4 נ"מ און פון 6–7 אָוונט.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר איבערגע- מאַכט די עלטעסטע
הימען!
אויף גאַנץ נייע ווי אויך נייע הימען צו 3.50
„TOLA“
23 Zawadzka 23

לעזט און פערשפּרייט
דעם נייעם
פאָלקסבלאַט

נאָך קורצע שווערע ליידען איז אין בליהענדען עלטער געשטאָרבען אונזער לאַנגיעהריגער מיטגליד און חבר
נ"ע יצחק יהודה באַרלופּסקי
צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, דינסטאָג, ד. 4 פעברואַר 1936, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז קילינסקיעגאָ 46, ווערען אַלע מיטגלידער אויפגעפאָדערט צו קומען, כדי אָפּצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.
די פערוואַלטונג פון יוביליער-זייגער- מאַכער און גראַווירער-צעך. פּילסודסקיעגאָ 69.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דער
פאַמיליע בריטשטיין
צוליב'ן טויט פון זייער
פרוי און מוטער
זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.
מ. מאָוער. 3491

Głęboko wzruszeni
przedwczesną śmiercią
b. p. MOSZKA Tiefenbacha
wyrazy szczerego współczucia pozostałej Rodzinie
składa
Rodzina Susmanków

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילליגער און טאַמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R.Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראַנט II שטאָק.

Koleżance
Cesi Tiefenbach
z powodu zgonu
b. p. OJCA Jej
wyrazy najszczerszego żalu
składają
Ania Susmankówna,
Różka Dawidowiczówna

Dr. med. A. Banasz
כירורג - אורטאָלאָג
Wólczańska 23, tel. 139-88
האָט בעגייט די אויפנאַהמען.
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמיטאָג.

...רעפאַרמירען דאס שטייערן=סיסטעם

...זיכערען רוה און אָרדנונג אין לאַנד

...ויסע רעדע פון דעפּ. מינצבערג אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע

יכע קאמיסיע!

ר האלטען שוין ביים סוף פון דער דיסקוסיע ן מלוכה-בודזשעט. מיר בעטראכטען דעם לעצ תקציב, וואס שליסט אפּ די בודזשעטרסעסיע ר קאמיסיע. מיר האבען ביז אהער געהאט ר מיט הוצאות - מיניסטעריומס, איצט אבער ן מיר צו צום הכנסה-מיניסטעריום.

זין רעכמיט אליין ציינענט זיך דאס פינאנץ- טעריום אויס מיט א געוויסער בעזונדערקייט וין כאראקטער און ממילא אויך לויט'ן קרייז ן טעטיגקייט. אין איצטיגען מאמענט שפּילט פינאנץ-מיניסטעריום א ספּעציעל-וויכטיגע ראָ- יל בראש דערפון שטעהט ה' מיניסטער קאווסקי, וויצע-פרעמיער פון דער רעגירונג עמיער פונם ווירטשאפטליכען לעבען, וועל- ט זיך געשטעלט פאר א ציל ארויסצוהייבען ירטשאפט אינם לאנד פונם ביז־אהעריגען קריי- סטאנד און דערפיהרען זיי צו א בעסערן

געזעלשאפט איז פול מיט דערווארטונג און ארוים געגנג אפּטימיזם. מיר וואלטען נערן וועלען, אז די אפּעראציע, וואס ווערט פיהרט אויף אונזער קראנקען ווירטשאפטס- ארגאניזם זאל זיין וואס ווייניגער פיהלבאר וואס ווייניגער ווייטאגליך.

ך וועל זיך דערלויבען אויף א פּאר בעאבאכ- ן און בעווארעניישען, וואס דרינגען ארויס פון אונזארמאלע פערהעלטנישען פון די ווירט ליכע בעדערפעניישען.

ערשטע בעמערקונג מיינע וועגען דער אפּע- וואס ווערט דורכ'ן ה' מיניסטער דורכגע- אלס כירורג, איז נוגע די שטייער-רע- ם. איך האב שוין געהאט די געלעגענהייט רען דעריבער ביים בעטראכטען דעם בוד- פון האנדעלס - מיניסטעריום. די יושר'דיגע מסטונג פון שטייערן מוז ווערען דער אלף יר תיו פון דאזיגען געביט.

ס'איז אונז בעקאנט, נעמליך זיך איצט די דערעפארם אויפ'ן ווארשטאט. מיר ווארטען מיט אונגעדולד, אז די רעזולטאטען פון אזיגער ארבייט זאלען זיין בהסכם מיט די פער און בעדערפענישען פון דער בעפעלקערונג. ן כאטש דער ה' פינאנץ-מיניסטער האט דא ריזען, אז קיין גרינטליכע שטייער-רעפארם קען נישט אדורכגעפיהרט ווערען, נאר בלויז א יזע, מוז מען אבער פעסטשטעלען, אז דאס, ס'איז ביז איצט אין דעם פרט געטון געווארען, עהר פיל חסרונות. פריהער האט א האנדווער- וואס ארבייט אהן געהילף, ביז איצט נישט גע- אויסקויפען קיין פּאטענט און לויט דער נייער אציע מוז ער יא האבען א פּאטענט. אזוי ארום דער שוואכסטער און ארימסטער עלעמענט ירטשאפטליכען לעבען בעלאסטעט מיט פרישע , פון וועלכע ער איז ביז איצט פריי געווען. ליכען איז פאר די דאזיגע האנדווערקער איצט ערגרעסערט געווארען די סטאוקע פון פּאַראַ- אכאדאווי פון 1 פּראצענט אויף 2.

ספּאנעל נייע המצאה פון דער נייער אָרדי- איז דאס איינפיהרען אַרעסטען פאַר צאהלען קיין שטייערן. און אויב ביז ן זענען אונזערע שטייער-צאהלער געווען בלויז פון די פונקציאנארען פון דער שטייער-מאכט זיי איצט אויך געווארען זייערע ארעסטאנ-

ס איז אן אומהערהערטער פאל אין דער גע- פון שטייערן און ס'איז דעריבער קיין חידוש אז אונזערע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אזוי ענטשידען ארוים געגען די דאזיגע ריפטען, וואס מאכען דעם צאהלער געגצליך פון שטייער-בעאמטען.

ר וויל טאקי אויף דעם אָרט מאכען אויפמערק- אויף דער נויטיגקייט איבערצואקערען די פּסי- יע און די אויסשטעלונג פון די פינאנץ-אם- ים שטייער-צאהלער. אמת לעצטענס איז די ונג פון די בעאמטע אין דער הינזיכט קוים- בעסער געווארען. אָבער ווי ווייט עס איז נאך ן זיין א אידעאל! די פינאנץ-בעאמטע מוזען שטעהן, אז דער שטייער-צאהלער איז נישט בע- געווארען דערויף, מ'זאל פון איהם מאכען אויב מ'זאל שוין אפילו האלטען — אוים- ענדיג זיך אביסעל וואלגאר — דעם שטייער- צאהלער פאר א מעלקעדיגע קוה, מוז מען דאך דער קוה אויך שענקען אויפזיכט און דערהאל- ן צום לעבען. דעריבער זענען אזעלכע ווערטער די לייטער פון דער עקזעקוציע, ווי למשל: „איך איך מאכען א סוף", „איך וועל איך ליק- רען" — נישט בלויז נישט ווירדיג פאר א בע- טען, נאר זאגען פשוט עדות, אז ער פערשטעהט סיי די האלע פיהרער און סיי דעם אינ- רס פון דער מלוכה. דער פינאנץ-בעאמטער מוז ן, אז די מלוכה און דער ביהנער פיהרען אוים א געוויסער מאס א געגענזייטיגען אפּמאך, פער- פעהט זיך אינם העכערן זין. עס שאפט זיך טייל- ער איינדרוק, אז די געזעצען און פארשריפ- קוסטירען פאר אלעמען, נאר בלויז נישט פאר פינאנץ-בעאמטע. ס'איז א פאקט, אז אזא מין בע- דערפיהרט נישט איינמאל דעם סוחר, אדער וועלקער צו פולקאמער רואין. דער ביהנער פער דאך נישט קיין שום פעלשונגען, אדער אי- שריטונגען, ער וויל בלויז, אז די געהעריגע ן זאלען ווערען אפּגעהיטען.

נישט נישט לאנג איז דא געווארען געווארען

ווענען א פאל פון ליציטירען א טינטער דורך א קאַ- מאַרניק. אבער, מיינע הערען, ענליכע פאקטען זע- נען אויפ'ן געביט פון פינאנץ־עקזעקוציעס גאר נישט קיין נייעס. אויב כ'רעד שוין וועגען עקזעקו- ציעס, מוז איך אויפמערקזאם מאכען אויף דעם אוועקפיהרען די סעקוועסטרירטע סחורות אין די לאגערן פון די פינאנץ־אמטען. צו וואס און צו וועו דארף מען דאס האבען? צי בלויז דערויף, אז די סחורות זאלען דארט ווערען מילבינ, אדער שימלען, צי גאר פוילען, כדי אין א יאהר ארום פערקויפט צו ווערען פאר א שיבוש? איז דען נישט בעסער, אז די סחורה זאל בלייבען אונטער דער אויפזיכט פון סוחר, וועלכער איז דאך סוף כל סוף דערפאר פער- אנטווארטליך? איך פערשטעה נאך אויסנאהמס־פאַ- לען, ווען ס'איז פאראן א בעגרינדעטער חשד, אז דער שטייער־צאהלער וועט אנטלויפען, אבער מאַ- כען פון איהם א תל און סתם פייניגען, איז בכלל צוועקלאז!

א ריטעלע אין דער קייט פון דער האזיגער האנד- לונג איז דאס דיסקוואליפיצירען די האנ- דעלס-ביכער. פאר דער מינדעסטער קלייניג- קייט ווערען די ביכער דיסקוואליפיצירט און דערמיט איז מען גורם דעם צאהלער אויסערגעוועהנליכע היי- זקות, זיין קאַקולאציע ווערט צונישט געמאכט און ס'ווערען געשטערט זיינע ווירטשאפטליכע פונקציעס.

איך ווענד זיך צום ה' מיניסטער מיט'ן פאר- שלאג, ער זאל זיך פערטראכטען וועגען דעם אופן פון דערמעגליכען די שטייער - צאהלער אפּצוגע- בען רעקורסען אויפ'ן דאזיגען דיסקוואליפיצירען די האנדעלס-ביכער, כדי געשוואוירענע בוכהאלטערען זאלען דורך דער פערמיטלונג פון די אינדוסטריע- און האנדעלס־קאמערן קענען פעסטשטעלען, צי דער רעווידענט פון דער שטייער־מאכט איז געווען גע- רעכט מיט זיין האזיגער האנדלונג, אדער נישט.

דאס פינאנץ־מיניסטעריום רעקאמענדירט צו פיהרען ביכער. מ'טאר אבער נישט אפּנעהמען דעם חשק צו פיהרען ביכער דורכ'ן דיסקוואליפיצירען זיי, נאר פערקעהרט, דורך בעהאנדלען וויס'געהער צי זיין די פערזאגען, וואס פיהרען יא שוין ביכער.

בכלל איז נויטיג אויסצופּעסערן דעם פינאנץ- אפּאראט דוקא אויפ'ן געביט פון בוכהאלטעריע, ווייל ס'איז דאך אנ'אונמעגליכע זאך, אז דער שטייער צאהלער זאל במשך פון פינף יאהר מוזען היטען די קוויטונגען אויף די איינגעצאהלטע געלטער. די בוכהאלטעריע אין די פינאנץ־אמטען הינקט אפטער מאל אונטער און דאס איז גורם מיספערשטענדני- שען. כ'בין זיכער, אז ווען ביי א סוחר וואלט פעסט געשטעלט געווארען אזא מין בוכהאלטעריע, וואלט מען זי אהן ספק דיסקוואליפיצירט!

אומגעהויער וויכטיג איז דאס צואיילען די ער- לעדיגונג פון ענינים אין די שטייער־אמטען. דער שטייער־צאהלער ווענדעט זיך, למשל, וועגען א שטייער־הנחה, אָבער די זאך פערציהט זיך אין דער לאנגער באנק ארוין און בינו־לבינו פיהרט מען ביי איהם אדורך אנ'עקזעקוציע, וואס איז אין פיל פאַ- לען גורם די ליקווידאציע פון גאנצען געשעפט.

דאס זעלבע איז אויך ביים ערלעדיגען רע- קורסען. א כאראקטעריסטישער ביישפּיל: דער שטייער־צאהלער ווערט ארויסגערופען אין פינאנץ- קאמער צו געבען ערקלערונגען. ס'ווערט אנגענומען א דעציזיע, אָבער אנשטאט זי איבערצוגעבען דעם שטייער־צאהלער, ווערט די דעציזיע איבערגעשיקט אין שטייער־אמט און ערשט דארט ווערט דער צאה- לער אין א 5—6 חדשים ארום געוואויר וועגען רע- זולטאט פון זיין רעקורס. וואס זענען דאס פאר א געהיימנישען, מיט וועלכע מ'וויקעלט ארום אזא דע- צעזיע? האט בעהאנדלען א שטייער־רעקורס איז דאך לעולם, אין א געוויסער מאס, אנ'ענין פאר א פינאנץ־געריכט. דארף דעריבער דאך פערפליכטען די זעלבע פּראצעדור, ווי אין א געוועהנליך געריכט.

נאך א זאך: דער שטייער־צאהלער גיט אפּ ביי דער פערהאנדלונג זיינע אויפקלערונגען. אָבער דער רעפערענט, וואס האט פריהער פארגעשטעלט דעם ענין אלס טוען פון דער מלוכה האט א מעגליכקייט נאכאמאל צו נעמען א ווארט, דאגעגען דער שטייער צאהלער האט נישט מעהר די האזיגע רעכט. אָט א־די אומגליכקייט מוז ווערען אפּגעשאפט!

און דאס איז נאך נישט אלץ: ווי ס'איז דעם ה' מיניסטער בעקאנט, פערלאנגט די ווירטשאפטס־ וועלט שוין פון לאנג א רעפארם פון די פּאַ- טענטען. פון איין קאטעגאריע פּאטענט ביז דער צווייטער איז אזא מהלך, אז דאס מאכט אפּטמאל אונמעגליך די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און האנדעל. לאמיר נעמען א ביישפּיל: אנ'אינדוסטריע- לער וויל פערגרעסערן די צאהל ארבייטער. ביי דער איצטיגער ארבייטסלאזיגקייט וואלט דאס בעדארפט געשטיצט ווערען מצד דער רעגירונג. עס שאפט זיך אָבער אזא לאגע, אז קוים נעמט מען צו נאך א פאר ארבייטער, מוז דער אינדוסטריעלער שוין אויסקוי- פען א פּאטענט פון א העכערער קאטעגאריע, וואס איז אויף א מייל ווייט פון דער פריהערדיגער קאַ- טעגאריע. אנשטאט צוזאמנעהמען נייע מענשען בע- שעפטיגט דער פאבריקאנט די זעלבע ארבייטער אין איבער'שעה'ן. אויב עמיץ נעמט אלזא צו נאך אר- בייטער זאל מען נעהמען אנ'אפּצאהל פאר יעדער איינציגער ארבייטער - קראפט בעזונדער. עהנליך איז דער מצב אין האנטהווערק, מכח וועלכען כ'האב שוין פריהער גערעדט.

דאס זעלבע זעהען מיר אויך אין האנדעל. אויב דער אומזאץ איז נאר מיט א טויזענד זל. העכער, מוז שוין דער סוחר אויסקויפען א פּאטענט פון א גרעסערער קאטעגאריע, וואס קאסט פיל טייערער, ווי דער פריהערדיגער. ס'מוז דעריבער געמאכט ווער- רען א גרינטליכע רעוויזיע איבער די פרינציפּען און די קוואליפיקאציע פון די פּאטענטען.

זעהר וויכטיג איז דאס פּעראיינהייטליכען דעם אינדוסטריע-שטייער. כ'וויס גאנץ גוט וועגען די שוועריגקייטען און מיינונגס־פער- שידענהייטען, וואס הערשען אין דעם פרט צווישען דער גרויס־אינדוסטריע און דעם סוחרטום. פונ- דעסטוועגען האלט איך, אז דאס איז דער איינציגער יושר'דיגער אויסוועג, וואס וואלט געווען ממש א ברכה פאר דער ווירטשאפט אין לאנד. פאר דער טעקסטיל־אינדוסטריע, למשל, זעה איך פשוט נישט קיין אנדערע רעטונג.

היינטרזשיע, וואס'ארע בעדייטונג וואלט די דאַ- זיגע רעפארם געהאט פארן מלוכה-בודזשעט! זי וואלט דאך פערקלענערט געוואלטיג דעם פינאנץ- אפּאראט!

מיט עטליכע יאהר צוריק, בעת מ'האט אנגעהוי- בען די ארבייט ארום רעפארמירען די אלע געביטען, האבען מיר קעהאפט, אז ס'וועט קומען צו א שטי- קעל שינוי בנוגע ליקווידירען דעם אומזאץ שטייער. ליידער זענען אָבער אונזערע דערוואַר- טונגען און האפנונגען צורינגען געווארען. דאס פער- איינהייטליכען דעם אומזאץ־שטייער באופן ער זאל גענומען ווערען איינמאל ביי דער ערשטער האנט איז דרינגענד נויטיג און נאר אזוי ארום וועט געהע- ריג געלעזט ווערען די פראגע פון דאזיגען שטייער.

כ'וויל נאך רעדען וועגען דעם אזוי גערופענעם „ריטשאלט" פאַר קליינע שטייער-צאַה- לער. מיט וואס לאזט זיך ערקלערן דער פאקט, וואס דער „ריטשאלט" פאלט ארונטער דער אפּצאהל סטאווקע פון אזעלכע, וואס פיהרען טישט קיין בי- כער און נישט פון אזעלכע, וואס פיהרען יא ביכער?

זאל מיר ערלויבט זיין צו פרעגען: ס'איז ריכטיג דער פּרינציפּ, אז אנ'אינדוסטריע־לאקאל, אלס אר- בייטס־ווארשטאט, איז פריי פון „לאקאלאווע", פאר- וואס'זשע זאל דער פּרינציפּ נישט חל זיין אויך אויף האנדעלס־לאקאלען, וואס זענען דאך סוף־כל־סוף מעהר נישט, ווי אנ'ארבייטס - ווארשטאט פון אנ'- אנדערן סארט?

הויכע קאמיסיע! בעת מ'האט ארומגערעדט דעם בודזשעט פון בילדונגס־מיניסטעריום, האב איך גע מאכט אויפמערקזאם אויפן קוריאז פון ארויפ- לעגען דעם „אינדוסטריע - שטייער" אויף די יודישע קהלות.

די יודישע קהלות זענען א זעלבסטפערוואלטונגס ארגאן, וואס פיהרט אוים פליכטען, וועלכע זענען פאראנגעזעהן דורכ'ן געזעץ און פארשריפטען. שחיטה אדער מקוואות זענען בעשטאנד־טיילען פון א צוואנגס־פליכט. ס'איז דעריבער אומפערשטענדליך און בכלל א מיספערשטענדניש דאס בעשטייערן א צוואנגס־זאך.

בשעתו האט דירעקטאר קאשקא פון פינאנץ־ מיניסטעריום, וועמען איך האב פארגעשטעלט דעם ענין מיר פערזיכערט, אז די פראגע ווערט פע- האנדעלט — אבער ביז איצט איז זי נאך נישט ער- לעדיגט געווארען. די יודישע קהלות קענען נישט אויסקויפען קיין פּאטענטען, ווייל דאס איז אין סתירה צום פּרינציפּ פון זייער קיום. זיי וועלען דער- ריבער גיכער זיך אפּזאגען פון פיהרען די דאזיגע געביטען, איידער מסכים זיין אויף אפּצאהלען פון רעליגיעזע און ריטועלע פליכטען.

און איצט וועגען אקציז־אפּצאהל פון וויין. דער דאזיגער אפּצאהל איז דער בעסטער בעוויז, ווי אין א סך פאלען ווערט צוליב פּאליטיק געמאכט א תל פון אוטזער היימישען מסחר. דאס געזעץ וועגען אקציז־אפּצאהל פון וויין פון 1931 יאהר ענטהאלט א ריזה פונקטען, וואס זענען אין סתירה צו די פּאסט- מולאטען פון דער ווירטשאפטס־וועלט. אין משך פון די לעצטע יאהרען האבען מיר זיך איבערצייגט, ווי ווייט שעדליך ס'איז פאר'ן ווירטשאפטליכען לעבען און סיי פאר דער מלוכה, דאס אנווענדען דעם שטייער לגבי דעם וויין פון היימישער אויסארביי- טונג. אונזערע איינענע וויין־פּראָדוקציע האט זיך אנגעהויבען גוט ענטוויקלען. וועגען איהר איצטיגער ירידה זאגט אמבעסטען עדות דער פאקט, וואס אין 1929 יאהר האט די מלוכה געהאט דערפון 5 מיל- יאן זל. הכנסה און אין יאהר 1935 — קוים א מיל- יאן 990 טויזענד זל.

איך בין פולשטענדיג מסכים מיט די אויס- פיהרונגען פון רעפערענט, אז די הכנסה פון וויין־ אקציז מוז פערגרעסערט ווערען. דאס איז אָבער פער- בונדען נישט בלויז מיט'ן נאָרמאליזירען דאס אקציז־ געזעץ, נאר אויך מיט'ן קאָריגירען דעם האנדעלס־ אבמאך, וואס איז בשעתו מכח'ן אימפּארט פון וויין־ קיין פוילען געשלאסען געווארען.

א זעהר אנגעווייטיגט פּראָבלעם איז די פּראגע פון

קרעדיטען פאַר די קליינהענדלער און האנדווערקער.

די טאג־טעגליכע פאקטען ווייזען אונז, אז צוליב'ן מאנגעל אין קרעדיט ווערען די דאזיגע בעלי־ פּרנסה אומגעזוהאנדעלט אין הונגערנדיגע און נויט־ ליידענדע. און אויב ס'איז שווער די מלוכה'שע בענק, ווי „באנק פּאלסקי" און „באנק גאספּאדאר סטוואַ" זאלען געבען די דאזיגע פערזאנען דירעקטען קרעדיט. דארף דאס געשעהן דורך דער פּערמיטלונג פון די פערשידענע קאאפּעראַטיווע־בענק, וואס פער־ נעהמען זיך דערמיט.

מיינע הערען די פּראָבלעמען, וועלכע איך האב ארומגערעדט לאזען זיך פערריכטען, אָבער אין דער ערשטער רייה איז וויכטיג, אז דער ה' פי־ נאנץ־מיניסטער און וויצע־פּרעמיער זאל זעהן ס'זאָ־ לען פערבעסערט ווערען די פערהעלטנישען אין לאַנד, פערהעלטנישען, וואס מאַכען א שטריך איבער יעדען פּרוב צו סאנירען און געזונט מאַכען דאס לעבען אין לאַנד. טעראָר מיט באיקאָט, באיי־ קאָט מיט טעראָר — אָט דאס זענען די לאזונגען, וואס פּאַראַליזירען, ניין טויטען־אָב דאס ווירט־ שאַפטליכע לעבען. כ'ויל ווידערהאָלען דאס, וואס כ'האָב שוין דאָ איינמאָל געזאָגט: א טייל סוחרים־ פּערבאַנדען טראָגען זיך אַרום מיט'ן געדאַנק, צי ס'איז נישט גלייכער אַמאָל צו שליסען די געשעפ־ טען, איידער זיי זאָלען ווערען א געגענשטאַנד פון באָמבעס און פּעטאַרדעס.

ה' מיניסטער! איהר האָט דאָ אונטערגעשטראָ־ כען, אַז מ'דאַרף אַלעמען אין פּוילען וועקען צו אַקטיוער אַרבייט אויפ'ן געביט פון האַנדעל און ווירטשאַפט, כדי צו פערגרעסערן די פערדינסטען און קאַפּיטאַלען. איך ערלויב זיך דעריבער צו פרע־ גען: ווי אַזוי קען היינט־צו־טאַג אַ יודי־ שער סוחר, אָדער פאַבריקאַנט קלערען וועגען פערגרעסערן זיין אונטערנעמונג אַז ער מוז גאָר קלערען וועגען פערטיי־ דיגען זיין לעבען און פערמעגען?

ווי־אַזוי קען מען פערלאַנגען אָנשטרענגונגען פון יחידים, ווען זיי זענען נישט זיכער מיט'ן מאָר־ גען?

אָט האָבען מיר יעצט א

מעשה טרוסקאַלאַס.

צוליב אַ פאַלשען בלבול האָט די דאָרטיגע יו־ דישע בעפעלקערונג אומשולדיג געליטען, איינינע וואָכען צייט האָט זקן דאָרט אומשולדיג יודיש ... געגאָסען, און ערשט נעכטען איז אַרויסגעשווי־ דער אמת, אַז דאָס אַלץ איז געווען אַ שענד־

(ווייטער זעה 15־טע זייט)

......די קליינע הוצאה, וואס עס בעטרעפט א לאס פון אונזער מלוכה=לאטעריע, שטעהט נישט אין קיין שום פערהעלטניש צו די גאַנץ רעאַלע מעגליכקייטען צו ערהאַלטען איינע פון די גרויסע אדער קלענערע געווינסען, וואס בעטרעפען קרוב

25.000.000 זל.

קויף דעריבער אַ לאס צו דער 1=טער קלאַס
אין דער גליקליכער קאלעקטור פון

KAFTAL

Łódź, Piotrkowska 54

וואו עס פאַלען שטענדיג גרויסע געווינסען צווישען אַנדערע

2 מאל צו 1.000.000 זל.

בריפליכע בעשטעלונגען ווערען תיכף ערלעדיגט.
P. K. O. konto Nr. 304.761.

צי ווירקליך דער סוף פון עטאַטיזם?

מעגליך, אַז האָסמאַל מיינט מען דערמיט ערנסט, דעם 18טען ד.ח. איז געשאַפען געוואָרען די ספּעציעלע קאָמיסיע אויף אונטערזוכען די ווירטשאַפט פון די מלוכה אונטערנעהמונגען און אין די וויטערדיגע פּערספּעקטיווען ווערט פאָראויסגעזעהן אז א גאַנצע רייהע עטאַטיסטישע אונטערנעהמונגען זאָלען ליקווידירט ווערען אָדער עווענטועל פערפּאַכטעט ווערען צו פּריוואַטע פערזאָנען.

מיר ווילען נישט פאָראויסלויפען די געשעהענישען מחמת די פּראַקטיק פון די פעראַנגענע רעגירונגען האָט שוין נישט איינמאָל בעוויזען אז אָפט בלייבט מען ביי אונז נאָר ביי די שיינע הבטחות, וועלכע ווערען נישט מקוים. מען קען נישט זאָגען, אַז די איצטיגע רעגירונג פון פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי האָט מיסגעברויכט מיט דעם צוטרוי פון דער געזעלשאַפט, מחמת מיר מוזען מודה זיין אז אויפן געביט פון קאַמף מיט די קאַרטעלען איז עפּיס יאָ דערגרייכט געוואָרען. אמת, דער צושטאַנד איז נאָך ווייט נישט קיין בעפרידיגענדער, מען מוז אָבער נעהמען אין אכט אז אין פערלויף פון איין חודש איז אונמעגליך צו ליקווידירען געוויסע ווירטשאַפטליכע סיסטעמען, וועלכע מען האָט געפלעגט אין פערלויף פון לאַנגע יאָהרען.

היינט שטייט מען ביי א גרויסער רעוויזיע פון די אנשויאונגען אויפן ווירטשאַפטליכען געביט און מען קומט צו דער אויספיהרונג, אז דער ביזאיצטיגער סיסטעם האָט חרוב געמאַכט די ווירטשאַפט און איינגאַנצען אונטערגעגראָבען די אונטערנעהמונגס־קראַפט ביי די בירגער.

* * *

דער עטאַטיזם איז ענג פערבונדען מיט דעם סיסטעם פון ווירטשאַפטליכען נאַציאָנאַליזם, און ער איז איגענטליך א פּראָדוקט פון דער דאָזיגער נאָך מלחמהדיגער שיטה, וועלכע האָט געפונען אנהענגער אין א סך לענדער. די אנהענגער פון ווירטשאַפטליכען נאַציאָנאַליזם האָבען אין איהם געזעהן א בריק צווישען דעם אַמאָליגען ליבעראַליזם פון איין זייט און צווישען דעם מאָדערנעם קאָלעקטיוויזם פון דער צווייטער זייט. די נאַציאָנאַליסטישע פיהרער פון דער ווירטשאַפט האָבען אָבער פיינט געהאַט סיי דעם ווירטשאַפטליכען ליבעראַליזם דערפאַר, וואָס ער האָט זיך באַזירט אויף דעם פּרינציפּ פון דער פרייער ווירטשאַפטליכער טעטיגקייט פון יחיד, סיי דעם ווירטשאַפטליכען קאָלעקטיוויזם, דערפאַר, וואָס ער אנערקענט די פּריווילעגיעס פון איין קלאַס.

אויפן אָרט פון די דאָזיגע צוויי סיסטעמען איז געקומען א נייע סיסטעם, וועלכע איז א געמיש פון די צוויי פריהערדיגע און וועלכע מ'האָט א נאָמען געגעבען „פּלאַנמעסיגע ווירטשאַפט", און אויב פּלאַנמעסיגע ווירטשאַפט, וועלכע איז פערבונדען מיט דער סיסטעם פון רעגלאַמענטירונג און אינטערווענציאָניזם — איז דאָך קלאָר אז דאָס דאַרף דורכגעפיהרט ווערען דורך דער רעגירונג.

כדי צו קענען קאָנצענטרירען דאָס גאַנצע ווירטשאַפטליכע לעבען אין די הענט פון דער רעגירונג איז קלאָר, אז זי מוז דערצו בעזיצען אויסערגעוועהנליכע פולמאַכטען, ריכטיגער געזאָגט, זי מוז בעזיצען אנ'אומבעגרענעצטע פּאָליטישע מאַכט און זיין פריי פון די איינפלוסען פון פּאַרלאַמענט און סיי פון די איינפלוסען פון בעזונדערע ווירטשאַפטליכע אָדער פּאָליטישע גרופּען.

און אויך פערקעהרט. דאָס איינהאַלטען די פּאָליטישע מאַכט איז אין א גרויסער מאָס אָפּהענגיג פון דער אומבעגרעניצטער מאַכט צו דיספּאָנירען אין ווירטשאַפטליכען לעבען, אויב מיט דער הילף פון פּראָפּאַגאַנדע פּרובען די מאָדערנע טאָטאַלע מלוכות בעאיינפלוסען דעם בירגער און איהם געווינען פאַר זיך אויף א פרידליכען אופן, אויב מיט דער הילף פון דער פּאָליציי'אישער מאַכט צווינגען זיי צו רעספּעקטירען די געזעצען און די פערפליכטענדע פאַרשריפטען — מוז אָבער דער ווירטשאַפטלער עטאַטיזם — די שטאַרקסטע קייט, וועלכע פענטעט דעם בירגער און מאַכט איהם אויף טריט און שריט אָפּהענגיג פון דער הערשענדער גרופּע.

אויב דאָס בעשעפטיגען זיך מיט א געוויסען פאַך אָדער דאָס האַנדלען מיט א געוויסען פּראָדוקט פאָדערט א קאָנצעסיע; אויב דאָס עפענען א קרעמעל אָדער א האַנטווערקער־וואַרשטאַט איז אין א גרויסער מאָס אָפּהענגיג פון אָנשרייבען אַזוי פיל און אַזוי פיל פּאַפּירלעך, וועלכע דאַרפען נאָך געפינען חן אין די אויגען פון דער אדמיניסטראַטיווער מאַכט; אויב דאָס אריינפיהרען סחורה פון אויסלאַנד איז אָפּהענגיג פון אזא מלוכהשער אינסטיטוציע ווי ס'איז די קאָמפּענסאַציע געזעלשאַפט און א חוץ דעם פון האַנדעלס מיניסטעריום אויף יעדער שריט פון בירגער איז בכלל אָפּהענגיג פון צענדליגער רעפערענטען און אָפּטיילונגס - שעפען פון די נידריגסטע ביז די העכסטע שטאַפּלען — דאַן ווערט קלאָר, אז דער בירגער מוז פערוואַנדעלט ווערען אין א פּולשטענדיג געהאָרכזאַמען ווערקצייג אין די הענט פון דער ביוראָקראַטיע. וועלכע האָט צו זאָגען איבער זיין לעבען און עקזיסטענץ.

דער דאָזיגער ווירטשאַפטליכער נאַציאָנאַליזם; וועלכער טראָגט דעם נאָמען עטאַטיזם מוז אין רעזולטאַט גורם זיין צו שאַפען א ריזיגע מחנה פון בעאַמטע, וועלכע ווערען פערזאָרגט א דאַנק זייערע געמיטזאַמע אינטערעסען און א גוט אָרגאַניזירטע קאַסטע. וועלכע בעזיצט ענגע מיטלען ענערגיש פערטיידיגען איהרע דעראָבערטע פּאָזיציעס. די דאָזיגע מחנה האָט זיך אין פערלויף פון לאַנגע יאָהרען צוגעוואוינט צו בעטראַכטען די מלוכה אויסשליסליך אלס הכנסה פאַלוואַרק, וועלכער ליפערט א [...] גרויסע פּענסיעס אויך פערשידענע גראַטיפיקאַציעס און פּראָוויזיעס, וועלכע שטייגען אָפטמאָל פיל ביז איבער די פּענסיעס.

ס'מוז געמאַכט ווערען די ערשטע שריט, כדי ליקווידירען די העכסט־אומנאָרמאַלע ערשיינונגען וועלכע זענען פערבונדען מיטן עטאַטיזם, און דערנאָך: די דעמאָראַליזאַציע פון א גרופּע בירגער, וועלכע פּאַשען זיך אויפן חשבון פון דער מלוכה, און אַפּאַטיע, אָפּגעלאָזענקייט און רעזיגנאַציע וועלכע האָט בעהערשט אין דער עטאַטיסטישער תקופה אנדערע גרופּע בירגער.

א. צינצינאַטוס

„אָפּגעשטעלט דעם מאַרש פון דער מדבר"

די יודישע קאָלאָניזאַציע האָט געמאַכט אנ'ענדערונג אין דער נאַטור פון ארץ־ישראל

גרויסע רעדע פון פּראָפ. דיבאַסקי אויף א פּאַלעסטינער אקאַדעמיע

אין קראָקאָ איז פאָרגעקומען א פּאַלעסטינע אקאַדעמיע, וואָס איז איינגעאָרדענט געוואָרען אין שייכות מיט'ן 15 יעהריגען יובל פון קרן היסוד. אויף דער אקאַדעמיע איז אויך אַרויסגעטרעטען מיט א גרעסערער רעדע אין נאָמען פון פּוילישען פּראָפּאַלעסטינע קאָמיטעט דער פּראָפעסאָר פון קראָקאָווער אוניווערזיטעט ד"ר ראָמאַן דיבאַסקי.

רעדענדיג וועגען די יודישע דערגרייכונגען אין ארץ ישראל האָט פּראָפ. דיבאַסקי אָנגעוויזען, אַז אין משך פון די 15 יאָהר האָט מען נישט געמאַכט אַלץ, וואָס מען האָט געקענט זיך ווינשען, דאָס איז אָבער נאָך די לאַנגע יאָהר־הונדערטער פון אונאָרמאַלער עקזיסטענץ פון יודישען עלעמענט אין דער וועלט א נאַטירליכע ערשיינונג: „און איצט נאָך, ווי מיר דערוויסען זיך — זאָגט פּראָפ. דיבאַסקי — זענען קוים 20 פּראָצענט יודען אין ארץ ישראל לאַנדאַרבייטער; אָבער, אַז מען האָט זעהר א סך אויפגעטון, דאָס בעווייזען די בליהענדע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניעס אין פּאַלעסטינע און עס בעלעהרען אונז אויך די טרוקענע פאַקטען: דער קרן־היסוד האָט געגרינדעט און סובווענציאָנירט ביז איצט 75 לאַנדווירטשאַפטליכע ישובים. אויב ביז מיט א קורצער צייט צוריק האָט זיך די פּאַלעסטינער לאַנדווירטשאַפט ענטוויקעלט אויפ'ן באָדען, וואָס איז רייכליך בעפרוכפערט געוואָרען דורך דעם שטראָם געלד פון דער גאַנצער וועלט, ווייסען מיר היינט, ווען אויך דער גאַנצער וועלט וואָלט געוועזען א לאַנדווירטשאַפטליכער קריזיס, אַז זי די פּאַלעסטינער לאַנדווירטשאַפט האָט דערפיהרט איהר פּראָדוקציע צו רענטאַביליטעט, וואָס דריקט זיך אויס אין די שטאַרק וואַקסענדע האַנדעלס אומזאַצען.

עס איז אַ פערדינסט פאַר דער גאַנצער מענשהייט, אַז ערד, וואָס יאָהר הונדערטער פון מזרחדיגער פוילקייט און פערנאַכלעסיגונג האָבען געהאַט פערוואַנדעלט אין טויטע וויסטעניש, ווערט איצט ווידער אַ גרויס, הערליך און פרוכטבאַר לאַנד.

דער אינזשיניער יוזעף פּרוכניק זאָגט אין זיין מאָנאָגראַפיע די צוקונפט פון ארץ ישראל, אַז עס קומט דאָרט פאַר כמעט עפּעס א איבערקעהרעניש פון א אוראַלטען געאָלאָגישען פּראָצעס: די יודישע קאָלאָניזאַציע האָט אויסגעאיבט א אנזעהעדיגען איינפלוס אויף דער נאַטור פון פּאַלעסטינע. דער מאַרש פון דער מדבר אין דער ריכטונג אויף מערב איז אָפּגעשטעלט געוואָרען שוין אין די ערשטע יאָהרען נאָך דער מלחמה, דאַגעגען האָט די וועלט אַרום דעם מיטעללענדישען ים געפינען אין די יודישע לאַנד אַרבייטער. אַ זעהר שטאַרקען פערבינדעטען מיט דער הילף פון וועלכען זי האָט געקענט איבערגעהען אין אַ אָפענסיווע געגען דער מדבר און זי צוריקוואַרפען אויף מזרח פון די ברעגעס פון מיטעללענדישען ים. צווישען זאמדען און שטיינער ענטשטעהען אַלס געדיכטער גרינע אאזען פון פעלדער און גערטנער.

רעדענדיג וועגען דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים האָט פּראָפעסאָר דיבאַסקי צווישען אנדערעס געזאָגט: אַז מיט דער ענטוויקלונג פון דאָזיגער אוניווערזיטעט דאַרף מען זיך בעזונדערס פרעהען און יעדער וועמען זי אינטערעסירט און די מענשליכע קולטור איז טייער דאַרף איהר ווינשען האַרציג ווייטערער צעהנדליגער און הונדערט יעהריגע עקזיסטענץ; און בעזונדערס ווינשענסווערט די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון דעם אוניווערזיטעט אין ירושלים אין איצטיגען מאָמענט ווען אין איין פון די גרעסטע לענדער פון דער אלטער אייראָפּעאישער ציוויליזאַציע האָבען אַזויפיל בעריהמטע לעהרער פערלוירען זייער אַרבייטס פּלאַץ און טעריטאָריע עקזיסטענץ נאָר דערפאַר ווייל זיי זענען יודען. ווען מיר וועלען נאָר נעמען אין אַכט, אַז פּאַלעסטינע מיט איהר יונגע אינטעליגענץ האָט זיך בעוועצט אויפ'ן דאַרף ענטוויקלען זיך און אפשר אויך איינציגע אין דער וועלט פאָרום פון געזעלשאַפטליכער און ווירטשאַפטליכער דעמאָקראַטיע, מוז זיך דאָס פּראָבלעם פון דער נאַציאָנאַלער אקאַדעמישער יודישער קולטור אונז אָנוואַרפען מיט בעזונדערס וויכטיג און דרינגענד, מען דאַרף דעם ווינשען דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים, אַז ער זאָל ווי יענער ביבלישער צדיק בעת דער וואַנדערונג איבער דער מדבר, געהען פאַר דעם פאָלק אויף די נייע וועגען לעבען פון צוריקגעפונענעם פאַטערלאַנד.

וואָס פאַר א געוואַלדיגע שוועריגקייטען נאָך נישט געלעזטע פּראָבלעמען עס זאָלען נישט שטעהען אויפ'ן וועג פון דער יודישער בעוועגונג אין פּאַלעסטינע, קען נאָר זיין איין שטעלונג דער דענקענדער און מלוכהשע קאַטעגאָריעס פון פּוילישע עפענטליכקייט, די דאָזיגע שטעלונג איז גינסטיג און אונטערשטיצונג. שטאַמען דאָך פון די פערטעל מיליאָן, וואָס האָבען זיך אין משך פון 15 יאָהר עקזיסטענץ פון קרן־היסוד, ביז איצט באַזעצט אין ארץ ישראל איבער [...] טויזענד פון פּוילען. נאָכמעהר, נישט נאָר די פערוואָנען פערקעהר צווישען פּוילען און פּאַלעסטינע, וואָס קומט איצט פאָר, ווי בעוואוסט, שוין אונטער דער פּוילישער פאָהן, נאָר דער סחורות אויסטויש צווישען ביידע לענדער וואַקסט מיט א שנעלקייט, וואָס פערדינט די גרעסטע אויפמערקזאַמקייט פון דער פּוילישער געזעלשאַפט.

אָבער איבער אַלע מאָטיוען דאָמינירט נאָך [...] מאָטיוו פון ריין אידעאישען כאַראַקטער. מיר ווייסען מיט וואָס פאַר אַ מאַגישען כוח האָט [...]דיג געווירקט און ווירקט אויף יעדען פּאָליאַק וואָרט „פאַטערלאַנד". צי דאַרפען מיר דען נישט פערשטעהען פיהלען און עהרען די מאַכט וועלכער דאָס דאָזיגע וואָרט איז אויפגעלעבט אַזויפיל יאָהרהונדערטער און ווידער אָנגעפיהלט א לעבעדיגען אינהאַלט ווירקט אויף דער יודישער נשמה?

אַלס בעווייז אַז די דאָזיגע וויכטיגסטע גייסטיגע טרייב קראַפט פון דער פּאַלעסטינער בעוועגונג נישט פרעמד פאַר אונזער פערשטענדניס, להיפוך וועקט אונזער סימפּאַטיע און אַכטונג מיר ערלויבט זיין, שוין נישט אַלס אָפיציעלער [...]דונג, נאָר ווי א שטימע פון אויפריכטיגע [...] צייגונג פון די ברייטע קרייזען אין דער פּוילישער געזעלשאַפט איבערצוחזרן צום סוף די ווערטער אונזער אויסערן מיניסטער.

פּוילען וועלכע האָט אַליין לאַנג געקעמפט [...] דער אייגענער נאַציאָנאַלער עקזיסטענץ, [...] בעסטען קענען אַרויסווייזען א לעבעדיגע סימפּאַטיע פאַר דער אידעע פון דער יודישער נאַציאָנאַלער אויפלעבונג.

טרויעריגע סצענעס

וואָס ווערען טעגליך אָפּגעשפּילט אין הילפס־פעראיין פאַר דייטשע יודען

דער ראַסען-שענדער

אין דעם צדקה־ביוראָ פון דער יודישער קהלה אין בערלין האָט ער זיך אַריינגעשטעלט, און דערקלערט, אַז ער מוז זיין געשיכטע דערציילען בסוד־סודות.

מען האָט איהם אַריינגעפיהרט צום פערוואַלטער דאָרט וואו ער קען רעדען אונטער פיר אויגען. דאָרט האָט ער זיך פריהער אַרומגעקוקט, אויב עמיצער הערט זיך נישט אונטער. דאַן האָט ער אָנגעפאַנגען:

— איך בין ווי אַ פערפאָלגטער הונט! — האָט ער געזאָגט. — איך און מיין פרוי זענען אין גרויס געפאַר! מיר ווערען פערפאָלגט פאַר „ראַסענשאַנדע".

ער האָט אַרויסגענומען אַ צעקנייטשטען בריף פון אַ דייטשער קעשענע און איהם דערלאַנגט דעם פערוואַלטער פון דער קהלה:

— נאַט,לייענט!

דער בריף איז פון אַ שכן, וואָס וואוינט אין דעמזעלבען הויז. אַ שכן אַנ'אַריער. אַלץ וואָס ער וויל איז, אַז דער יוד זאָל איהם ביז אַ געוויסען טאָג צושטעלען צוויי הונדערט מאַרק. ווען נישט? ווען נישט, דאַן פער'מסר'ט ער איהם צו דער מאַכט, אַז ער איז אַ „ראַסענשענדער". אַז ער לעבט מיט אַ קריסטליכער פרוי נישט פערהייראַט שוין אַ צאָל יאָהרען.

מיט וואָס אַזאַ מסירה שמעקט סיי פאַר איהם און סיי פאַר זיין פרוי איז נישט אַזוי וויכטיג, ווי דאָס וואָס זיי האָבען צוויי קינדער. זיי וואוינען שוין צוזאַמען פינף יאָהר און האָבען איין קינד דריי יאָהר אַלט, און אַ צווייט קינד פון אַנדערהאַלבען יאָהר אַלט.

— וואָס וועט פאַסירען מיט די קינדער, ווען מען וועט אונז ביידע איינזעצען פאַר „ראַסענשאַנדע"?

— איז דער מאַן נערוועז און אומרוהיג.

וואָס וויל ער פון דער צדקה־אָפּטיילונג פון דער יודישער געמיינדע? ער וויל, אַז זי זאָל איהם שאַפען די צוויי הונדערט מאַרק. פאַר איהם איז דאָס א פראַגע פון לעבען און טויט. אַ פראַגע פון פרייהייט און טורמע. א פראַגע פון זיין אָדער פון אומקום.

אַ טאָג אין דעם בערלינער ביוראָ

פון ב. סמאַליאַר

— און אפשר איז עס בעסער ,אז איהר זאָלט דעם בריף איבערגעבען דער פּאָליציי, כדי מען זאָל דעם מסור פערהאַלטען? — פרעגט דער פערוואַלטער פון דער קהלה זיך נאָך.

— חס ושלום! — גיט דער יוד אַ כאַפּ, — צי מען וועט דעם מסור פערהאַלטען אָדער נישט, איז נאָך אַ פראַגע. אָבער אַז איך און מיין פרוי וועלען זאָפאָרט אַרעסטירט ווערען פאַר „ראַסענשאַנדע" איז דאָך קלאָר ווי דער טאָג.

— און פאַרוואָס האָט איהר די גאַנצע צייט נישט געהייראַט געזעצליך? — וויל דער קהלה־מאַן וויסען.

— פאַרוואָס ?—'איז דער יוד ביטער און צערייצט, — ווער האָט געקענט וויסען, אַז עס וועלען זיך אָניאָגען אַזעלכע צרות? איידער די נאַציס זענען געקומען צו דער מאַכט, איז עס נישט געווען גוואַלדיג נויטיג געזעצליך צו הייראַטען. שפּעטער, ווידער, ווען די נאַציס זענען שוין געווען ביי דער מאַכט, איז עס פשוט געוואָרען אונמעגליך ,אַז אַ יוד זאָל קענען הייראַטען אַ דייטשקע .אט זענען מיר געבליבען דערווייל הענגען אין דער לופטען אַלס מאַן און ווייב. אָבער נישט אַלס אָפיציעל געהייראַט .

— און וואָס וועט איהר טון, אַז דער שכן וועט צונעמען ביי אייך די 200 מאַרק און וועט אייך דאָך מסר'ן? — וויל דער קהלה־מאַן ווייטער וויסען .

— דאָס קען ווירקליך פּאַסירען, אָבער איך בין זיכער ,אַז פּאַסירען וועט עס נישט! — איז דער יוד עטוואָס רוהיגער .

— פאַרוואָס זענט איהר אַזוי זיכער?

— ווייל מיין שכן וועט דענקען, אַז אויב ער וועט שווייגען, וועט ער מיט דער צייט קענען ביי מיר צאַפּען מעהר געלד .

— איז דאָך עס אַ מעשה אָהן אַן עק!

איז דער קהלה פערוואַלטער אומרוהיג. — וועט ער דאָך אייך האַלטען אייביג אונטער טעראָר!

איצט איז דער יוד שוין פולשטענדיג באַלאַנסירט.

— אייביג אונז צו טעראָריזירען וועט ער נישט קענען, פשוט ווייל איך קלייב זיך אַוועקצופאָהרען פון דייטשלאַנד. איך בין אַ גוטער פאַכמאַן ,א מעכאַניק. איך וואַרט יעדען טאָג אויף אַ וויזע פון יוגאָסלאַוויע, וואו איך האָב שוין פאַקטיש אַ שטעלע צוגעגרייט אין אַ דאָרטיגער פאַבריק. אַלץ וואָס איך איך האָב בלויז מורא איז, מען זאָל מיך נישט אַרעסטירען פאַר „ראַסענשאַנדע" איידער די וויזע קומט אָן. קריג איך די וויזע ,דאַן בלייב איך נישט אין דייטשלאַנד קיין איבעריגע שטונדע... דערויף קענט איהר זיך שוין פערלאָזען... איך און מיין פרוי און מיינע קינדער וועלען זיין אויף יענער זייט דייטשלאַנד אין פיר־און צוואַנציג שטונדען נאָכדעם ווי די וויזע וועט אָנקומען...

— זייט איהר אָבער זיכער, אַז די וויזע וועט אָנקומען?...

— אַבסאָלוט זיכער! — איז דער יוד ביי זיך פעסט און מונטער .

דער פאַל איז זעהר אַ וויכטיגער, אַ יוד האַלט זיך ביי ראַטעווען פון דייטשלאַנד ,און קען צו יעדער שעה אַרעסטירט ווערען אויב ער קריגט נישט די 200 מאַרק פאַר דעם מסור.

— גוט! — זאָגט איהם דער פערוואַלטער פון צדקה דעפּאַרטאַמענט, — איהר וועט די 200 מאַרק קריגען אין אַ שטונדע אַרום!..

דער יוד איז איצט אויפ'ן זיבעטען הימעל. ער ווייסט נישט וואָס ער זאָל זאָגען און ווי ער ער זאָל אויסדריקען זיין דאַנק און פרייד.

— איהר ווייסט גאָרנישט, וואָס איהר טוט פאַר מיר, — געפינט ער ענדליך לשון צום רעדען. — איך שיק אייך אָפּ דאָס געלד צוריק אַזוי שנעל ווי איך הויב אָן אַרבייטען אין יוגאָסלאַוויע... איהר וועט דאָס געלט קריגען אויסגעצאָהלט ביז צו דעם לעצטען פעניג!... איהר האָט מקיים געווען איצט אַ מצוה פון פקוח נפש, אויב איהר ווייסט, וואָס דאָס הייסט...

ער פערשווינדט אויף יענער זייט טיר אַ גליקליכער, אַ צופרידענער, כדי צו קומען אין אַ [...] אַרום דאָס געלד אָפּצונעמען...

* * *

טויזענטער זענען די פאַלן, וואָס מען [...] איצט אין די ביוראָ'ס פון די יודישע אינסטיטוציעס אין בערלין, און גרויס איז די יודישע נויט. גרעסער זענען אָבער די יודישע צרות פון [...] לאָזיגקייט, פון פערפאָלגונגען און פון [...]

אַ שטונדע אין אַ יודישער אינסטיטוציע אין בערלין איז אַ שטונדע פון בעאָבאַכטונג ווי [...] ביז ווערט איצט געצאַפּט אין דייטשלאַנד מיט גרעסטער ברוטאַליטעט; איז אַ שטונדע פון [...] די שטילע אינקוויזיציע, וואָס יודען מאַכען דאָ דורך, פון שטילער פּיין און פון שטילע [...] — ליידען, פון וועלכע מען זעהט ווייט נישט סוף; ליידען, וואָס ווערען וואָס ווייטער אַלץ [...] אַלץ אומ'ברחמנות'דיגער, אַלץ ברוטאַלער און אונמענשליכער...

גוטע אויסזיכטען פאר יודישער עמיגראציע אין ווענעזועלא

די גרויסע מעגליכקייטען פונ׳ם לאנד. — די יודען, וואס לעבען דארט

דעם 19 דעצעמבער 1935 איז בעגראָבען גע־
רען דער דיקטאַטאָר פון ווענעזועלאָ, גענעראַל
מעז, און מיט איהם איז בעגראָבען געוואָרען
ר גאנצער טיראנישער רעזשים, וואָס האָט 30
הר לאַנג געהאַלטען דאָס גאַנצע לאַנד אין דער
עקליכסטער שקלאַפעריי. באַלד ווי דער טיראַן
ת אַוועק פון דער וועלט, האָט דא אויסגעבראָכען
רעוואָלוציע. עס איז געווען איינע פון די מערק־
דיגסטע פּאָליטישע איבערקעהרענישען אין אַמע־
קאַ. דאָס פּאָלק פון ווענעזועלאַ האָט איבערנאַכט
אפגעוואָרפען פון זיך די קייטען און האָט אָנ־
הויבען אַ נייע צייט אין זיין געשיכטע. די נייע
יט ברענגט אויך נייע אויסזיכטען סיי פאַר די
דען, וואָס לעבען שוין דאָרט, סיי פאַר נייע
דישע איינוואַנדערער.

ווען מען זאָל אָנהויבען שילדערן די שקלאַ־
ריי, אין וועלכער ווענעזועלאַ האָט געלעבט אונ־
ר׳ן דיקטאַטאָר גאָמעז, וועט עס קלינגען ווי אַ
גענדע. עס איז גאָר שווער צו גלויבען, אז אויפ׳ן
רען פון אַמעריקאַ זאָל אַזעלכעס מעגליך זיין.
בער עס איז פּאָרט אַ פּאַקט.

מיט 126 יאָהר צוריק איז ווענעזועלאַ בע־
ייט געוואָרען פון שפּאַנישען יאָך. געשעהן איז
אונטער דער פיהרערשאַפט פון דעם גרויסען
רעוואָלוציאָנער סימאָן באָליוואַר, וועלכער האָט אָפּ־
ריסען פון דער שפּאַנישער הערשאַפט יענעם ריזי־
ען געביט אין זיד־אַמעריקא, וואו עס געפינען זיך
צט ווענעזועלאַ, קאָלאָמביאַ, עקוואַדאָר, פּאַנאַמאַ,
רו און באָליוויאַ. עס איז דאָ נישט דער פּלאַץ
אָפּצושטעלען אויף דער געשיכטע פון ווע־
זועלאַ פאַר די איבער הונדערט יאָהר פון איהר
פרייאונג.

מיט דרייסיג יאהר צוריק האָט זיך ארויפגע־
פט אויפ׳ן בענקעל אַלס פרעזידענט דער גענעראַל
מעז. כאָטש ער איז געווען אַ פּרעזידענט, פונ־
סטדעגען האָט קיין צאַר קיינמאָל נישט געהערשט
ס אַזאַ אייזערנער האַנט, ווי ער. ווענעזועלאַ
ה זעהר א רייך לאַנד. עס פערמאָגט גאָלד־מינעס,
לבער־מינעס, אויל־קוואַלען; עס פּראָדוצירט קאַפּע,
ה און, געווענליך, אַלערליי פּרוכטען און תבואות.

אָבער דער דיקטאַטאָר גאָמעז האָט אַלץ פּער־
פּט אין זיינע הענט, דעם גאַנצען מסחר און די
גאַנצע פּראָדוקציע פון לאַנד! ער האָט אַלץ אַריינ־
גענומען אין די הענט פון זיין אייגענער משפּחה
און פריינד. זיי זענען געוואָרען די סוחרים און פּאַב־
ריקאַנטען פון אַלץ. ער האָט אפילו געמאַכט אַ
מאָנאָפּאָל אויף פלייש, פיש, מילך, פּוטער. קיינער
האָט נישט געטאָרט פּערקויפען אָט די אַלע זאַכען,
אויסער זיינע אייגענע משפּחה־לייט און זיינע נאָ־
ענטסטע מיט־מענשען.

מען קאָן זיך פאָרשטעלען ווי די בעפעלקערונג
האָט פּעראָרימט געוואָרען דער הונגער און נויט
זענען געווען נישט צו בעשרייבען. קראַנקהייטען
און שטערבליכקייט זענען געווען שרעקליך. און
דער דיקטאַטאָר מיט זיינע לייט זענען פון טאָג צו
טאָג רייכער געוואָרען. גאָמעז און זיינע משפּחה־
לייט האָבען זיך אויפגעבויט די רייכסטע פּאַלאַצען,
און נעכט האָט מען געבאַלעוועט און זיך גע־
באָדען אין שאַמפּאַניער. און אויב אימיצער האָט
געוואגט צו עפענען דאָס מויל ,איז שוין געווען
אַך און ווי צו איהם.

יעדער איינער פון זיין משפּחה האָט גע־
האַט אין אויסלענדישע בענק מיליאָנען דאָלאַרס,
און אין לאַנד גופא האָט ער געהאַט הייזער, פּאַלאַ־
צען, פעלדער — פון דעם בעסטען אין דער וועלט.
אָבער ד. 21. דעצעמבער האָט מען אין עולם זיך
אָנגעהויבען שושקען אין דער שטיל, אַזוי ווי אין

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

פון מאַקס פריליך

אַ חלום, אַז דער גרויסער טיראַן איז קראַנק.
אין די צייטונגען איז קיין וואָרט דערפון נישט גע־
זען. עס איז געווען פערבאָטען וועגען דעם צו
מעלדען (קיין פרייע פרעסע איז דאָך נישט געווען).
דאָך איז אין דער בעפעלקערונג שטילערהייט פון
אויער צו אויער דערטראָגען געוואָרען די ידיעה,
אַז ער האַלט ביים שטאַרבען. אַ מורא איז בע־
פאַלען יעדען איינעם, אַלץ האָט געציטערט ווי
אַ פיש אין וואַסער, ווייל קיינער האָט נישט גע
וואוסט ,וואָס עס וועט איצט ווערען.

באַלד האָט מען זיך דערוואוסט, אַז מ׳האָט
געבראַכט אַ דאָקטאָר פון פּאַריז פאַר׳ן פּרייז פון
125 טויזענד דאָלאַר, אָבער דער גרויסער דאָקטאָר
האָט איהם נישט געקענט ראַטעווען.

געשטאָרבען איז ער זונטאג דעם 15־טען דע־
צעמבער, 11 אַ זייגער אין אָוונט. אָבער באַלד ווי
ער איז געשטאָרבען, הערט וואָס עס האָט פּאַסירט,
הערט און שטוינט:

מען האָט דורך דער ראַדיאָ געלאָזט וויסען
דער גאַנצער בעפעלקערונג פון ווענעזועלא, אַז
פּרעזידענט גאָמעז איז שוין גאָט צו דאַנקען געזונד
און ער שטעהט שוין צוריק אויף די פיס! קיינעם
איז גאָרנישט געקומען אויפ׳ן זין, אַז דער טיראַן
איז שוין טויט און זיין נשמה איז שוין אין גיהנום.
צוליב וואָס האָט עס די רעגירונג געטון ?

נאַטירליך, כדי צו נאַרען דאָס פּאָלק, צוטומלען
די בעפעלקערונג און כדי צוצוגרייטען איהרע פּלע־
נער פאַר דער נייער לאַגע, אפשר כדי צו געבען
די וויכטיגסטע מיטשולדיגע פון דעם טיראַנישען
רעזשים אַ געלעגענהייט צו אַנטלויפען.

אָבער אַזאַ זאַך קאָן דאָך נישט לאַנג בלייבען
בעהאַלטען, און דעם 18־טען דעצעמבער איז ווידער
געגעבען געוואָרען אַ מעלדונג דורך דער ראַדיאָ,
אַנ׳אָנזאָג צום פּאָלק פון ווענעזועלאַ, אַז דער פּרע־
זידענט איז געשטאָרבען און אַז די רעגירונג ער־
קלערט טרויער פאַר׳ן גאַנצען לאַנד אויף 15 טעג!

דעם 19־טען דעצעמבער האָט מען איהם בע־
גראָבען, און יענעם טאָג האָט נאָך קיינער נישט
געוואוסט, אַז דאָ איז אויך בעגראָבען געוואָרען
די גאַנצע פינסטערע הערשאַפט וואָס ער האָט
געגרינדעט. קיינער האָט נישט געוואוסט, אַז עס
וועט אויסברעכען אַ רעוואָלוציע.

אויף מאָרגען ,פרייטאָג ,דעם 20־טען דעצעמ־
בער, איז דעם גאַנצען טאָג אויך געווען רוהיג.
10 אַ זייגער אין אָוענד האָב איך זיך גראָד גע־
פונען אויפ׳ן סקווער באָליוואַר אין דער שטאָט וואַ־
לענציאַ. אָבער עס איז נאָך אַלץ שטיל געווען.
קיינעם וואָלט נישט געווען איינגעפאַלען, אַז באַלד
וועט שלאָגען די לעצטע שעה פון דרייסיג יאָהר
שקלאַפעריי.

פּלוצלינג אַ זייגער ביינאַכט איז פּלוצים גע־
וואָרען אַ טומעל. עס האָט זיך בעוויזען אַ מחנה
פון אַ צוויי טויזענד פּערזאָן, מענער ווייבער און
קינדער ,בעוואָפענט מיט מעסערס, העק, אייזערנע
דראָנגעס. זיי האָבען זיך אַריינגעריסען אין הויז

פון דעם פּרעזידענט פון שטאָט, אַ ברודער פון
פערשטאָרבענעם טיראַן. אָבער עס איז איהם גע־
לונגען צו אַנטלויפען און זיך ראַטעווען.

דעם 24 דעצעמבער איז געוואָרען רוהיג אין
לאַנד. עס איז שוין דאָ אַ נייע פּאָליציי, אַ נייע
רעגירונג. קיין איינציגער, וואָס איז פריהער גע־
ווען אין דער אַלטער רעגירונג, איז נישט געבליבען
אין דער נייער. עס איז דערקלערט געוואָרען פּרע־
סע־פרייהייט, די פּאָליטישע אַרעסטירטע זענען בע־
פרייט געוואָרען און רעגעלע וואַהלען פאַר א פּרע־
זידענט זענען בעשטימט געוואָרען אויפ׳ן 22 אַפּריל.

אָט דאָס איז די גרויסע איבערקעהרעניש, וואָס
איז פאָרגעקומען אין ווענעזועלא, און צווישען די
נייע זאַכען, וואָס מען ערוואַרטעט, אַז דער נייער
רעזשים וועט איינפיהרען, וועט זיין — צו עפענען
די טויערען פאַר עמיגראַציע. די לעצטע צוויי יאָהר
איז ווענעזועלא געווען אינגאַנצען פערשלאָסען פאַר
אימיגראַנטען. און מען רעדט דאָ שטאַרק, אַז עס
וואָלט געווען אַ גוטער פּלאַן צו עפענען ווענעזועלאַ
פאַר יודישע פליכטלינגע פון דייטשלאַנד.

ווענעזועלאַ איז א לאַנד צוויי מאָל אַזוי גרויס
ווי דייטשלאַנד, און אומגעהויער רייך מיט נאַטירליכע
אוצרות. די בעפעלקערונג איז זעהר קליין. דאָס
לאַנד נויטיגט זיך אין נייע כוחות. וואָס זאָלען
העלפען זי צו ענטוויקלען.

איצט געפינען זיך אין ווענעזועלא ארום טוי־
זענד יודען. טייל פון זיי, ספרדישע יודען פון מאַ־
ראָקאַ ,לעבען שוין דאָ גאַנץ לאַנג און פערנעמען
זיך מיט מסחר .די איבריגע קומען פון רומעניען,
פוילען, אונגאַרן און זיי פערנעמען זיך מיט פּעד־
לעריי און אויך מלאכות, ווי שוסטעריי און שניידעריי

מען קען האָפען, אַז מיט דער נייער צייט,
וואָס הויבט זיך אָן פאַר ווענעזועלא, עפענען זיך
נייע אויסזיכטען פאַר׳ן יודישען וואָגלער.

יוליוס שטרייכער העצט שוין ווידער

בערלין (יט״א). נאָך אַ שטילשווייגען פון
עטליכע וואָכען האָט יוליוס שטרייכער גענומען
ווידער דאָס וואָרט און איז עפענטליך אַרויסגע־
טרעטען געגען דעם ווירטשאַפטס־מיניסטער ד״ר
היאַלמאַר שאַכט, אויפפאָדערענדיג די מיטגלידער
פון דער נאַצי־פּאַרטיי און פראַנקענלאַנד צו איג־
נאָרירען ד״ר שאַכט׳ס אינסטרוקציעס נישט צו שטע־
רען די יודען אין האַנדעל. די אינסטרוקציעס פון
ווירטשאַפטס־מיניסטער — שרייבט שטרייכער׳ס אָר־
גאַן „דער שטירמער״ זענען נישט בינדענד פאַר
דער פּאַרטיי .

אַרויסטרעטענדיג אויף אַ גרויסען מיטינג אין
נירענבערג, האָט שטרייכער גערופען צו אַ פּער־
שאַרפטען בּאָיקאָט פון יודישע פירמען און צו ריק־
זיכטסלאָזען קאַמף געגען די יודען. ווער עס קען
נישט מיטמאַכען מיט אונז דעם קאַמף אין דער
ריכטונג, זאָל בעסער אויסטון דאָס ברוינע העמדעל.
ווער עס שטיצט אין אונזערע רייהען די יודען,
איז אַ פּערראַטער און שטעלט מיט זיך פאָר פאַר
אונז די גרעסטע געפאַהר.

אין דער גאַנצער דייטשער פּרעסע זענען ער־
שינען פיל אַנאָנסען פון פּערשידענע פירמען,
וועלכע בעטאָנען זייער ריין־אַרישען כאַראַקטער.
פון די דאָזיגע אַנאָנסען איז צו זעהן, אַז פיל גרויסע
און מיטעלע יודישע פירמען זענען לעצטענס אַרי־
בער אין אַרישען בעזיץ.

פאַר קריגס־פערוואונדעטע, וועלכע האָבען געדינט
אין דער דייטשער אַרמעע. די בעזיצער פון די
דאָזיגע מעדאַלען, וועלען זיין בערעכטיגט צו גע־
ניסען פון פּערשידענע פריווילעגיעס. די רעגיסטרי־
רונג פון די בערעכטיגטע צו ערהאַלטען די מעדאַלען
וועט פאָרקומען פון דעם 1 מערץ ביז דעם 31 דע־
צעמבער ה.י. יודען, ביי וועלכע מען האָט צוגע־
נומען די דייטשע בירגערשאַפט, מערסטענס צוליב
דעם, וואָס זיי זענען געוואָרען נאַטוראַליזירט נאָך
1918, זענען נישט בערעכטיגט צו בעקומען די
דערמאָהנטע מעדאַלען.

15.000 יודישע קינדער ווערען בעזיי־ טיגט פון די אַלגעמיינע שולען אין פּרייסען .

בערלין (יט״א). לויט די ציפערן פון רייכס־
בילדונג־מיניסטער וועלען פון מערץ אָן בעזייטיגט
ווערען פון די אַלגעמיינע עלעמענטאַר־שולען אין
פּרייסען 15.000 יודישע קינדער. אין אָנהויב פון
שול־יאָהר 1935 זענען אין די פּרייסישע עלעמענ־
טאַר־שולען געווען רעגיסטרירט 14.537 יודישע
קינדער, ד.ה. מיט 2000 ווייניגער ווי אין אָקטאָ־
בער 1934.

לויט דעם אָפיציעלען בעריכט זענען אין פּריי־
סען טעטיג 43 קהלה־שולען און 23 יודישע פּריי־
וואַט - שולען.

אויך קריגס־פערוואונדעטע יודען קע־ נען אין דייטשלאַנד נישט געניסען פון קיין פּריווילעגיעס, אויב זיי זענען ענטבירגערט געוואָרען .

בערלין (יט״א). אין „רייכס־אַנצייגער״ איז
ערשינען אַ פּעראָרדנונג וועגען ספּעציעלע מעדאַלען

פערשידענע ידיעות פון ארץ־ישראל

פאַר דער סאָלידאַר - שטרייק פון די אראַבער אין ארץ ישראל .

היינט זענען פאָרגעקומען אַראַבישע מאַסען־
פערזאַמלונגען, אויף וועלכע עס זענען אַנגענומען
געוואָרען רעזאָלוציעס מיט אויסדרוקען פון סאָלי־
דאַריטעט פאַר די אויפשטענדער אין סיריען. אויך
די קאָמוניסטען פערשפּרייטען פלוג־בלעטלעך, וואָס
רופען צו בעטייליגען זיך אין דעם דינסטאַגדיגען
סאָלידאַר־שטרייק פון די א״י־אַראַבער.

בערל קאַצענעלסאָנס שאַרפער אַרויס־ טריט געגען די געפּלאַנטע באַדען־ בעגרעניצונגען .

אין היינטיגען „דבר״ פערעפענטליכט בערל
קאַצענעלסאָן אַ שאַרפען אַרטיקעל געגען די בע־
גרענצונגען אין באָדען־קויף, וואָס זענען אָנגעקינ־
דיגט געוואָרען דורך דער א״י־רעגירונג. בערל
קאַצענעלסאָן גרייפט שאַרף אָן די גאַנצע מאָטי־
ווירונג פון די געפּלאַנטע בעגרענצונגען, און ווייזט
אויף אויף זייער שעדליכקייט פאַר די אַלגעמיינע
אינטערעסען פון לאַנד אין דעם יודישען אויפבוי־
ווערק.

דער בעריהמטער רעזשיסער מאַקס ריינהאַרד פאַר׳ן ציוניזם .

אויף אַ באַנקעט לכבוד ה׳ מ. לעווי, פאָר־
זיצענדער פון קרן־קימת אין אַמעריקאַ, זענען גע־
זאַמעלט געוואָרען לטובה דעם קרן־קימת 65 טוי־
זענד דאָלאַר. אין דעם דאָזיגען סכום געפינען זיך
צוויי שפּענדונגען צו 15 טויזענד דאָלאַר און 1,000
דאָלאַר פון בעריהמטען רעזשיסער מאַקס ריינהאַרד
אַלס אויסדרוק פון פערעהרונג צו גאולה—הארץ
דורכ׳ן קרן־קימת.

די גרעסטע גלאָז־פאַבריק אויפן נאָ־ הענטער מזרח וועט געלאָזט ווערען אין בעוועגונג אין חיפה.

דער דריטער און גרעסטער אויווען פון דער
נייער גלאָז־פאַבריק „פעניציאַ״ איז די טעג אָנגע־
צונדען געוואָרען. דער אויווען איז אויסגערעכענט
אויף 200 טאָן גלאָז אַ טאָג. 1600 טאָן פּערשי־
דענע מאַניערי־אַלען זענען פּערברויכט געוואָרען ביים
אויפבוי פון דעם דאָזיגען אויוען. אַזוי אַרום ווערט
געלאָזט אין בעוועגונג די גרעסטע און מאָדערנסטע
גלאָז־פאַבריק נישט נאָר אין א״י, נאָר אויך אויפן
גאַנצען נאָהענטען מזרח. אין דער גלאָז־פאַבריק
„פעניציאַ״ איז אינוועסטירט געוואָרען אַנ׳ערך
50.000 פונט און איהר פּראָדוקציע איז בעשטימט
נישט נאָר פאַר א״י, נאָר אויך פאַר אויסלאַנד. אַזוי
ווי די פאַבריק איז אויסגעבויט לויט דעם לעצטען
וואָרט פון דער מאָדערנער טעכניק, גלויבט מען,
אַז איהר פּראָדוקציע וועט קענען מיט ערפאָלג
קאָנקורירען אויך מיט׳ן אייראָפּעאישען גלאָזמאַרק.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט, געשלעכטס־
קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
פּיעטריקאָווער 10. טעל. 245-21
נעהמט אָן פון 8 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 5 ביז 9 אָוו.
זונטאָג פון 10—1 ביי טאָג. אַלע אַרט אַנאַליזען
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן
א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

דאס לעבען אין וואַרשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפּט־שטאָט)

אַ טראַנספּאָרט עולים קיין א״י

היינט 9 מיט 20 אינדערפריה פאָהרט אָפּ פון
וואַרשאַ אַ טראַנספּאָרט פון 400 יודישע עולים קיין
ארץ ישראל.

וועגען אַ מצבה אויפן קבר פון פּראָפ. אשכנזי.

די פאַמיליע פון פערשטאָרבענעם פּראָפ. אשכנזי
האָט זיך געווענדעט צו דער יודישער גמינע מיט אַ
בעטע וועגען אַנ׳ערלויבניש צו שטעלען אַ מצבה
אויפ׳ן קבר פון פערשטאָרבענעם. די קהלה האָט
די ערלויבניש געגעבען גאַנץ אומזיסט, מאַכענדיג
אָפּהענגיג דאָס שטעלען די מצבה דערפון, אַז אויס־
סער דער פּוילישער אויפשריפט זאָל אויף דער מצבה
אויך זיין אַנ׳אויפשריפט אין דער העברעאישער
שפּראַך.

בעפרייט פון אַרעסט .

די יודישע סטודענטען קרעמניצער און מסובקאָ
וועלכע זענען מיט עטליכע טעג צוריק אַרעסטירט
געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַנטי־דייטשער
בּאָיקאָט־אַקציע, זענען בעפרייט געוואָרען, אויך אין
לעמבערג זענען בעפרייט געוואָרען די ה״ה קרומאַן,
שאַפּאַל און שהרענפרייז.

ענדעקישע סטודענטישע פעראיינען פערלאַנגען איינצופיהרען דעם „אַר־ יער־פּאַראַגראַף״.

די ענדעקישע פּרעסע טיילט מיט, אַז אין קראַקאָ
איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון די סטודענ־
טישע „ברידערליכע הילפען״ פון אַלע אַקאַדעמישע
אינסטיטוטען. דער צוזאַמענפאָהר האָט צווישען אַנ־
דערן אָנגענומען אַ בעשלוס, וועלכער פערלאַנגט
איינצופיהרען דעם אַריער־פּאַראַגראַף אין די סטו־
דענטישע פעראיינען, אונזערזייט זענען אויך די
פראָפעסאָרען אָנגענומען.

טערמינען פון מאַטורא־עקזאַמענס פאַר עקסטערנס .

דאָס וואַרשאַווער שול־קוראַטאָריום האָט בע־
שטימט די מאַטורא־עקזאַמענס פאַר עקסטערנס אויפן
14 ביז׳ן 18 פעברואר.

אַ קרעמאַטאָריום אין וואַרשא.

נישט קוקענדיג אויף די פּראָטעסטען איז די
פראַגע פון קרעמאַטאָריום אין וואַרשא אַקטועל. אַ
גרופּע פּוילישע אינדוסטריעלער וועלען צוטרעטען
צו בויען אַנ׳אַנשטאַלט צו פערברענען טויטע קער־
פּערס. צוליב דעם, וואָס נעגען דעם שטעלען זיך
אַקעגען די פאַרשטעהער פון אַלע אמונות וועט נישט
זיין אַזוי לייכט צו בעקומען אַ קאָנצעסיע אויף אַ
קרעמאַטאָריום.

אָנפאַלען אויף די גאַסען .

אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג זענען אין
די וואַרשאַווער גאַסען בעפאַלען געוואָרען פּערזאָנען,
צווישען זיי זענען צושלאָגען געוואָרען לעאָן פוקס,
הילל פוקס, דאָרא וויינבערג, מרים בלעיכמאַן און אַזוי
ווייטער, אַלע האָבען בעקומען הילף פון דער פּאָגאָ־
טאָווע.

אויסגעהאַקט די שויבען אין אַ גע־ וועלב .

מיר האָבען שוין מיטגעטיילט וועגען אויסהאַקען
די שויבען אין פירמען, וועלכע ברענגען דייטשע
סחורות. אַזעלכע דעמאָנסטראַציעס זענען פאָרגעק־
קומען געגען עטליכע פירמען אויף דער גראַניטשנאַ,
קראָלעווסקאַ און נאַלעווקעס.

איינשרייבונגען אויף דער העברעאי־ שער אוניווערזיטעט אין ירושלים אויפן אַקאַדעמישען יאָהר 1936-37.

די געזעלשאַפט „פריינד פון דער העברעאישער
אוניווערזיטעט אין ירושלים״, וואַרשע, מעלדעט
דערמיט, אַלע פּעראינטערעסירטע, אַז:

1) די איינשרייבונגען אויפ׳ן אַקאַדעמישען
יאָהר 1936-37 האָבען זיך אָנגעהויבען דעם 24 יאַ־
נואַר 1936 און וועלען דויערן ביז׳ן 29 פעברואר
1936. דער טערמין פון די איינשרייבונגען וועט
נישט ווערען פערלענגערט.

2) די ביטעס אויף דער אוניווערזיטעט דאַרפען
אַריינגעטראָגען ווערען אויסשליסליך צו דער געז.
„פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט״ אין
וואַרשאַ אָדער אין די פּראָווינצער אָפּטיילונגען.

3) אַלע בעדינגונגען און פאָרשריפטען פאַר די
קאַנדידאַטען אויף די אוניווערזיטעט אויפ׳ן אַקאַד.
יאָהר 1936-37 געפינען זיך אין דער ספּעציעלער
אינפאָרמאַציאָנס - בראָשור פון דער געזעלשאַפט,
וועלכע איז שוין ערשינען. דער פּרייז פון דער בראָ־
שור צוזאַמען מיט דעם קאָמפּלעט פון אַלע דרוק־
מאַטעריאַלען (ביטעס, פערפליכטונגען א. א.) איז
1 (איין) זל, אין פּאָסטמאַרקען אָדער אויף פּ.ק.אָ.
8937.

דער עקזאַמען פון דער העברעאישער שפּראַך
וועט פאָרקומען פאַר אַלע קאַנדידאַטען אין משך
פון חודש אַפּריל.

5) עס ליגט אין אינטערעס פון אַלע קאַנדידאַטען
אַריינצוטראָגען די ביטעס אויף די אוניווערזיטעט
ווי אַמפריהסטען נאָך אַ גרינדליכען בעקענען זיך
מיט אַלע פאָרשריפטען, וועלכע זענען געענדערט
געוואָרען אין פערגלייך מיט׳ן פאָריגען יאָהר.

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואָך

יורידישער פּלפּול אָדער פּראַקטישע פערלייכטערונג

ביים היינטיגען טאָג געפינט זיך אין פוילען א גרויסע צאָהל האַנדווערקער, וואָס האָבען יאָהרען לאַנג געפיהרט זעלבסטשטענדיג האַנדווערקער־וואַר־שטאַטען אין אויסלאַנד.

ווי עס איז בעוואוסט, בעקומען — האַנדווער־קער, וואָס האָבען פאַר'ן 15. דעצעמבער 1927 גע־פיהרט זעלבסטשטענדיג א ווערקשטעל — א האַנד־ווערקער קאַרטע אָהנע שוועריגקייטען אויפ'ן סמך פון ערוואָרבענע רעכט, לויט'ן אַרט. 198 פון אינ־דוסטריע געזעץ.

די האַנדווערקער אָבער, וואָס האָבען געפיהרט זייער ווערקשטעל אין 1927 און שפּעטער אין אויס־לאַנד, ענטזאָגען די בעזונדערע האַנדווערקער קאַ־מערען די בקשות זיי צו אנערקענען די הנחה וואָס איז פאַרגעזעהען אין אַרט. 198 פון אינדוסטריע געזעץ און פון וועלכע ווערט פערלאַנגט א קוואַליפי־קאַציע עקזאַמען.

עס איז אַ בעוואוסטע זאַך, אַז יעדעס געזעץ, וואָס ווערט פערעפענטליכט אין לאַנד איז חל אויסער אויף די בירגער וואָס וואוינען אין לאַנד אויך אויף די לאַנדעס בירגער, וואָס געפינען זיך אין אויסלאַנד און דעריבער איז נישט פערשטענדליך פאַר וואָס זאָ־לען די האַנדווערקער, וואָס האָבען אין יאָהר 1927 געפיהרט זייער ווערקשטעל אויסער די גרעניצען פון לאַנד נישט געניסען פון א הנחה, וואָס דאָס פוילישע געזעץ זעהט פאַר אין דער צייט ווען אַלע אנדערע געזעצען אונטערליגען זיי יאָ.

עס וואָלט נאָך געווען געהאַט א גרונד ווען דאָס געזעץ וואָלט פאַרגעזעהען א פאַרבעהאַלט, אַז דאָס איז חל נאָר אויף די בירגער, וואָס געפינען זיך אינ'ם טאָג פון פערעפענטליכען אין פוילען, קוים איז אַזאַ פאַרבעהאַלט נישט פערהאַנען, איז נישט פערשטענדליך פאַריוואָס די פּראַגע ווערט אויף אַזאַ אופן בעהאַנדעלט.

עס וואונדערט נישט, אַז די האַנדווערקער קאַ־מערן אינטערפּרעטירען דאָס געזעץ אויף אזא אופן ווי טוען דאָס לויט זייער „לאָגישע אַנערקענונג" (אַזוי האָט מיר ערקלערט א העכערער בעאַמטער אין דער האַנדווערקער קאַמער), עס וואונדערט אַבער דער פאַקט, וואָס די יורידישע אָפּטיילונג ביים פער־באַנד פון די האַנדווערקער קאַמערן אין פוילען האָט אָפּגעענטפערט אויף דער ווענדונג פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער און קליינאינדוסטריעלער פער־באַנד אין לאָדז, וועגען דער פּראַגע.

דער פערבאַנד פון די האַנדווערקער קאַמערן קלערט אויף, אַז דאָס פוילישע אינדוסטריע געזעץ ווערט נאָר אַנגעוואַנדען לגבי האַנדווערקער, וואָס האָבען אין יאָהר 1927 און שפּעטער געפיהרט א אינ־דוסטריע אונטערנעהמונג אין פוילען, דאַגעגען די וואָס האָבען געפיהרט זייער אונטערנעהמונג אין אויסלאַנד, קענען בעקומען א לעגאַליזאַציע נאָר אויפ'ן סמך פון אַרט. 145 אָדער 146 ד. ה. נאָכ'ן פאָרשטעלען א מייסטער בריף אָדער אויפ'ן סמך פון א דיספּענס וואָס איז פערבונדען מיט א קוואַלי־פיקאַציע עקזאַמען.

די ערקלערונג ווייזט זיך אויך אַרויס נאָר אלס „לאָגישע אנערקענונג" פון דער יורידישער אָפּטיי־לונג, ווייל ערשטענס זעהט זיך אַרויס, אַז דאָס געזעץ איז יאָ חל אויף די האַנדווערקער, ווייל לויט'ן אַרט. 145 אָדער 146 פון דערמאָנטען גע־זעץ קענען זיי יאָ לעגאַליזירט ווערען, נאָר פון דער הנחה וואָס איז פאַרגעזעהען אין אַרט. 198 קענען זיי נישט געניסען, אויסערדעם פערווּפט זיך נישט דער פערבאַנד פון די האַנדווערקער קאַמערן אין פוילען אויף קיין שום רעכטליכע אונטערלאַגע פון דער ערקלערונג. עס ווערט נאָר געזאָגט אַז עס איז נישט פערהאַן קיין שום „ספק" אַז אַזוי איז עס.

מיר וואָלטען זיך אפשר אַזוי שטאַרק נישט אָפּ־געשטעלט אויף דעם, אַז דיוקא פון דער הנחה זאָלען געניסען די האַנדווערקער, וואָס האָבען גע־פיהרט זייערע אונטערנעהמונגען אין אויסלאַנד אין יאָהר 1927, דאַמאָלס ווען זיי וואָלטען געהאַט אַנ־אנדערע מעגליכקייט לעגאַליזירט צו ווערען. ליידער האָבען די האַנדווערקער נישט די מעגליכקייט, פון אַרט. 145 פון אינדוסטריע געזעץ קענען זיי נישט געניסען, ווייל קיין מייסטער דיפּלאָמען, האָבען זיי דאָך בעשטימט נישט.

פון וואַנען קענען זיי דאָס האָבען, אַז אין די פריהעריגע יאָהרען האָבען קיין יודישע צעכען אין פוילען נישט עקזיסטירט, און אויב אַפילו עס זענען יאָ געווען מעגליכקייטען אַזאַ דיפּלאָם צו בעקומען, ווייסען מיר דאָך, אַז דער גרעסטער טייל פון די האַנדווערקער, האָבען דאָס פאַך זיך ערשט אויסגע־לערנט אין אויסלאַנד וואו זיי האָבען יאָהרען לאַנג געאַרבייט.

בלייבט נאָר איבער דער אַרט. 146 פון געזעץ, איז ווי די פּראַקטיק האָט אַרויסגעוויזען אויפסנייע אונמעגליך דעם האַנדווערקער לעגאַליזירט צו ווערן.

די האַנדווערקער וואָס שטעלען זיך צו די קוואַ־ליפיקאַציע עקזאַמענס, ווערען עקזאַמינירט אויסער פון פאַכקענטנישען, אויך פון דער פוילישער שפּראַך און פון זיי ווערט צוגלייך, מיט דעם וואָס האָט זיין גאַנץ לעבען געוואוינט אין פוילען פערלאַנגט דאָס בעזיצען די פוילישע שפּראַך אין וואָרט און שריפט. און נאָר צוליב דעם, זענען זיי ביי עקזאַמענס אדורכ־געפאַלען און אויך די אָפּגעגעבענע רעקורסען אין דעם וואיעוואָדישען אַמט זענען אָפּגעזאָגט געוואָרען,

מאָרגען — ערשטע קאָנפערענץ

צו פעראייניגען ביידע יודישע האַנדווערקער־צענטראַלעס אין פוילען

מאָרגען מיטוואָך קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער־פערבאַנד, פילסודסקיעגא 69 אַ קאָנפערענץ פון ביידע צענטראַלעס וועגען פאַר־אייניגען די יודישע האַנדווערקער־בעוועגונג אין לאָדז, אין דער קאָנפערענץ וועלען אנטיילנעהמען 5 צעכען־פאָרשטעהער, וועלכע געהערען צו דער צענטראַלע אויף פילסודסקיעגא 69 און 5 פון די עקספּאָזיטור, קיין פאָרשטעהער פון די צענטראַלע וועלען אין דער קאָנפערענץ נישט אַנטיילנעהמען

ס'זענען נאָך אַלץ נישט קלאָהר

פערשידענע פּונקטען פון נייעם געזעץ וועגען לאָקאַל־שטייער

אין צענטראַלען קליינהענדלער פעראיין, פּאָמאָר־סקאַ 15 איז אַרומגערעדט געוואָרען די פּראַגע וועגען לאָקאַל־שטייער. לויט'ן דעקרעט פון מלוכה־פּרעזי־דענט פון 14[11 1935 זענען בעפרייט פון לאָקאַל־שטייער, לאָקאַלען וואו אויך טיילען אין וועלכע ס'־געפינען זיך אינדוסטריע אונטערנעהמונגען. אלזאָ אין הסכם מיט דעם איז אויב אַ בעל־מלאכה פערנעהמט צוויי שטובען מיט א קוך, פון וועלכע איין שטוב מיט די קוך ווערט בענוצט אויף צו וואוינען און איין שטוב אויף דער ווערקשטעל איז ער אינגאַנצען בעפרייט פון צאָהלען לאָקאַל־שטייער, אויב פער־נעמט דער בעל מלאכה א גרעסערען לאָקאַל צום בע־וואוינונג ווי איין שטוב מיט א קוך צאָהלט ער לאָ־קאַל־שטייער בלויז פון דעם טייל לאָקאַל וואָס דינט צום בעוואוינען. שטעלט זיך יעצט א פּראַגע, וואָס איז מיט די האַנדעלס־אונטערנעהמונגען וועלכע זע־נען פערבינדען מיט וואוינונגען. בדרך אינטערפּרע־טאַציע דאַרף אויך זיין בעפרייט דער טייל לאָקאַל, פערבונדען מיט א האַנדעלס־אונטערנעהמונג וועלכע נוצט צו בעוואוינען אויב ער בעשטייט בין איין שטוב מיט א קוך.

דער פערלעגענער לאָקאַל־שטייער ווערט גע־שטראָכען נאָר פאַר וואוין־לאָקאַלען.

וועגען אָפּצאָהל פאַר האַנדלען אויף שטאָטישע מערק און פּלעצער

וועלכע הענדלער דאַרפען בעפרייט ווערען פון אָפּצאָהל

דער דעקרעט פון מלוכה־פּרעזידענט פון 3[12 1935 האָט אָפּגעשאַפען דאָס רעכט פון די זעלבסט־פערוואַלטונגען צו נעהמען דעם אָפּצאָהל פאַר'ן שטעהען אויף די עפענטליכע פּלעצער. אין צוזאַ־מענהאַנג מיט דעם איז אין די סוחרישע קרייזען ענטשטאַנען א פּלאַן פון אונטערנעהמען שריט וועגען בעגרעניצען דעם דערמאָהנטען פאָרשריפט, ווייל נאָר א קליינע צאָהל, זענען פויערים, וועלכע פער־קויפען זייערע אייגענע אַגראַר־פּראָדוקטען. דער גרעסטער טייל בעשטייט פון הענדלער, וואָס קומען פון דאָרף מיט פּראָדוקטען, וועלכע זיי קויפען ערשט אויף ביי פויערען, א עלעמענט. וועלכען מ'קען נישט קאָנטראָלירען, צאָהלט נישט קיין שטייערען און קאָנ־קורירט מיט די בעזעסענע הענדלער, וועלכע בע־זיצען פּאַטענטען, צאָהלען שטייערען א. אז. וו.

די דערמאָנטע קרייזען רוקען אַרויס פאָלגענדע קאָנצעפּציעס: 1) דעם אָבצאָהל פון עפענטליכע טער־גער זאָלען ווייטער גענומען ווערען, 2) בעפרייט פון אָבצאָהל זאָלען נאָר זיין פויערים, וועלכע פער־קויפען זייערע אייגענע פּראָדוקטען, (3)) בכדי פעסט צושטעלען אַז דער פויער איז נישט קיין הענדלער זאָלען די „סאָלטיסען" אַרויסגעבען ספּעציעלע בע־שיינונגען. 4)) דער אָבצאָהל דאַרף זיין בעשטימט אויף אויסבויען האַנדעלס־האַלעס.

די פּראַגע איז די וואָך ברייט אַרומגערעדט גע־וואָרען אין צענטראַלען קליינהענדלער־פעראיין, פּאָ־מאַרסקאַ 15, אויף א ספּעציעלע פערזאַמלונג. צו איינהייטליכען בעשלוס איז נישט געקומען און די ענין איז אָפּגעלעגט געוואָרען ביז אַ צווייטער פער־זאַמלונג.

פון כאַלופּניקעס־לעבען אין לאָדז

(צו דיסקוסיע)

יעדער, וואָס קוקט זיך צו צו דעם, וואָס עס קומט איצט פאָר ביי די כאַלופּניקעס, מוז מאַכען דעם אויספיהר, אַז עס איז די העכסטע צייט, אַז די געשעהענישען אין די כאַלופּניקעס־פעראייניגען זאָלען קומען צו דער עפענטליכקייט. מיר ווילען מיט ד ידאָזיגע עטליכע ווערטער עפענען אַ דיס־קוסיע, און איינמאָל פאַר אַלעמאָל זאָלען די כאַ־לופּניקעס וויסען, וואָס עס טוט זיך הינטער די קוליסען.

צוליב פערשידענע סיבות איז געקומען צו אַ שפּאַלטונג צווישען די כאַלופּניקעס פון מענער־מאַגאַזין־פאַך. דער יונגערער עולם האָט נישט גע־וואָלט מסכים זיין מיט דער חזקה אויף בענקלעך פון די פאָרשטעהער פון דער עקספּאָזיטור און אונטערגענומען אַנ'אַקציע איבערצונעהמען די אָנ־פיהרונג פון דערמאָהנטען פעראיין. אַלע אָביעק־טיווע און סוביעקטיווע סיבות האָבען ד קטירט יע־דען בר־דעת, אַז די אָנפיהרונג פון פעראיין טאָר נישט מעהר ליגען אין די הענד פון די פערעל־טערטע פיהרער, און די לעצטע, נישט קענענדיג שלום־מאַכען מיט אַ אַ „רעוואָלוציאָנערען" געדאַנק האָבען געשפּאָלטען דעם פעראיין, און זיך בעמיהט איינצייטיג פאַר יעדען פּרייז אַזוי צו דערפיהרען דעם איבערגעבליבענעם פעראיין, אַז ער זאָל זיך אַליין ליקווידירען. די מיטגלידער פון ליקווידירטען פעראיין זענען אין אַ צאָהל פון קרוב 300 מענ־שען אַריינגעטרעטען אין סאָציאַליסטישען האַנדווער־קער־פעראיין און צוגעטרעטען צו אַ נאָרמאַלער אַרבייט.

אַזאַ טאַט האָט שוין גאָר אַרויסגעפיהרט פון די כלים ד' שוין־דערמאָהנטע פערעלטערטע פיהרער און זיי האָבען אָנגעהויבען אַ פערביטערטען קאַמף נישט חס ושלום געגען די באַלעבאַטים, נאָר געגען די כאַלופּניקעס פון סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין. און ווען די לעצטע רופען אויף קאָנפע־רענצען, די אַלטע פיהרער, און ווילען מיט זיי קומען צו אַ הסכם וועגען געמיינזאַמע אַקציעס, אויף צו פערבעסערן די בעדינגונגען אין די פאַכען, האַלטען זיך יענע דערונטער, קוקען אויף די יונגע פון אויבען אַראָפּ, מעשה באַלעבאַטים. און ווילען אויף קיין שום אופן נישט איינגיין אויף געמיינ־זאַמע אַקציעס. איין אויסרעד שלאָגען זיי פאָר: „ווערט מיטגלידער פון אונזער פעראיין". וויסענדיג פון פאַראויס, אַז די מענשען, זייענדיג אָנגעזאָפּט מיט האַס און שנאה צו די אַלטע פיהרער און זייער פעראיין, וועלען אַהינצו נישט געהן. די דאָזיגע סיטואַציע נוצען אויס די אונטערנעהמער, רייסען פון לוין, בעזייטיגען לאַנגיעהריגע בעל־מלאכות פון דער אַרבייט, און עס קען דערפיהרען דערצו, אַז די כאַלופּניקעס זאָלען אָננעהמען אַזעלכע מיט־לען אין זייער ווידערשטאַנד, געגען די, וואָס וואַרפען זיי אָן די אָנגעהעריגקייט ד קא צו אזא אָדער אַנ'אַנדער פעראיין, וועלכע וועלען קיין גוטס זיכער נישט ברענגען.

* * *

אַט איז ערשט נישט לאַנג פאַרגעקומען אַ 6־וואָכיגער שטרייק פון די יועש־נייהער כאַלופּ־ניקעס, אויך צוליב אַנ'עהנליכער סיבה. סוף־כל סוף האָבען די פערעלטערטע פערשפּילט, די יונגע זענען געוואָרען אַ כוח, אָבער אין דער צייט פון קאַמף האָבען דערווייל געווינען די אונטערנעהמער אויף אַזוי פיל, אַז עס וועט אַדורך אַ זעהר לאַנגע צייט ביז די בעל־מלאכות וועלען זיך צוריקשטעלען מיט זייערע אַרבייטס־בעדינגונגען, כאָטש אַזוי ווי זיי זענען געווען פאַר'ן קאָנפליקט. אויך דאָ האָט זיך דער קאַמף אָפּגעשפּילט צווישען דעם האַנד־ווערקער – פעראיין פילסודסקיעגאַ 69 און דעם סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין.

* * *

עס גרייטען זיך די דאַמען־מאַנטל־שניידער צו אַנ'אַקציע פאַר'ן בעפאָרשטעהענדיגען סעזאָן, עס קומען פאָר כסדר'דיגע קאָנפערענצען צווישען די כאַלופּניקעס און אַרבייטער, עס קומען פאָר פער־זאַמלונגען פון כאַלופּניקעס וועגען אופן פון דער אַקציע. ווידעראַמאָל ווילען נישט דערלאָזען די פערעלטערטע פיהרער פון דער עקספּאָזיטור, דעם געדאַנק, אַז מען דאַרף פאַר יעדען פּרייז צוציהען צו די פאַרברייטונגען די גרופּע פון סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין, וועלכער ציילט קרוב 50 מענשען, אָרגאַניזירטע, דיסציפּלינירטע און דער עיקר אויפריכטיגע. צו מיינען מאַכע די ה"ה ראַ־דאָשיצקי, פישער א.ז.גל. אַז די גרופּע וועט זיך לאָזען אַניוואַרפען דאָס, וואָס עס ווילען די אויבענ־דערמאָהנטע פיהרער? צי מיינען זיי, אַז די אונטער צי וועלען די אונטערנעהמער נישט אויסנוצען די נעהמער ווייסען נישט פון די אַלע זאַכען? און געלעגענהייט?

גאָר נישט אַנדערש איז ביי די שטעפער, אויף די שטעפער־כאַלופּניקעס זענען אָרגאַניזירט אין סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין, אַנ־ליכע גרופּע שטעפער, איז אָרגאַניזירט אין שטעפער־צעך. רעדען די כאַלופּניקעס צוזאַמען מיט די אַר־בייטער צווישען זיך אַדורך וועגען דער מעגליכ־קייט פון אַ געמיינזאַמער אַקציע, בכדי צו פער־בעסערן די אַזוי־שווערע בעדינגונגען אין פאַך, דרופען די כאַלופּניקעס פון שטעפער־צעך אַ פער־זאַמלונג פון מיטגלידער און נישט־מיטגלידער, און לאַדנען איין צו דער פערזאַמלונג אַ פאָרשטעהער פון סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין. קענען אָבער די יוזע באַלעבאַטים פון צעך נישט פער־טראָגען די אַנוועזענהייט פון דערמאָהנטען פאָרשטע־הער אויף דער פערזאַמלונג, און רייסען באַר־אַראָפּ אַזאַ וויכטיגע פערזאַמלונג, אבי דער פאָר־שטעהער פון סאָציאַליסטישען האַנדווערקער־פעראיין זאָל נישט „מטמא" זיין די ווענד און די בענקלעך און די הויפּט־זאַך, די אַנוועזענדע אויף דער פער־זאַמלונג.

נישט אַנדערש איז אין אַלע אַנדערע פאַכ־לעלע פאַכען.

דער כאַלופּניק צאָהלט אַ צו־טייערען פּרייז פאַר דער פּאָליטיק פון די פערעלטערטע פיהרער.

אין אַלע פאַכען גרייט מען זיך איצט צום סעזאָן, די אונטערנעהמער הערען זיך צו צו אַלעם, וואָס עס קומט פאָר אין די פעראיינען, און מיט אַ גרויסען אינטערעס, הערען זיי זיך צו דעם צו. די כאַ־לופּניקעס גופא ווערען אַרומגענומען מיט אַ ביטער געפיהל צו דעם אַלעם, וואָס זיי זעהען. און מען ווי איינער, ווערמענס גורל עס ליגט אין די הענט פון די „פיהרער" ווערט אַפּאַטיש צו זיין אָרגאַניזאַציע בכלל און פערלירט דעם גלויבען אין די נוצן וואָס עס ברענגט אַ פעראיין, אַזוי אַז אונז שיינט אַז עס זענען שוין באַלד פערהאַן מעהר נישט־אָר־גאַניזירטע, ווי אָרגאַניזירטע. קיין געזונד קומט די כאַלופּניקעס. פון דער לאַגע, זיכער נישט צו.

מיר האָבען אויפגעהויבען די פּראַגע, ווייל איצט איז נאָך צייט אויסצובעסערן אַלץ, זאָלען די צדדים מיט זייער שלאַגפערטיגקייט, מיט זייער ערליכקייט געווינען די כאַלופּניקעס פאַר זייער פעראיינען, און נישט מיט כוח ווילען ווען עס איז אַנוואַרפען די אָנגעהעריגקייט צו אַ אַנד וויזענעם פעראיין. דער אויסוואַהל, צו וועלכן פעראיין דער כאַלופּניק זאָל געהערען — איז די זאַך פון כאַלופּניק גופא, און נישט פון דעם אָדער יענעם כלל־טוער, וועלכען עס גייט נאָר אָן די חזקה אויף כלל־טוערי. די כאַלופּניקעס דאַרפען זיך אַראָפּנעהמען אַ מוסטער פון די אַרבייטער וועלכע רופען: „אַריין אין די פעראיינען".

דער געבאָט פון דער שעה איז: די צענטראַ אינסטאַנצען דאַרפען שוין, און צוזאַמענהאַנג די פאָרשטעהענדיגע סעזאָנען זיך פערשטענדיגען וועגען דער מעגליכקייט פון געמיינזאַמע אַקציעס צוזאַמען מיט די אַרבייטער אין קאַמף מיט די אונטערנעמער.

די עקאָנאָמישע בעדינגונגען צווינגען זיך פערטראַכטען איבער די דערמאָהנטע פּראַגען.

עס מוז און עס וועט אַזוי אַרום קומען צו אַנ'ענטשפּאַנונג אין די בעציהונגען פון איין כאַלופּניק צום צווייטען, ווען זיי ביידע האָבען אַ אַרבייטסגעבער.

אַבסערוואַטאָר

(ווייטערדיגע האַנדוו. ידיעות זעה פ־טע זייט)

וואָס בעדראָהט מיט שליסן פון זייערע אונטער־נעהמונגען.

עס איז אַ פערשטענדליכע זאַך פאַר יעדען, אַז אַ האַנדווערקער, וואָס וויל פיהרען אַ ווערקשטעל אין פוילען, מוז בעזיצען די פוילישע שפּראַך. עס איז דאָך אָבער אונמעגליך צו פערלאַנגען פון אַזאַ בירגער וואָס האָט איבער צוואַנציג יאָהר און אפילו יונגער געוואוינט אין אויסלאַנד זאָל באַלד נאָך זיין צוריקקומען אין לאַנד בעזיצען די לאַנדעס שפּראַך, ביי אַזעלכע האַנדווערקער, אויב זיי ווייזען זיך אַרויס פון זייער גוטע פאַכמענישקייט, דאַרף דער עקזאַמען פון די שפּראַך קענטניש נישט אַנגעוואַנ־דען ווערען, ווייל ווילענדיג צי נישט ווילענדיג, ווע־לען זיי מוזען זיך די שפּראַך אויסלערנען — עס איז אַ פּראַגע פון זייער אייגענער עקזיסטענץ.

דער אויבענדערמאָהנטער ענין איז ביים היינ־טיגען טאָג אַ לעבענס פּראַגע פון הונדערטער יודי־שע פאַמיליעס און דעריבער מוזען די יודישע גע־זעלשאַפטליכע פאָרשטעהער זיך מיט דעם ענין פער־נעהמען. עס טאָר נישט דערלאָזט ווערען, אַז ביים היינטיגען שווערען קריזיס, וואָס מיר לעבען איבער זאָלען נאָך אַ פּאָר הונדערט יודישע פאַמיליעס פאַ־לען צו לאַסט פון דער געזעלשאַפט נאָכמעהר ווען דאָס איז אַ פּראָדוקטיווער עלעמענט וואָס קען נאָך ברענגען נוצען דער געזעלשאַפט.

י. רעדלום

* * *

דער צענטראַלער יודישער האַנדווערקער פער־באַנד האָט זיך מיט דער ערקלערונג פון פערבאַנד פון די האַנדווערקער קאַמערן אין פוילען נישט בעג־נוגענד און האָט בעשלאָסען אין דער פּראַגע ווייטער צו אינטערווענירען.

ניייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניייער פאלקסבלאט

...ינסטאג, 4
פעברואר
זון-אויפגאנג 6.50
זון-אונטערגאנג 4.28
י"א
...בט תרצו

...י סעזאן-ארבייטען וועלען בעגרעניצט ווערען
...די פרייזען וועלען רעדוצירט ווערן

(א) צוליב די אנגעהויבענע אונטערהאנדלונגען ... א קאלעקטיוו'ען אפמאך פאר סעזאן־ארביי־ ... אויפ'ן יאהר 1936, זענען פארגעקומען בעראַ־ ... אין די פראפעסיאנעלע פעראיינען נעוויד־ ... דער געשאפענער לאגע און דעם פלאן פון דער ... וועלכע די סעזאן ־ ארבייטער וויל אנהויבען. ... מיר האבען שוין איבערגעגעבען זענען די אונ־ ... אנדלונגען איצט איבערגעריסען געווארען און ... פרעזידענט גלאזעק האט ערקלערט, אז די נייע ... ...רענץ וועט פארקומען פאר'ן 1 אפריל.

... ס'ווייזט זיך ארויס, האבען די סעזאן־אר־ ... נישט קיין גרויסע האפנונגען צוליב דעם, ... דער ארבייטס־פאנד האט נאך נישט רעגולירט ... ...אגע פון די קרעדיטען.

... צוליב דער זעלבער סיבה וועלען מוזען בעגרע־ ... ווערען די סעזאן־ארבייטער און ס'וועלען רעדו־ ... ווערען די פרייזען.

אפטייקען.
היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט בייגאכט דיזשורירען: קאן, פלאץ ... שטעלני 8; כארעמזא, פאמארסקא 12; וואגנער, ...קאווער 65; זאיאנטשקעוויטש, זשעראמסקיע־ ... 37; גארטשיצקי, פושעיאזר 59; עפשטיין, פעט־ ... ...ווער 225 און שימאנסקי, פושענדזיעלניאנא 75

פארפאלען

(א) אויף זשגאוסקא גאס האט אנ'אויטא, וועל־ ... געהערט צו רעיענט שמיט איבערגעפאהרען ... 9־יעהריגען טאדעאוש זאדא פון שארטשאנע 1.

ביי דעם יונגעל איז צובראכען געווארען די ... און רופען, די פאגאטאוויע האט דעם פער־ ... ...ונגעטען איבערגעפיהרט אין אננא־מאריא־ ... ...טאל, פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

פערמשפט אנ'אלפאנס
אויף 2 יאהר טורמע

(א) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען פער־ ... דעם אלפאנס אפרים מרדכי פייבושעוויטש ... 2 יאהר טורמע פאר צווינגען מיידלעך צו ... ...סטיטוציע און צונעהמען ביי זיי דעם פערדינסט.

אנ'אלטער בעל-עבירה'ניק
איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה

(א) אין קרייז-געריכט איז נעכטען בעטראכט ... ...רען דער פראצעס געגען דעם 53-יעהריגען ... דער ברוגא שעלער פון אלעקסאנדער, דער ... ...עס איז צוליב די דראסטישע מאמענטען בע־ ... ...ט געווארען ביי פערמאכטע טירען.

דער בעשולדיגונגס-אקט האט פארגעווארפען ... ...ען, אז ער האט פערנארט די 13-יעהריגע ... ...נא ר. און די 14-יעהריגע יאנינא ר. און מיט ... ...נעטען מיאוסע שטיק.

דאס געריכט האט פערמשפט שעלערן אויף ... ...שים טורמע.

קלאנג-קינא=טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגער סעזאן-פראגראם:
I
פריילעכע זוזאנא
שפאנענדער אינהאלט! הערליכע אויס-שטאטונג! אין דער הויפט-ראל:
LILJANA HARVEY
II. ערשטער עקזאטישער סאוויעט. פילם
א.ג. א ווייב פאר טויזענד רובל
אויסערגעוועהנליכער אינטערעסאנטער אינהאלט מיט דער ש ע נ ס ט ע ר קאוו־קאזער פרוי אין דער הויפט-ראל:
Tatjana Machmurjan
אנהויב 4 נאכט. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

דער צווייטער רעגיאנאלער צוזאמענפאהר
פון סענאטארען און דעפוטאטען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע

נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון ה' וואיע־וואדע האוקע-נאוואק פארגעקומען דער צווייטער טייל פון צוזאמענפאהר פון דער רעגיאנאלער גרופע דעפוטאטען און סענאטארען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע. אין דעם צוזאמענפאהר האבען אנטיילגענומען: דער פרעזעס פון דער האנדעלס־קאמער גען. מאטשישעווסקי און וויצע-פרעזעס מיעטשיסלאוו הערץ, פרעזעס פון דער אגראר־קאמער אינוש. ווילסקי און פון דער האנדווערקער־קאמער סט. קאפטשינסקי צוזאמען מיט די דירעק־טארען פון די קאמערן די ה"ה בייער און קאוו־טשיק, דאן איז אנוועזענד געוועזן דער דירעקטאר פון דער פינאנץ-קאמער ה' קוכארסקי. ארבייטס־אינספעקטאר וויזשיקאווסקי, פרעזידענט גלאזעק, וויצע-פרעזידענט גאדלעווסקי די סענאטארען אל־נייער, היימאן־יארעצקי, פלאצעק, וואיטעק מאלי־נאווסקי, מאנקאווסקי און די דעפוטאטען דאוונאר, וואשקעוויטש, ווימיסלאווסקי, בודזשינסקי, קארש־ניצקי, דראטווא, וויגאנאווסקי, דראוד-גערימסקי, פאמיאנאווסקי, בארטשאק, גאסטאט, נאוויצקי, גרענטקעוויטש, מיט דעם פארזיצענדען פון דער גרופע סען. גענעראל גראליצא און וויצע־פארזיצער דעפ. וואדאווסקי.

ווייטער האבען אין דער קאנפערענץ אנטייל־גענומען דער דירעקטאר פון ארבייטס-פאנד יאגעלא און די לייטער פון דער וואיעוואדזווטע יעלינעק, קענדזשערסקי, פיאסקאווסקי, יאנישעווסקי און אר־לאווסקי. רעפעראטען האבען געהאלטען די פרע־זעסען גען. מאטשישעווסקי, ווילסקי, קאפטשינסקי און דער ארבייטס-אינספעקטאר וויזשיקאווסקי.

ס'האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע.

אין אינדוסטריע-געביט זענען בעריהרט גע־ווארען פאלגענדע פראגען: דעצענטראליזאציע פון דער מאכט אויפ'ן געביט פון ערלעדיגען פערשי־דענע פראגען אין א שנעלערער טעמפא מיט דער בעריקזיכטיגונג פון די רעגיאנאלע בעדערפענישען, רעפארם פון שטייער-סיסטעם אין דער ריכטונג פון גלייכמעסיגען און גערעכטער פינאנדערלעגען די לאסטען, די פראגע פון דער רעציאנעלער פא־ליטיק פון פיהרען עפענטליכע ארבייטען מיט דער בעריקזיכטיגונג פון לאדזשער ראיאן אזוי אויפ'ן ווירטשאפטליכען געביט און ווי אויך אויפ'ן געביט פון בעשעפטיגען ארבייטסלאזע.

אויפ'ן געביט פון בילדונג זענען בעריהרט געווארען די פראגען פון דערהאלטען דעם שול־צוואנג, פון בויען שול-בנינים און ענטלאסטען די לעהרערשאפט פון ארבייטען, וועלכע זענען נישט פערבונדען מיט דער ערציהונג פון דער יוגענד.

די ארבייטער־פראגען, וועלכע האבען אויס־נאהמוויז ארויסגערופען א לעבהאפטע דיסקוסיע, האבען געפונען אנ'אויסדרוק אין די פאסטולאטען צו פיהרען, מעגליך אין ברייטסטען פערנעהם עפענטליכע ארבייטען, אונבעדינגט נארמירען און אפהיטען אלע קאלעקטיווע אפמאכען דורך א ספעצ־יעלען געזעץ, פערשטארקען די קאנטראל איבער דעם זיכערהייטס צושטאנד און היגיענא אין די ארבייטס=ווארשטאטען און דאס אפהיטען די סאצ־יאלע געזעצען, ווייטער איז בעריהרט געווארען די פראגע פון שאפען ארבייטס-געריכטען אין פיעט־ריקאוו און קאליש.

אויפ'ן געביט פון דער לאנדווירטשאפט זע־נען בעריהרט געווארען די פראגען פון צופאסען די פינאנציעלע בעלאסטונגען פון דער לאנדווירט־שאפט צו די צאהלונגס-מעגליכקייטען פון דארף און אפהאלטען די עקזעקוציע פון די חובות, וועלכע זענען גענומען געווארען אויף מעליאראציע-איינ־ארדנונגען, רעגולירען דעם אינערליכען מארק און האנדעל מיט בהמות און פלייש, איינארדנען א פלייש-בערזע, בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע בע־פעלקערונג פון דארף ביי עפענטליכע ארבייטען, וועלכע זענען פערבונדען מיט'ן דארף אויפ'ן גע־ביט פון דערי מלאכה האט מען זיך פערנומען מיט דער פראגע פון ארגאניזירען די כאלופניקעס, מיט דער אונלעגאלער מלאכה, ליפערונגענס רויה-שטאף־פרייזען און ארגאניזאציע פון דער צענטראלער אימפארט-קאמיסיע.

ווייטער האט זיך דער צוזאמענפאהר בע־שעפטיגט מיט דער פראגע פון פערגרעסערען די בוי-קרעדיטען פאר לאדז.

די דאזיגע פאסטולאטען וועלען בעריהרט ווערען דורך דער רעגיאנאלער גרופע דעפוטאטען און סענאטארען אויפ'ן פלענום פון סיים און סענאט בעת דער איצטיגער סעסיע.

די פראגען, וועלכע געהערען צו דער קאמ־פעטענץ פון דער רעגירונג וועלען פארגעשטעלט ווערען דורך דעם ה' וואיעוואדע דער צענטראלער מאכט.

דער צוזאמענפאהר האט זיך פערענדיגט שפעט אין אוונד.

ער האט בעדראהט מיט טעראר און מסירות
און דערפאר פערמשפט געווארען דריי מאל אויף ארעסט

(א) אין שטאטישען געריכט איז נעכטען פאר־געקומען דער פראצעס געגען סטאניסלאוו וויבור, א געוועזענעם וואזשני פון פאביאניץ פאר דראהונגען און בעליידיגונגען.

בעת דער קאמיסאר יאבלאנסקי איז געוועזן פרע־זידענט אין פאביאניץ איז וויבור בעפרייט געווארן פון זיין אמט, וויבור האט אבער נישט געוואלט רעזיג־נירען און ווייטער זיך בעמיהט וועגען צוריק בעקו־מען די ארבייט. וויבור האט געדראהט דעם קאמי־סאר יאבלאנסקי מיט טעראר און מסירות אויב מען וועט איהם נישט צוריקנעמען צו דער ארבייט. דער קאמיסאר יאבלאנסקי האט מיטגעטיילט דער פא־ליציי און וויבור איז פערמשפט געווארען אויף 2 וואכען ארעסט, ווען דער פאליציי־קאמיסאר גזשי־וואק האט געוואלט געגען איהם אנווענדען דעם ארעסט, האט ער ווידער געדראהט דעם פאליציי־קאמיסאר און דאם מאל האט ער בעקומען 2 חדשים ארעסט, וויבור האט זיך טאך נישט בערוהיגט און אוועקגעשיקט א בריף צו דער וואיעוואדזטווע, אז אפילו די תליה וועט איהם נישט אפשרעקען און וועט זיך אפרעכענען מיט אלע, וועלכע האבען זיך מעגען איהם פערשולדיגט, ער איז נאכאמאל אנ־געקלאגט געווארען אין געריכט און איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע און אפגעלעגט דאס אויספיהרען די שטראף אויף 3 יאהר.

איינברוך=גנבה איז דער פירמע פיעש
און פערשידענע קלענערע גנבה'לעך

(א) ברוך קאטעק פון סאראטאווויטשא 5 האט גע־מאלדען דער פאליציי, אז גנבים האבען בעגנב'עט זיין וואוינונג אויף 600 זלאטים.

ביי סטאניסלאוו זשעלקאווסקי אויף לוטאמיר־סקא 75 האבען גנבים בעארבייט די וואוינונג אויף 200 זלאטים.

דער ווארשטאט פון אהרן מאשלאנקא אויף בזשאזשיניער 13 איז בעגנב'עט געווארען אויף א סו־מע פון 300 זלאטים.

נעכטען בייגאכט האבען זיך גנבים אריינגעסו־מען אין דעם לאגער פון דער פירמע פיעש אויף קאשטשושקי 39 און האבען געגנבע'ט עטליכע שטיק סחורה פאר עטליכע טויזענד זל..

די פאליציי זוכט און אלע פאלען די גנבים.

גנבים וועלכע האבען בעגנבעט אדוו. ציגאנסקיס וואוינונג
פערמשפט געווארען דורכ'ן קרייז־געריכט

(א) דעם 30 נאוועמבער 1935 איז פארגעקומען א גנבה אין דער וואוינונג פון אדוו. ציגאנסקי אויף קאשטשושקי 37, זיי האבען דעמאלס צוגענומען פעלצען, וועש פאר 3500 זלאטים. די גנבים זע־נען געכאפט געווארען, דאס זענען געוועזן דער 20=יעהריגער הענריק אלטשיק און 17-יעהריגער לעאן רושקאווסקי.

נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס. אלטשאק איז פער'משפט געווארען אויף אנדער־האלבען יאהר טורמע, קרושקאווסקי אויף 6 חדשים.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אוונט.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע-בע האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער טארג= און מארק=פאהרער=סעקציע
ביים צענטר. קליינהענדלער=פעראיין, פאמארסקא 15

אונטערן פארזיץ פון ה' מענדעל מינץ איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמ־לונג פון די לאדזער טארג־און מארק-פאהרער.

צו דער פערזאמלונג איז געקומען א גרויסע צאהל טארג־שטייער און מארק-פאהרער, וועלכע שטעהען איצט פאר דעם שווערען פרוב צו פער־לירען זייער עקזיסטענץ אלס די ערשטע קרבנות פון דער שרעקליכער אנטיסעמיטישער העצע.

דעם בעריכט פון דער פעראיינס־טעטיגקייט האט אפגעגעבען דער פרעזעס פון פעראיין ה' בוימשטיק, וועלכער האט אנגעוויזען אויף דער כסדר'דיגער ענטוויקלונג פון פעראיין. ביי דער גרינדונג פון פעראיין זענען געוועזן נאר 20 מיט־גלידער און איצט צעהלט דער פעראיין שוין 155 מיטגלידער. דער פעראיין האט פאר זיינע מיט־גלידער אדורכגעפיהרט פערשידענע עקאנאמישע אקציעס ווי הנחה־פאטענטען און אנדערע אקציעס, וועלכע זענען אונטערגענומען געווארען פאר די מיטגלידער.

דעם קאסע־בעריכט האט אפגעגעבען דער קאַ־סיר ה' אברהם גייסט, וועלכער ווייזט אן, אז די גמילת חסדים־קאסע עקזיסטירט אינגאנצען 7 חדשים האט שוין ארויסגעגעבען 50 הלוואות אויף א סומע פון 3000 זלאטים, דערביי האט דער רעדנער אונ־טערגעשטראכען, אז די קאסע איז דורך קיינעם נישט געשטיצט געווארען און ווערט אויסגעהאלטען דורך די איבערגעגעבענע מיטגלידער אליין. ה' גייסט רופט די מיטגלידער צו יו־יטערדיגער אר־בייט לטובה דער גמילת חסדים קאסע.

נאכדעם ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע, אין וועל־כער נעהמען אנטייל די ה"ה בוימשטיק, מינץ, גרינבער, גייסט, קרייצבערג און קעניג.

ס'ווערט אויסגעדריקט צוטרוי דער אפטרע־טענדער פערוואלטונג און די פערוואלטונג איז צו־געטרעטען צו וואהלען, וועלכע האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען:

משה בוימשטיק — פרעזעס; מענדעל מינץ — וויצע־פרעזעס; מאיר קעניג — סעקרעטאר; אברהם גייסט — קאסיר; אין פערוואלטונג — אברהם שער־מאן, דוד גרינבער. אלתר פליישער, יצחק גלקמאן און דוד קרייצבערג.

אלס קאנדידאטען: אברהם מראגאוויטש, אב־רהם ליבערמאן און יעקב מאטיי.

אין רעוויזיר־קאמיסיע: יחיאל בידערמאן, יעקב ווינטער און וואלף לעש.

אין שידס־געריכט: יעקב מארייגע, ישראל אינדיק, ל. ראזענצווייג און אהרן מענטלוק.

אויסגעברענט די אויגען איהר געליבטען
דאס געריכט האט זי פערמשפט אויף 4 יאהר טורמע

(א) דאס קרייז=געריכט האט נעכטען געמשפט א געוויסע אטיליא רימער, וועלכע האט בעגאסען מיט זאלץ=זויער איהר געליבטען אסוואלד בראדאטש. ביי בראדאטשען איז אויסגע־ברענט געווארן אנ'אויג און אפגעבריהט געווא־רען דאס פנים דאס געריכט האט די בעשולדיגטע פערמשפט אויף 4 יאהר טורמע.

שפעקולאציע אויף די פאטריאטישע געפיהלען
שווינדלער אין דער ראל פון לעגיאניסטען

(א) לעצטענס האט זיך אין אונזער שטאט פער־שפרייט א נייער אופן פון שווינדלען, וועלכע ווערט אנגעווענדעט דורך פערדעכטיגע פערזאנען, וועלכע שפעקולירען אויף די פאטריאטישע געפיהלען און מעלדען זיך צו פערשידענע אמטען און אינסטיטו־ציעס, וואו זיי שטעלען זיך פאר אלס לעגיאניסטען, פעאוויאקעס א. אז. וו. און בעטען נדבות אויף פער־שידענע צוועקען.

מ'דארף דעריבער זעהר פארזיכטיג זיין מיט אזעלכע פערזאנען און יעדעס מאל זיי אויסלעגיטי־מירען.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעלעפאן 141-32
עמפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אוונט

טעאַטער
„ראָזמאַיטאָשטשי"
ציגעל-גאַס 27
דיר. דוד צעלמייסטער.
בילעטען צו בעקומען פון 11–2 און פון 5 נאָכמ. ביי דער קאַסע.

לעצטע טעג!
הייבט 9 אווגט
פון 54 גר. ביז 2 זל. 1-טע רייה

תל=אביב
יצחק נאַזשים'ם פרייליכע סאַטירע
צום 67-טען מאָל
שטאַרקע פאַרבעריטונגען צו דער נייער פּרעמיערע
„סערטיפיקאַטן"

אַנשטעקענדע קראַנקהייטען אין לאָדז

פון 20 יאַנואַר ביז'ן פעברואַר זענען אין דער גע-זונדהייטס - אָפּטיילונג ביי דער שטאָט-פערוואַלטונג אָנ-געמאָלדען געוואָרען פאָלגענדע פאַלען פון אַנשטעקענדע קראַנקהייטען.

בויך-טיפוס 6 פאַלען, דיפטעריט 29 פאַלען, שקאַרלאַ-טין 18 פאַלען, מאָזלען 26 פאַלען, רויז 3, קאָקלוש 11 פאַלען.

קאַטאָוויצער ירידים

אין דער צייט פון 30 מאַי ביז'ן 14 יוני וועלען פאַרקומען די 8-טע קאַטאָוויצער ירידים אין קאָשטשושקי פּאַרק, וועלכע ווערען איינגעאָרדענט דורך דער שלעזי-שער געזעלשאַפט פאַר אויסשטעלונגען און ווירטשאַפטלי-כער פּראָפּאַגאַנדע.

די פּרייזען פון די קיאָסקען זענען צוגענגליכע. די ירידים האָבען שטענדיג געהאַט און וועלען דאָס אויך זיכער האָבען דעם געהעריגען ערפאָלג צוליב דער זאָרג-פעלטיגער צוגרייטונג און איינאָרדנונג.

טוריסטישע בעוועגונג אין פוילען פערגרע-סערט זיך

די טוריסטען - בעוועגונג קיין וואַרשאַ, איז דאָס לעצטע יאָהר בעדייטענד געשטיגען. פון דעם בעריכט, וואָס ס'האָט פערעפענטליכט די פּראָפּאַגאַנדע-ביוראָ פאַר טוריסטיק אין וואַרשאַ איז צו זעהן, אַז אין משך פון יאָהר 1935, האָבען זיך אין וואַרשאַ אָנגעמאָלדען 40 טויזענד פּערזאָן (אין 1934 — 26 טויזענד פּערזאָן). דערפון פון פוילען 37 טויזענד און פון אויסלאַנד — 3 טויזענד.

פון די ציפערן איז צו זעהן, אַז די טוריסטישע בע-וועגונג קיין פוילען, איז דעם לעצטען יאָהר בעדייטענד געשטיגען.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

דינסטאָג, ד. 4-טען פעברואַר

6.34 גימנאַסטיק, 6.50 פּליטען, 7.20 ידיעות, 8 אוי-דיציע פאַר שולען, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 ידיעות, 12.15 אוידיציע פאַר שולען, 12.30 קאָנצערט, 1.25 הויז-ווירטשאַפט, 1.30 פון אַרבייטס-מאַרק, 1.35 פּליטען, 3.12 לאָדזער בערזע, 3.15 עקספּאָרט, 3.20 וואַרשאָווער בער-זע, 3.30 סעקסטעט, 4 פון פּ. ק. אָ., 4.15 פאָרטעפּיאַן-קאָנצערט, 4.45 „גאַנץ פוילען זינגט", 5 רעפעראַט, 5.15 קאָנצערט, 6 קאָנצערט, 6.45 פּליטען, 7.20 רעקלאַמע-קאָנ-צערט, 7.35 ספּאָרט, 7.50 אַקטועלע ידיעות, 8 „די רויז פון סטאַמבול" — אָפּערעטקע אין 3 אַקטען. 9.45 פּלי-טען, 10.30 „די ווירקונג פון וויטאַמין אין דער דער-נעהרונג פון מענש" — רעפעראַט פאַר דאָקטוירים, 11 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11.05 טאַנץ-מוזיק.

טעאַטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאָמוניקאַטען)

ערפאָלג פון „מסעות בנימין השלישי"

די לעצטע פאָרשטעלונגען זונטאָג אין „ראָזמאַיטאָ-שטשי" טעאַטער פון „מסעות בנימין השלישי" אויסגע-פיהרט דורך דער סטודיע איז אַראָפּ מיט אַ גרויסען ער-פאָלג.

צוליב דעם ווערט זונטאָג ד. 9 פעברואַר געגעבען נאָך איין פאָרשטעלונג פון „מסעות בנימין השלישי".

רעוועלאַציע - אויפטריט פון חיהלע גראָבער

חיה'לע גראָבער, די וועלט - בעריהמטע אַרטיסטקע און זינגערין פון „הבימה", וואָס איהרע אויפטריטען רופען אַרויס אין דער גאַנצער וועלט ענט-זיקונג און די גאַנצע וועלט-פּרעסע שרייבט וועגען איהר מיט אַזאַ בעגייסטערונג, קומט צו פאָהרען קיין לאָדז.

אָוועגט פון לידער און הומאָר פון דעלאַ ליפּינסקאַ

דאָנערשטאָג דעם 6-טען ד. ח. 8.30 אָוו. קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע אַ איין-איינציגער אויפטריט פון דער היינט פּאָפּולערסטער אין דער וועלט אַרטיסטקע און זינ-גערין דעלאַ ליפּינסקאַ, וואָס יעדער איהר אויפטריט רופט אַרויס צווישען איהרע פערעהרער גרויס ענטוזי-אַזם — דאָס מאָל וועט דעלאַ ליפּינסקאַ אויפטרעטען אין לאָדז אין אַ גאַנץ נייעם לאָדז אונבעקאַנטען פּראָ-גראַם. דעריבער ווערט דער אויפטריט ערוואַרט מיט דער גרעסטער שפּאַנונג און וועט זיכער צאַהלרייך בעזוכט ווערען.

פון פוילישען טעאַטער

אין שטאָטישען פוילישען טעאַטער ווערט היינט 7.30 אָוונד געשפּילט שעקספּיר'ס קאָמעדיע „פּאָסקראָ-מיעניע זלאָשניצי".

אַלגעמיינע פערזאַמלונג
פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

זונטאָג איז אין אייגענעם לאָקאַל פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

די פערזאַמלונג עפענט דער פאָרזיצענדער פון דער אָרגאַניזאַציע, ד"ר ראָזענבלאַט מיט אַ קורצער איינלייטונגס-רעדע. דערויף ווערט געוועהלט דאָס פּרעזידיום אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: פאָרזיצער — אינזש. ג. פּראַשקער, בייזיצענדע: אַדוו. בער-קאָוויטש, פּראָף. רעזניק, אַדוו. שטרויך, סעקרעטאַר — ש. ליפּעל.

דער פאָרזיצענדער דערמאָנט די פאַרשטאָרבענע ציוניסטישע פּערזענליכקייטען, מיטגלידער פון אַק-ציאָנס-קאָמיטעט, פון צענטראַל-קאָמיטעט אין וואַר-שאַ, פון לאָדזער ציוניסטישען קאָמיטעט און די פאַר-שטאָרבענע מיטגלידער פון דער אָרטיגער ציוניס-טישער אָרגאַניזאַציע. די אַנוועזענדע בעעהרען זייער אָנדענקען דורך אויפשטעהן.

לויט'ן פאָרשלאַג פון מגר. קראַן ווערט גע-וועהלט אַ פערמאַנענץ-קאָמיסיע אין וועלכע עס געהען אַריין די ה"ה: ד"ר ראָזענבלאַט, אַדוו. שטרויך, יוגמייסטער, קאַראַ, קראַן, חייקין.

צוליב דעם וואָס דער טעטיגקייטס-בעריכט איז אָבגעדרוקט געוואָרען און פונאַנדערגעשיקט צו אַלע מיטגלידער ווערט בעשלאָסען נישט פאָרצולייענען דעם בעריכט. ה' ד"ר ראָזענבלאַט גיט נאָר איבער אַנ'ערגענצונגס-בעריכט פאַר'ן לעצטען יאָהר.

דאַרויף הויבען זיך אָן די וכוחים איבער דער טעטיגקייט פון ציוניסטישען קאָמיטעט. אין די דע-באַטען בעטייליגען זיך, די ה"ה: מאַגר. קראַן, מיכעלזאָהן, ד"ר קרויש, האָפמאַן, מאָרגענשטערן, ש. פיינער, מאַגר. גליבטער, יודאַוועסקי, ליפּעל, פּאָזנאַנסקי, ווייגזאַפט, גאָלדמאַן, קאַראַטשינסקי, פריינד, מאַגר. ראָגאָזשינסקי, א. א.

די רעדנער קריטיקירען די טעטיגקייט פון ציוניסטישען קאָמיטעט אויף פערשידענע געביטען; אויפ'ן געביט פון דער ציוניסטישער אויפקלערונגס-אַרבייט, קולטורעלע טעטיגקייט, פּאָליטישע, גע-גענוואַרטס-אַרבייט א. א. וו.

אין נאָמען פון קאָמיטעט ענטפערען און געבען ערקלערונגען: ד"ר ראָזענבלאַט און ה' ליטווין.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג נעמט דאַן צו קענט-ניש דעם בעריכט און דריקט אויס איהר פערטרויען דעם אָבטרעטענדען ציוניסטישען קאָמיטעט.

עס ווערט אויך גענומען צו קענטניש און בע-שטעטיגט דער בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָ-מיסיע.

עס ווערט בעשלאָסען איינצואָרדענען אין 2 וואָכען אַרום אַ ספּעציעלע פערזאַמלונג געווידמעט דער אַרבייט אין דער קהלה, אין שטאָט-ראַט און וועגען דער לאַנדעס-פּאָליטיק.

עס ווערט נאָך אָנגענומען פאָלגענדע בעשלוסען:

1) איינצואָרדענען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער אָרגאַניזאַציע יעדע 2 יאָהר.

2) בילדען ביים ציוניסטישען קאָמיטעט פאָלגענדע קאָמיסיעס: 1)) אַ פּאָליטישע, 2) פאַר ציוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע, 3)) קולטורעלע, 4) פאַר די אַרבייט אין די אָרגאַניזאַציעס, 5) יוגענד-קאָמיסיע, 6) פאַר הכשרה. 7) קאָמיסיע אויף צו שאַפען אַ ציוניסטישען קלוב.

איינשטימיג ווערט אָנגענומען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען אייוופּיהרען אין ארץ-ישראל דעם לעגיסלאַטיוו-ראַט.

ה' קארא לעזט דאַן פאַר די קאַנדידאַטן-ליסטע צום נייעם ועד, וועלכע איז צוזאַמענגעשטעלט גע-וואָרען דורכ'ן דעם פערמאַנענץ-אויסשוס. די ליס-טע ווערט אָנגענומען דורך דער פערזאַמלונג „אָן-בלאָק".

אין נייעם ציוניסטישען קאָמיטעט זענען גע-וועהלט געוואָרען: רעד. י. אונגער, אַדוו. בערקאָ-וויטש, וו. האַלבערשטאַט, נ. יוגמייסטער, ח. ווי-דאַווסקי, אינזש. א. חייקין, מ. טעמפּעלהאָף. ה. ליטווין, משה לימאַן, שמואל לעוו, ק. לעווענטאַן, י. לובלינסקי, מ. מרחיב, נ. מיכעלזאָן, יו. סקורא, י. פּיקעלני, משה קאַראַ, מרים קאַצענעלבויגען, מאגר. י. קראַן, ד"ר ראָזענבלאַט, ש. רייכמאַן, מ. ח. רומקאָווסקי, מגר. ראָגאָזינסקי, ד"ר מלכה רעזניק, אליעזר שיין, אַדוו. ז. שטרויך.

אין דער קאָנטראָל-קאָמיסיע געהען אַריין א. י. ברזשעזינסקי, י. בלויגרונד, ש. פיינער, נ. קאַ-ראַטשינסקי.

אין עהרען-געריכט: פּ. גערשאַווסקי, אַדוו. גאַלעווסקי, ב. וואַקס, ש. פּויסט נ. פאַלמאַן, אַלס סעקרעטאַרען ווערען געוועהלט די ה"ה: אשר שאַפּירא און זאב ראָטקאָפּף.

דער פאָרזיצענדער לעזט דאַן פאַר אַ טעלע-גראַמע וואָס איז אָנגעקומען פון ציוניסטישען צענט-ראַל קאָמיטעט אין וואַרשאָ, וועלכער בעגריסט די אַלגעמיינע פערזאַמלונג און ווינשט איהר ערפאָלג אין דער אַרבייט.

צולעצט ווערט אויסגעדריקט אַ דאַנק דעם פאָר-זיצענדען אינזש. פּראַשקער, און מיט'ן געזאַנג פון „התקוה" ווערט די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַרום 2 אַ זייגער ביינאַכט געשלאָסען.

פוילישע רייזע-ביורא
„אָרביס"
אין לאָדז, פּעטריקאָווער 18
טעל. 249-33 און 249-40 „מסוּא"

די ביליגסטע רייזעס קיין פּאַלעסטינאַ
אויף פּורים, פּסח
און אויף לעוואַנטישע ירידן

הנחה, נאָרמאַלע און בילעטען אין שלאָף-וואַגאָנען אויף די פוילישע און אויסלענ-דישע באַהנען.

לופט-פליה בילעטען קיין בערלין

שיף-קאַרטען אויף אַלע ליניעס

הנחה-פּעסער קיין טשעכאָסלאָוואַקיי, יוגאָסלאַוויען און אונגאַרן

הנחה - בילעטען קיין בריסעל, פּאַריז און לאָנדאָן
יעדען מיטוואָך און שבת

אויספלוג קיין לאָנדאָן און בירמינגהאַם אויף די בריטישע יריד'ן פון 15 פעב-רואַר ביזן 26 פעברואַר 1936. פּרייז פון 510 זל. איינשרייבונגען ביז'ן 5 פעברואַר 1936

אויספלוג קיין וויען און בודאַפּעשט
פון 22. ביז'ן 27. פעברואַר. 245 זל.
איינשרייבונגען ביז'ן 17-טען פעברואַר.

קליינער פעליעטאָן

השיבנו נאָזאַד...

דייטשלאַנד האָט צוריקגערופען צו אָלימפּיאַדע די 2 פערטריבענע יודישע ש[...] לער, העלענאַ מייער און רודי באַל.

(פון דער פּרעס[...])

— מילא — זאָגט שמיל־שמעלקי — דאָ[...] שוין אַ גוטער סימן, אַז עס איז נישט גוט!..

אויב — זאָגט ער — מען דאַרף צום פּ[...] (ספּרויליין מייער איז די דייטשע פעכט־מייסט[...] צוריקרופען אַזש פון אַמעריקאַ, אַ יודישע[...] טער און עס וועט נישט זיין קיין [...] סען - שאַנדע, ווען זי וועט אין נאָמען פון [...] טען רייך, (מ'וואָלט געוועז גאָר רייך, ווען מ[...] עס פּטור!) און אין נאָמען פון די נאַצי[...] פאָכען מיט'ן שפּיזל אויף דער אָלימפּיאַדע, [...] אַ סימן, אַז עס איז גוט נישט גוט!

נאָכאַמאָל: אויב שוין ביים פאָכען מיט'ן [...] האַלט עס שמאָל, און אויב שוין ביים האָקע[...] דאַרף מען אויפרופען דעם האָקעי־שפּילער [...] באַל, איז אַ סברא אויך, אַז מיט דעם גאַנצען ה[...] פאָקוס איז נישט וואַזשנע!

ווי זאָגט יעקע: די מאַנסע איז שויסלי[...] ס'איז אפשר גאָר אַ פּאַטשאָנטעק פון די[...] ריקרופען נאָך און נאָך „מייסטערס" צו אויסה[...] פון דעם בינטעל משוגעים, וואָס איז דאָרט [...] בליבען...

כ'האָב מורא — זאָגט שמיל־שמעלקי — יועט אָנהויבען צוריקצורופען דאָקטוירים, פּר[...] סאָרען, אַדוואָקאַטען, שרייבער, סוחרים, פאַבר[...] טען, און שאר ירקות, און עס וועט זיך [...] אַ השיבנו נאַזאַד, אַז די גובערניע וועט ציט[...]

מען וועט זיך דאַך סוף כל סוף כאַפּען[...] די מעשה איז נישט גלאַטיק, אַז עס גייט [...] לא עלינו, מיט דער פּוטער אַראָפּ, און מען [...] דאַך ברייט אַנ'עפּען-טון ס'בראַנדענבורגער ט[...] און אויסרופען:

— ווילקאָמען, פערפלוכטע יודען!.. [...] שוין! ביטע, צוריק!..

און דאָס ביסעל פערטריבענע, אויסגעשאַ[...] צובראָכענע יודען — זאָגט שמיל־שמעלקי — [...] לען זיך אַ לאָז טון צוריק אויף פּאַרע און [...] עלעקטרע...

— יוער זאָל אַזוי?

— פּרעה זאָל אַזוי!

שמילשמעלקי

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	[...]00
3 פּראָצ. בוד.				[...]00
4 „	דאָלאַרובקא	—		[...]70
7 „	סטאַביליזאַציע (אמ.)			[...]00
5 „	וואַרשאָווער ס.-ב. 1934			[...]63
5	לאָדזער			[...]00
ענגלישער פונט	—	—	—	[...]22
דאָלאַר אָפיצ. —	5.23. נישט-אָפיציעל		—	[...]0
גאָלד-דאָלאַר —	—	—		[...]73
גאָלד-רובל —	—	—	—	[...]78
דייטשער מאַרק	—	—	—	[...]44
פראַנק שווייצאַרישע	—	—		[...]65

אויפן דערנער-וועג
שפּאַנענדער סענסאַציאָנעל-עראָטישער ראָמאַן

26)

— ער מוז האָבן אַ גוט בעהעלטעניש, — האָט רעדל בעמערקט.

— אָבער איהר זעהט דאָך, אַז מיר האָבען אומעטום געזוכט, — האָט האַבערדיך געענטפערט.

— אַ שאָד אונזער מיה, מיר קאָנען שוין געהן.

— קיין געניערע רעוויזיע קאָן שוין נישט זיין, — האָט צוגעגעבען דאָקטאָר זעלינער, — מיר האָבען דאָך אַלץ דורכגענישטערט.

רעדל איז אַ ווילע געבליבען שטעהן אַ פער-טראַכטער און געקוקט אויף איין פּונקט. זיין גע-זיכט איז געווען ערנסט און שטאַרק פערקלערט...

— נו, יאָ, — האָט ער געזאָגט — מיר קאָנען געהן.

— דוכט זיך, אַז מיר וועלען וויענצקאָווסקי'ן מוזען בעפרייען, — האָט האַבערדיך בעמערקט.

— עס זענען דאָך פאָרט נישטאָ געגען איהם קיין פעסטע בעווייזען.

— מ'קאָן דאָך נישט אַ מענש אומזיסט און אומנישט קאָמפּראָמיטירען, — האָט זעלינער איינ-געשטימט מיט פּראָקוראָר.

רעדל האָט אַלץ געשוויגען. פּלוצלונג האָט ער שטיל אַ זאָג געטון:

— איך וועל נאָך עפּעס פּרובירען...

ער איז אַריין אין קינדער-צימער, וואו ס'האָט זיך געשפּילט וויענצקאָווסקי'ס זעקס־יעהריג טעכ-טערל. ער איז צו איהר צוגעגאַנגען, אַ שמייכעל געטון און זי אָנגענומען ביים הענטעל...

— 31 —

ער האָט מיט'ן קינד אָנגעהויבען רעדען אויפ'ן קינד'ס מוטער־שפּראַך — אויף פּויליש.

— אָ, וואָס פאַר אַ שעהן מיידעלע דו ביסט. ווילסטו צוקערלעך?

דאָס קינד, וואָס האָט זיך פריהער פאַר איהם געשראָקען, איז געוואָרען דרייסטער און האָט אָנ-געהויבען פריי מיט איהם צו רעדען. רעדל האָט דעם קינד געשטעלט פערשידענע פראַגען: „ווי רופט מען דיך, מיידעלע? האָסטו ליב צו שפּילען מיט אַ פּילקע?" א. ד. גל.

די גובערנאַנטין און די מוטער פונ'ם קינד האָבען גאָרנישט חושד געווען, מיינענדיג, אַז דעם „פיינעם הערר" איז דאָס קינד זעהר געפעלן און דעריבער אינטערעסירט ער זיך מיט איהר.

דאָס קינד האָט דרייסט געענטפערט אויף אַלע פראַגען. הערענדיג די קלוגע ענטפערס פונ'ם מיי-דעלע, האָט רעדל געמאַכט אַנ'אָנשטעל, ווי ער וואָלט זיך שטאַרק געוואונדערט איבער דער חכמה פון קינד און ער האָט פּלוצלונג אַ פראַג געטון מיט אַ זיסען שמייכעל:

— נו, מיידעלע, ווי איך זעה, ביסטו זעהר אַ קלוגיטשקע. טאָ זאָג־זשע מיר, וואו האַלט דער טאַטעשי דיינער זייגע בריף? לאָמיר זעהן, צי דו ווייסט!

— אודאי ווייס איך, — האָט דאָס מיידעלע שטאָלץ געענטפערט, זייענדיג צופרידען, וואָס זי ווייסט צו געבען דעם געהעריגען ענטפער, — אויב איהר ווילט, קען איך אייך אַפילו ווייזען וואו דאָס איז.

— נו, אדרבא, ווייז!

דאָס מיידעלע האָט רעדל'ען אָנגעכאַפּט ביים אַרבעל און, ווי אַנ'אַלטען גוטען בעקאַנטען, איהם אַריינגעפיהרט אין וויענצקאָווסקי'ס קאַבינעט. דער נאָך איז זי אַרונטערגעקראָכען אונטער'ן גרויסען שרייב־טיש. וואָס די זשאַנדאַרמען האָבען פריהער געהאַט דורכגענישטערט און גאָרנישט געפונען, און אָנווייזענדיג מיט'ן פינגערל אויף דער לינקער זייט, האָט זי אַ צופרידענע געזאָגט:

— אָט־אָ־דאָ איהר זעהט, בעהאַלט מיין טאַ-טעשי די בריף זיינע.

— וואו? — האָט רעדל זיך אַראָפּגעבויגען, נישט בעמערקענדיג דערווייל גאָרנישט.

— אָט ,דאָ, אין דעם קנעפּעל, — האָט דאָס מיידעלע געוויזען.

— אַהאַ, איך זעה שוין, — האָט רעדל אַ צו-פרידענער געזאָגט, און בעפוילען די גובערנאַנטין זי זאָל צוריק אַריינפיהרען דאָס קינד אין קינדער-צימער.

דאַן האָט רעדל געהייסען די זשאַנדאַ[...] איבערדרעהען דעם שרייב־טיש. ער האָט אַ [...] בעטראַכט דאָס קנעפּעל און נאָכדעם אַ דריק [...] געלייך האָט זיך אין אַ זייטיג אָרט גע[...] אַ שופלאָדעל, וואָס איז אַזוי געמאַכט גע[...] אַז מ'האָט עס אינגאַנצען נישט געקענט בעמ[...] ווען ס'איז געווען פערמאַכט. אין דעם לאָזיג[...] היימען שופלאָד זענען געלעגען אַ סך קאָמפּ[...] טירענדע מאַטעריאַלען: פּלענער פון פעסט[...] קאָפּיעס פון געהיימע מיליטערישע דאָקומע[...] בריף פון וואַרשאָווער אָפיצירען, א.ד.גל. די [...] גע אַלע זאַכען האָבען קלאָר בעוויזען, אַז וויענצקאָווסקי האָט זיך פערנומען מיט מיליטער[...] שפּיאָנאַזש און אַז ער איז אויך געפאַלען אַ [...] ווי אַ סך אַנדערע עסטרייכישע אָפיצירען אי[...] גרענץ־געגענדען, פון שפּיאָנען־פּראָצעסניקעס[...] האָבען איהם אַריינגעצויגען אין זייער נעץ, [...] ווי העקאַלאַך.

— איך בעוואונדער אייך, — האָט פּולקאָווני[...] האָט דער פּראָקוראָר האַבערדיך אויסגעדריקט [...] לען זיין אנערקענונג פאַר זיין גלענצענדען אי[...]

— דערביי מוז איך אייך גאַנץ פריוואַט [...] אַז אַזאַ זאַך מאַכט אויף מיר אַ שווערען איינד[...] הגם אין די אינטערעסען פון דער מלוכה מוז [...] אַלץ טון.

— וואָס מאַכט אויף זייך אַ שווערען איינד[...]

— האָט רעדל געפרעגט מיט אַ שמייכעל.

— נו, דאָס צווינגען אַ קינד צו זיין פעררעטער פון אייגענעם פאָטער... איך [...] אייך, פערשטעהט זיך, ריין פריוואַט.

(פאָרטזעצונג קומט).

צענטראלן האנדווערקער=פערבאנד

פילסודסקיעגא 69

גמילת חסדים-קאסע

...איעוואדישער אמט אין לאדז האט שוין ... דעם סטאטוט פון א אהנפראצענטיגע ...פאר-קאסע פאר האנדווערקער און קליינ-...הענדלער. די קאסע איז בעשטעטיגט געווא-...רען נאמען „הילף-פערבאנד גמילת חסד" ...צענטראלען יודישען האנדווערקער און קליינ-...הענדלער פערבאנד אויף דער לאדזשער וואיע-...וואדשאפט".

...קאסע האט שוין אנגעהויבען צו פיהרען ...טעטיגקייט און בקרוב וועט פארקומען די אל-...געמיינע פערזאמלונג.

...שאפען פון דער אינסטיטוציע מוז ביים ...טאג, ווען דער יודישער בעל מלאכה נוי-...זעהר שטארק אין א אהנפראצענטיגען ... א זעהר וויכטיגע ערשיינונג, וואס איז ... בעגריסען.

...אינסטיטוציע וועט אבער נאר דעמאלט קע-...נען א געהעריגע פערצווייגטע טעטיגקייט, ...וועט בעוויזען די מיטהילף פון די ברייטע ...- און קליינאינדוסטריעלער מאסען. ...בעשטעהט אין צוטרעטען אלס מיטגליד. ...לינט אין אינטערעס פון אלע בעלי-... זיך צו פערשרייבען אלס מיטגלידער פון ...אינסטיטוציע.

...צוטרעטען אלס מיטגליד איז זעהר פערלייכ-... ווייל דער חודש אפצאהל בעטרעפט נאר 50 ...

...אינסטיטוציע וועט זיין א זעהר נוצליכע פאר ...בעלי-מלאכה פאר זיין אונטערנעהמונג (די ...ן וועלען פערטיילט ווערען לויט'ן סטאטוט ...ערשטער ריהע אויף צו פערברייטערן די ...נעהמונג, רויה-מאטעריאלען, מאשינען אייג-...ען עהליכע).

...פערוואלטונג פון דער צענטראלע וועט צו-...אלע מעגליכע בעמיהונגען צו שאפען די נויי-...מיטלען פאר דער ענטוויקלונג פון דער אינ-...

...עם אלגעמיינע פערזאמלונג

...צענטראלער יודישער האנדווערקער-פער-... צוזאמענטרעטען צו ארגאניזירען די אלגעמיי-...ליכע פערזאמלונג.

...פערוואלטונג זאל שוין בקרוב פארקומען.

אין דער אלגעמיינער פערזאמלונג וועלען קאנען אנ-טיילנעמען נאר די מיטגלידער, וואס האבען בע-צאהלט דעם מיטגלידס-בייטראג.

גלייכצייטיג מיט דער אלגעמיינער פערזאמלונג וועט אויך פארקומען דאס שאפען פון נייעם האנד-ווערקער-ראט.

לויט די פאהנגעזעהענע פראיעקטען וועט דער ראט איינגאנצען רעארגאניזירט ווערען, דער ראט וועט געשאפען ווערען אויף גאנץ אנדערע יסודות ווי דער ביז-איצטיגער.

עס ליגט אין אינטערעס פון אלע אנגעשלאסענע צעכען פעראיינען, קאאפעראציעס און סעקציעס, וואס האבען דורך דער לעצטער צייט ביי זיך אויסגעוועהלט נייע פערוואלטונגען צוצושיקען אין די נאהענטסטע טעג דער צענטראלע די רשימות פון זייער פער-וואלטונג. דאס דארפען אויך טוען אלע אנדערע, אפילו די, וואס האבען די וואהלען נאך נישט אדורכ-געפיהרט.

די רשימות וועלען זיין נויטיג ביים שאפען דעם נייעם ראט, ווי אויך ביים צוזאמענשטעלען די צענ-טראל-פערוואלטונג.

דער טערמין פון דער אלגעמיינער פערזאמלונג ווי אויך דער טאג - אָרדנונג, וועט בעזונדערס גע-מאלדען ווערען דורך דער פרעסע, ווי אויך דורך ספעציעלע איינלאדונגען.

די איינלאדונגען וועלען בעקומען נאר די בע-רעכטיגטע מיטגלידער אנטייל צו נעמען אין דער אל-געמיינער פערזאמלונג.

פון מעטאל-צעך

די פאהנגענומענע קולטור-טעטיגקייט דורך דער פערוואלטונג פון מעטאל-צעך ווערט כסדר פערבריי-טערט. עס זענען שוין פארגעקומען עטליכע זעהר אינטערעסאנטע און נוצליכע פאר די האנדווערקער פון מעטאל-פאך רעפעראטען און פארלעזונגען.

די רעפעראטען זענען אנגעפיהרט געווארען דורך בעקאנטע אינזשענירען און פאכמענער.

דער אינטערעס צו די פארלעזונגען איז וואס אמאל א גרעסערע און די פארלעזונגען ווערען כסדר צאהלרייכער בעזוכט. זונטאג וועלען פארקומען פאר-לעזונגען און רעפעראטען וועגען פאך און אנדערע נויטיגע ענינים.

צווישען אנדערע וועט אויך ד"ר. י. רעדלום רע-פערירען וועגען פערשידענע שטייער - פראגען.

האנדווערקער-אויסשטעלונג אין לאדז

וועט בעווייזען דער געזעלשאפט דעם צושטאנד פון דער מלאכה און איהר ווירטשאפטליכע ראל

...די מעגליכקייט אויפצווייזען דעם צושטאנד ...דער מלאכה וועט געבען די האנדווערקער-אויס-...שטעלונג, וועלכע וועט פארקומען אין חודש מאי ...אין פאשיץ-פארק.

...אויף דער אויסשטעלונג וועט זיין רעפרעזענ-...טירט די מלאכה פון דער גאנצער לאדזשער וואיע-...וואדשאפט, דאס פראפעסיאנעלע שול-וועזען, פיל ...שטאף-פירמען, מאשינען-פאבריקען פון גאנץ ...לאנד.

...די אויסשטעלונג וועט אין אלגעמיין אויפווייזען די ענטוויקלונג פון דער היינטיגער טעכניק אין דער מלאכה, וועט בעקענען די בעזוכער מיט אלע איהרע אפצווייגונגען און וועט געבען אן אלגעמיינעם בעגריף וועגען צושטאנד פון היינטיגען פראפעסיא-נעלען שול-וועזען.

די אויסשטעלונג אין טאשיץ-פארק וועט בעקע-נען די האנדווערקער מיט די פוילישע רויה-שטאף-פירמען, וועט מעגליך מאכען זיי דעם קאנטאקט מיט די אפנעהמער און וועט ערלויבען אויף צו רעפ-רעזענטירען די קוואליטעט פון זיין פראדוקציע.

251 אפמאכען מיט לערן-יונגלעך

זענען רעגיסטרירט געווארען אין פערלויף פון חודש יאנואר

...פון 1. יאנואר ביז'ן 31. יאנואר 1936 זענען ...רעגיסטרירט געווארען אין דער לאדזשער האנדווער-...קער-קאמער 251 אפמאכען מיט לערן-יונגלעך, דע-...ר בײ קצבים 47, בעקער 45, שניידער 39, ...ר 35, שלאסער 27, קאיואלעס 21, שוסטער ...ער, ...נעם-מאכער 5, בלעכער 3, צוקערניקעס 3 יאורשט-ארבייטער 3, טאקערס 2, זייגערמאכערס 2, גראווירער 1 און קאפעלוש-מאכער 1.

ס'וואלט געווען כדאי צו וויסען וויפיל יודישע ס'זענען פערהאן צווישען 251 רעגיסטרירטע אפ-מאכען.

יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג

פון דער קארפאראציע פון דער גראפישער-אינדוסטריע

זונטאג, איז אין אייגענעם לאקאל פארגע-קומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער קארפאראציע פון דער גראפישער אינדוסטריע אין דער לאדזשער וואיעוואדזשאפט.

דער פרעזעס ה' שייניאק עפענט די פער-זאמלונג און אלס פארזיצער ווערט געוועהלט ה' צעדערבוים, וועלכער לאדענט איין אלס בייזיצענדע די ה"ה: ברייטשטיין און רעזניק און פערטרעטער פון די אגענטען ה' שווייצער.

איידער מען טרעט=צו צו דער טאג-ארדנונג לעגט דער פארזיצער פאר צו בעעהרען מיט אויפ-שטעהן פון די ערטער דעם אנדענק פון פערשטאר-בענעם „סטארשי" ה' רוגדשטיין, דערנאך גיט ה' טייטעלבוים אפ דעם טעטיגקייטס-בעריכט פון דער פערוואלטונג און ה' אשעראוויטש דעם קאסע-בע-ריכט. די דאזיגע בעריכטען ווערען נאך ערגענצט פון ה' פעליקס, וועלכער לעגט אויך פאר אויסצו-דריקען אן אבסאלוטאריום דער אפטרעטענדער פער-וואלטונג.

איידער מען טרעט=צו צו ליינען דעם טע-טיגקייטס-בעריכט פון ביורא, לעגט פאר דער פרע-זעס ה' שייניאק דעם דאזיגען בעריכט נישט צו לייענען, ווייל פון אלגעמיינעם קאסע-בעריכט, וועל-כען עס האט אפגעגעבען ה' אשעראוויטש האט זיך בולט ארויסגעוויזען, ווי אזוי עס זעהט אויס די לאגע אינ'ם ביורא.

א חוץ דעם ערקלערט ה' שייניאק, אז די הלואת=קאסע, וועלכע האט געזאלט געעפענט ווע-רען, כדי ארויסצוהעלפען די שלעכט-סיטואירטע מיטגלידער, האט איינצנטליך געזאלט געשאפען ווערען פון די הכנסות פון דאזיגען ביורא, און דער-ווייל זעהען מיר אבער ווי א טייל מיטגלידער ווע-דען אן די פערשידענסטע מיטלען, בכדי צו שטע-רען די נוצליכע אויפגאבע פונ'ם ביורא, אזוי אז די הכנסות דערגרייכען אפילו נישט די הוצאות און דאס ביורא ארבייט כסדר מיט א דעפיציט.

די ה"ה שימשיא און אוניקאווסקי ערקלערען, אז עס איז געווען א גאנץ גוטע און ריכטיגע פערוואלטונג און אויב עס זענען געמאכט געווארען א פאר נישטיג-קליינע פארוואורפען, וואלטען זיי אויך נישט געווען, יוען די מיטגלידער וואלטען אליין נישט דערפיהרט דערצו. זיי פארלאנגען דע-ריבער, אז אויב א מיטגליד וועט אויף להבא זיך מיט עפעס פערשולדיגען בנוגע דער קארפאראציע, זאל מען איהם צוערשט אויסשליסען אלס מיט-גליד און דערנאך זאל די פערוואלטונג געגען איהם אננעהמען די שארפסטע מיטלען.

ה' שווייצער ערקלערט, אז די דרוקער אליין רעדען-אפ די אגענטען צו גצהען אין ביורא און אויב די פערוואלטונג וועט געגען די דאזיגע דרוקער נישט אננעהמען קיין מיטלען, וועלען זיך די אגענטען אליין מיט זיי אן עצה געבען, נאר א פיל שטארקערער פארם, ווי די פערוואלטונג וואלט עס געטון.

ה' טייטעלבוים ערקלערט, אז ער פערשטעט בכלל נישט, ווי אזוי דרוקער, וועלכע קענען ביי אנ'8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג פערדינען אויף א פולשטענדיגען אויסהאלט, זאלען בעסער וועלען ארבייטען 15 שעה טעגליך און נישט האבען אויף די עלעמענטארסטע אויסגאבען. ער טראגט דערי-בער אריין א פארשלאג דער נייער פערוואלטונג צו געבען די ברייטסטע פולמאכטען א סוף צו מאכען צו דער דאזיגער אוננארמעלער לאגע און דער פארשלאג ווערט טאקע איינשטימיג אנ-גענומען.

דער יוריס-קאנסול פון דער קארפאראציע ה' אדוו. פוקס, וועלכער האט ברייט ארומגערעדט פערשידענע ענינים, וועלכע האבען א שייכות צו די מיטגלידער פון דער קארפאראציע ערקלערט, אז דאס שאפען פונ'ם ביורא, וועלכעס האט גע-קאסט אזוי פיל מיה און ארבייט טאר מען נישט גרינגשעצען, און לעגט פאר, אז צוליב דעם דא-זיגען ענין זאל צונויפגערופען ווערען אן'אויסער-ארדענטליכע אלגעמיינע פערזאמלונג, וועלכע זאל איינמאל פאר אלעמאל נארמירען די פערהעלטני-שען אין דער דאזיגער פראגע.

איידער מען טרעט-צו צו די וואהלען פון א נייער פערוואלטונג ווערט אפגעשטימט דער פאר-שלאג פון ה' פעליקס וועגען אנאבסאלוטאריום און עס ווערט איינשטימיג אויסגעדריקט צוטרוי פאר דער אפטרעטענדער פערוואלטונג.

די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט: אלס „סטארשי" איז ווייטער געוועהלט געווארען ה' שייניאק, אלס וויצע-סטארשי'ם די ה"ה: ראפאפארט, פעליקס, שימשיא; אין דער פערוואל-טונג די ה"ה: צעדערבוים, ווייסקאפף, רעזניק, ווערטהיים און קופערמאן; אלס פערטרעטער: ל. ברייטשטיין און י. וויין; פערטרויאונגס-מאן — ה' מאשענבערג. אין דער רעווידיר-קאמיסיע די ה"ה: ציטער, ב. ברייטשטיין און סאדאקיערסקי; אין דער ביורא-קאמיסיע די ה"ה: פ. סטריקאווסקי, אפעל, כארינסקי, שטארקמאן און טעמפעלהאף.

עס רעדען נאך די ה"ה: רעזניק, בראמבערג, ל. סטריקאווסקי און מאנע בערג, און דערמיט ווערט די פערזאמלונג געשלאסען.

KINO TEATR
MIRAŻ
11-LISTOPADA 16
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגע מוזיקאלישע קאמעדיע א. נ.
Jaśnie Pan Szofer
אין די הויפטראלען:
Ina Benita
Eug. Bodo
Antoni Fertner

Dr.
B. Robinzon
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף 10 פאמארסקא 10
פראנט, 2טער שטאק, טעל. 131-86.
נעהמט אן פון 6 ביז 8 אין אוונט.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20

דאן=דאמינגא

מלאד

ראמאן

נאכדרוק אין א טאג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאטען.

...עס טאטען אבער איז די זאך אנדערש פארגע-...קומען. ער האט געזעהן דאניעס פליס און ארבייטס ...טיט, דער ערשטער אויפצושטיין און דער לעצ-...טער זיך צו לייגען. ער האט געקענט אלע קונים ווי ...זיינע פינגער. און נישט-איינמאל פלעגט ברוך זאגען ...זיין רייועלען, אז זיינער דער יונג איז געקומען האט ...די ארבייט פיל פערגרינגערט און דאס געשעפט ...פערבעסערט.

...וועט דן האט זיך אפגעשפיגעלט אין די קלארע ...אויגען פון אנדזשעלינען, האט ער זיין אייגען פנים ...געזעהן אנדערש, דערלויכטען און דערהויבען.

...מיט אמאל זענען ארויסגעקומען פון זיין זכרון ...פון די אלע איבערלעבענישען און געוואוינהייטען זיי... עס האט זיך אויסגעמעקט פון זיין געדעכעניש ...דאס שטעטעל, די יודען, זיינע געשלעגען מיט די ...גויים. אפילו זיין מאמען האט ער אויפגעהערט זעהן, ...אויך ער, דאניע איז געבליבען איבערהיים, אין אנ ...אנדערער, יענעמס שאטען. איז דאס אהער געפאה-...רען, און דער שטן שטעהט דא ביים יאטקע קלא„ צוע ...געבט פלייש און גריכצייג צו שווארץ הויטיגע מאר-...טאמען, און אט דער זעלבער שטן טונקט זיך אין דער ...ליבטעקייט פון אנדזשעליגעס פרייד.

...דערפאר האט אלץ אין איהם געשמיכעלט, ווען ...אנדזשעלינע האט איהם איינמאל געזאגט, אז זי וויל ...ער זאל הייסען „דאמינגא".

...צום ערשט האט ער עס נישט געקענט און זיך ...געוועהנט, דער נאמען האט איהם שוין צו פרעמד און צו ווילד אויסגעזעהן, מיט דעם נאמען האט ער דערפיהלט, אז ער גייט שוין צו ווייט אוועק פון זיך, אז אפילו דער שטן פון יענעם דאניען איז שוין אויך נישטא. אבער ער האט זיך נישט קעגענגעשטעלט, ווייל אײדער, וואס ווען, איז שוין זיין נייער נאמען מפורסם געווארען. נישט נאר אין שטוב ביי די קאַ-סטאַרעס, נאר אין גאנצען שטעטעל ארום.

און אין ריא כעגרא איז דער נאמען טאקע געווען א שם דבר, די שווארץ-הויטיגע מיידלעך מיט דעם בלייען פודער אויף די טונקעלע הויטען האבען זיך אפט פערקוקט אויף דער פלינקייט פון דאמינגאס הענט. אויף דער פעסטקייט פון זיין טראט, אויף דער העלער רויטקייט פון זיין פנים. ער האט שלעכט גערעדט דאס לשון, אבער יעדער האט פערשטאנען וואס ער מיינט, און וואס ער וויל. די ווערטער האבען זיך ביי איהם געמישט אויף די ליפען ווי זיינע הענט אין א קאסטען מיט סחורה. די זאצען האבען זיך פערקעהרט געבונדען, — אנשטאט „עבר" איז ביי איהם געווען דער „עתיד", אנשטאט צו זאגען איך וועל „גיין" — איז ביי איהם ארויסגעקומען: „איך וועל געגאנגען", אבער יעדער האט איהם פערשטא-נען און צוגעהאלפען.

* * *

ברוך כץ, דער שוחטל, איז פארט ארויסגער-קראכען פון בערנארדא קאסטאראן דעם „קאמער-מאנט". אמת, ער איז געווען דער רייכסטער מענש אין שטאט. אז זיין ווייב דאנא ראזינא איז געווען די קלוגסטע פרוי אין ריא נעגרא. אז זיין טאכטער די סעניארינא איז געווען דאס שענסטע מיידעל פון דער גאנצער אומגעגענט, און כבוד האט איהם נישט געפעהלט. און יעדען יום טוב האט מען איהם איינגעלאדען אין קלויסטער אריין.

אנדזשעלינא האט אפילו איינמאל געטראגען די הייליגע בילדער אנגעטון אין ווייסען אטלאס און איבערן קאפ — א גאנץ טויל. און האט אויסגעזעהן ווי דער הייליגער אנגעל א שוועסטער, אדער גאר ווי די „סאנטא" אליין, אמת, דאס האט דעם שוחטל געטיאבקעט עפעס אין הארצען: וואס פאר אנ'אופן איז עס זיך לאזען אזוי צונויפמישען? צוזאמענגיי-סען מיט אלע גויים, ווערען א שמעלקע מיט די „מאר-קאקעס"? נישט נאר פערנעסען דעם אייגענעם וואר-צעל, דעם אפשטאם, נאר ארייגוואקסען טיף מיט דער נשמה אין א פרעמדען לעבען אריין? א לעבען ; וועלט, מענשען, וואס ביי דער גאנצער נאהענט-קייט איז עס איהם אזוי ווייט און פרעמד?

ער האט זיך געחידושט אויף דעם „גריגעס" ווי ער האט דאס אנגעטון אויף זיך די הויט פון די ארץ מיגע, ווי שנעל ער האט זיך צוזאמענגעהאפטען, גע וואקסען „פאן בראט" גליך מיט אלע בראזיליאנער, זיין הלבשה ווי אנ'אמתער היגער געבוירענער, אין דעם גאנטעל פעהרייט א לאנגען מעסער, ווי א האל פע לבטה.

דאס לשון קען ער, דאמינגא, נאך נישט אינגאנ צען, אנשרייבען א ווארט, אפילו זיין נאמען, מען זאל איהם א וואגען גאלד אוועקלייגען! נאר אין דער „פאליטיק" פון דער עסטארע איז ער בעקאנט און איינגעטונקט איבער די אויערן.

די פארטיי, וואס איז קעגען דעם גובערנאטאר פון דער פראווינץ ריא נהאגדע דא סול, האט אין דאן דאמינגאן א וויכטיגען מיטגליד, קיין גרויסער רעדנער איז ער נישט. נאר א הויצער, אז ער הויבט אן רעדען, דאכט זיך, אז די רויד פערפלאנטערען זיך אויף זיינע ליפען, דעמאלט וויקלען זיך אריין די א-רויסגעשטארצטע אויגען אין דער מחנה, וואס שטייט אדער זיצט ארום די טישלעך, אין דער „פאנדא" ביי די קליינע קאפע-שעלעכלעך, די בליקען זיינע בלאנ-דזשען און די הענט באמבלען זיך און ווייסען נישט צי זאלען זיי זיך בעהאלטען, צי זאלען זיי צודעקען דאס פנים, וואס פלאמט פון רויטקייט און בושה...

גראד דאס געפעלט דעם עולם, אפלאדירט מען! הויבט מען איהם אויף די הענט. רייסט ער זיך א-רוים! לויפט אריין צו „זיך" אין געשעפט און באלד הויבט זיך אויף און ס'לאזט זיך אראפ די שארפע האק איבער א זייטעל פלייש. אזש דער קלאָץ שאקעלט זיך אונטער זיינע קלעפ!

בערנארדא קאסטאראן האט אפילו פערדראסען וואס דער יונג, מישט זיך אין דער פאליטיק, נאר די מאדאם קאסטארא האט געשמייכעלט דערפון, און די סיגארינא אנדזשעלינא לאכט אין דאניעס אפ-וועזענהייט.

איינמאל האט מען פאר זיין כבוד וועגען געמאכט אנ'ארגענטינער „אסאדא קאן קוערא". טיף אין וואלד האט מען אנגעלייגט א פייער און אויף שפי-זען איז געווען אנגעהאנגען א גאנצען שעפס, דער רויך האט זיך ארומגעשלענגעלט ארום דעם פלייש און טראפענס בלוט צוזאמען מיט געזאלצען וואסער אט אהאפגעטריפט אין דעם פלאם אריין.

דאמינגא האט דאס ערשטע מאל געזעהן, אז מען זאל אזוי זיך נוהג זיין. דער ריח פון בלוט און דאס סמאליען פון פלייש האט איהם געשטיקט אין האלז, איהם האט זיך אויסגעדוכט אז דאס זענען דאס די וואהלגילנים, וואס ער האט אינדערהיים זיך צוגע-הערט ווי וויבער האבען דערצעהלט תשעה-באב אויף דער נאכט. ווען זיי זענען געזעסען אין די זאַ-קען אויף קליינע בענקלעך אין דעם געסעל וואו זיין מאמע האט געוואוינט

(פארטזעצונג קומט).

פראצעס פון שלום מענאקער אין גראדנע

גראדנע. דער פראצעס פון שלום מענאקער איז געווען די לעצטע נאכווייעניש אין גראדנער קרייז-געריכט פון די טרויעריגע שבועותדיגע געשעהענישען.

דער בעשולדיגונגס-אקט האט שלום מענאקערן פארגעווארפען, אז דעם 8-טען יוני (דאס הייסט אויף מארגען נאך די געשעהענישען), בעת דער פאליציאנט יאן אסטראוסקי האט פונאנדערגעטריבען בעזאפענטע דעמאנסטראנטען, האט מענאקער זיך נישט געלאזען ארעסטירען און זיך ענטגעגענגעשטעלט דעם פאליציאנט מיט גיוואלד. אנכאפענדיג איהם פאר'ן ביקס, ווי אויך, אז מענאקער איז אקטיוו בעפאלען דעם פאליציאנט און איהם דערלאנגט מיט א הארטען געגענשטאנד אין פינגער פון דער לינקער האנד, דאס הייסט לויט'ן ארט. 133 פון שטראף-קאדעקס.

דער פארפאל איז אין בעשולדיגונגס-אקט געשילדערט אזוי:

דעם 8-טען יוני שפעט אין אווענד האט דער 2. קאמיסאריאט בעקומען א מעלדונג, אז אויף זאמקא-ווא גאס זאמלט זיך א המון בעוואפענט מיט אייזערנע שטעקענס און אנדערע מכשירים.

אויפ'ן ארט זענען אנגעקומען העכער א צעהנדליג פאליציאנטען מיט קאמ. ניימאן בראש.

בעת'ן פונאנדערטרייבען דעם המון האט דער פאליציאנט אסטראווסק יזיך א יאג געטון נאך מענאקערן אויף שקאלנא גאס; אין א געוויסען מאמענט, האט מענאקער זיך אומגעקעהרט, און א כאפ געטון אסטראוסקין פאר'ן ביקס, כדי איהם ארויסצודרייטען, און גלייכצייטיג דערלאנגט דעם פאליציאנט מיט א הארטען געגענשטאנד אין האנד.

דערזעהנדיג דעם אנגעלאפענעם צוהילף פאליציאנט קרושינסקי, האט מענאקער אפגעלאזען דעם ביקס און גענומען אנטלויפען, אבער ער איז געווארען פערהאלטען דורכ'ן קאמ. ניימאן.

פאר דעם האט מענאקער עפעס אראפגעווארפען, וואס האט זיך ארויסגעוויזען, אלס א קצבישער מעסער.

דער פראצעס איז פארגעקומען פאר'ן ריכטער ה' צודזינאוויטש; פראקוראר — ה' אסטראווסקי; פערטיידיגט מענאקערן האט ה' אדוו. לאבמאן.

מענאקער האט זיך אין שולד נישט מודה געווען

וואס דערצעהלען די עדות?

דער פאליציאנט אסטראווסקי דערציילט, ווי אזוי ער און די איבריגע פאליציאנטען האבען נאכגעיאגט די יודען; מענאקער איז אנטלאפען אויפ'ן שול-הויף, אראפווארפענדיג א מעסער; דעם מעסער האט דערזעהען קאמ. ניימאן, אבער מענאקער האט געטענהט, אז דער מעסער איז נישט זיינער.

דער פאליציאנט קרושינסקי דערציילט, אז די פאליציי איז געקומען אין אנ'אויטא און דערזעהען א מחנה יודען; א גרויסער טייל איז זיך צעלאפען, אבער א 50 מאן איז געבליבען; איז ער געקומען צו הילף אסטראוסקין און אנגעטון מענאקערן קייטלעך אויף די הענד.

א בעזונדערען אינטערעס רופען ארויס די ערקלערונגען פון קאמ. ניימאן, וועלכער האט, ווי בעקאנט, אויפ'ן „פראצעס פון די 17" בעצייכענט די גרופע יודען, אלס „באיובקע" וואס האט געהאט דעם ציעל צו פראוואצירען די קריסטליכע בעפעלקערונג און נעמען פון איהר נקמה.

עס איז דעריבער באמת געווען אנ'אנגענעמער סיורפריז, וואס ה' קאמ. ניימאן האט דאסמאל געשילדערט די זאך גאר אנדערש:

דער קאמיסאריאט איז געווארען אלארמירט פון פייערלעשער-טעלעפאן, אז אויף זאמקאווע און שקאלנע זאמלען זיך יודען בעוואפענט מיט שטעקענס און דאסגלייכען; איז ער גלייך געקומען מיט א פאליציי-אפטיילונג אין אנ'אויטא און געהייסען זיך פונאנדערגיין; א טייל האט געשטעלט א מין פאסיוען ווידערשטאנד, דורכדעם וואס זיי זענען אפגעטראטען מיט זייער לאנגזאמען טריט; איז ער געווען געצוואונגען זיי פונאנדערצוטרייבען; דאן האט ער געזעהען, ווי מענאקער האט אראפגעווארפען א מעסער.

ריכטער: צוליב וואס האבען זיך די יודען צונויפגעזאמעלט?

קאמ. ניימאן: אויפ'ן גרונד פון מיין איבערצייגונג און אויסשפירונג איז עס געווען אנ'ארגאניזירטע „באיובקע" מיט א ציעל פון זעלבסטפערטיידיגונג, טאמער וועלען זיך איבערגעחזרט די אנפאלען אויף יודען.

מצד דער פערטיידיגונג זענען ארויסגערופען געווארען א רייה יודישע עדות:

ראפ האט געהערט, ווי מענאקער האט זיך געבעטען ביי די פאליציאנטען: — פארוואס, ארעסטירט איהר מיך? כ'האב א פרוי מיט קינדער!

דוד קאזעלטשיק דערציילט, ווי אזוי 4 פאליציאנטען האבען איהם פערהאלטען און דערלאנגט קלעפ; ווען זיי האבען איהם אפגעלאזען, האט איהם דערזעהן נאך איין פאליציאנט ... און איהם אויך דערלייגט.

פראקוראר: — צי האט איהר דערלאנגט אנ'אנקלאגע צו דער פראקוראטור?

קאזעלטשיק: יא.

אדוו. לאבמאן: — צי האט מען אייך אוועקגעפיהרט ... קאמיסאריאט?

עדות: — ניין, צו וואס האט מען מיך געדארפט פיהרען? וויבאלד מ'האט מיר אויפ'ן ארט מקיים-פסק געווען, האט מען עס שוין געהאלטען פאר גענוג.

צירולניצקא און צירולניצקי האבען געזעהען, ווי די פאליציאנטען האבען מכבד געווען מענאקערן.

גאבאוויטש, איזאקסאן און פרומע שוואכאוויטש טראגען נישט אריין קיין נייעס.

ישראל קרעדיטאר, דער „סטארשי" פון קצבים צעך, ערקלערט, אז מענאקער איז א מיטגליד פון פערוואלטונג און ער איז א רוהיגער איינגעהאלטענער מענש.

הירש אבערשטיין און יודל גאזשאנסקי האבען געזעהען, אז דעם מעסער האט גאר דער שאפער פון אויטא אויפגעהויבען אויף זאמקאווא און דערלאנגט דעם קאמיסאר.

אויף אדוו. לאמבאנס פראגע ענטפערט אבערשטיין קאטעגאריש, אז דער מעסער איז נישט קיין קצבישער,

נאכ'ן פערהער פון די עדות שטעלט אדוו. לאבאן א פראגע מענאקערן, צי דער מעסער, וואס געפינט זיך אויפ'ן ריכטער-טיש איז זיינער?

מענאקער: — אזא מעסער ווען האלטען א קצב! מיר האבען מעסערס נומער 6, און דער מעסער איז דאך גאר א שטוביגער, אפילו נישט קיין פאבריטשנער...

דער אורטייל און די מאטיוון

נאך א קורצער בעראטונג, האט דער ריכטער ה' צודזינאוויטש פערעפנטליכט דעם אורטייל 3 חדשים ארעסט.

דאס געריכט האט אנערקענט מענאקערן ... אומשולדיג פון ארט. 133 פאר אנ'אנפאל אויף ... פאליציי (וואס זעהט פאר ביז 5 יאהר). מחמת ... באלד מענאקער איז פון דער פאליציי אנטלאפען, האט ער דאך נישט געקענט האבען קיין ... די פאליציאנטען צו בעפאלען.

דאס געריכט האלט, אז דא איז פארגעקומען ... געוועהנליכער פאל פון שטעלען דער פאליציי ווידערשטאנד: דאס וואס ביים פאליציאנט אסטר... סקי איז אפגעריבען געווארען די הויט אויפ'ן ... האט עס געקענט פארקומען בעת מענאקער האט ... נישט געלאזען פערהאלטען און דאס האט ... קיין גרויסע בעדייטונג; אויב אפילו דער ... איז מענאקערס, וואלט ער דאך איהם נישט ... ווארפען, ווען ער האט בדעה צו מאכען פון ... א געברויך; נעמענדיג נאך דערביי אין אכט די ... מאסדיגע אויפגערייצטע אטמאספער צוליב ... פריהערדיגע געשעהענישען, האט דאס געריכט ... בען מענאקערן א מילדע שטראף לויט'ן ארט. ... (דער ארטיקעל זעהט פאר טורמע אדער ארעסט ... 3 יאהר).

רעפארמירן דאס שטייער-סיסטעם

(ענדע פון דער 3-טער זייט)

ליכע פראוואקאציע פון די ענדעקעס און דער אמת'ער היליגקייט-שענדער איז גאר געווען א „ריינער אריער", א כשר'ער ענדעק. אמת דער דארטיגער גלח האט אויסגעדרוקט בעדויערען פאר די אומשולדיגע יודען און זיי איבערגעבעטען — אבער וויפיל בלוט און געזונד, לעבען און פערמעגענס האט דאס אלץ אבגעקאסט!?

דעפ. באקאן האט מיר דא געמאכט א פארוואורף, אז איך בעשולדיג אין דער קאמיסיע כסדר די פוילישע יוגענד אלס די שולדיגע אין די לעצטע אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען אין לאנד. אבער, מיינע הערען, איך האב רעספעקט פאר דער פוילישער יוגענד — בשום אופן אבער קען מען צו זיי נישט צורעכענען די הפקר'דיגע גאסען-יונגען, וואס בעשמוצען פוילענס הערליכע טראדיציעס און איהר שיינעם נאמען אין דער געשיכטע!

ה' מיניסטער! ערשט מיט עטליכע טעג צוריק האט זיך צו מיר געוואנדען

א געליטענער פון א געווארפענער פעטארדע,

וועלכער האט בדעה אנצוקלאגען די מלוכה וועגען די היזקות. א בירגער קויפט אויס א פאטענט, צאהלט שטייערן, זוכט אויס פאר זיך אנ'ארט צו האנדלען, פיהרט אויס עהרליך זיינע פונקציעס — מוז ער האבען געזיכערט זיין האנדעלס-פלאץ! כ'וועל אייך זאגען דעם אמת: כ'פערטראכט זיך, צי ס'פעהלט נישט אמאל אין מלוכה-בודזשעט א ספעציעל ... פאזיציע א'י ... ענטשעדיגונג פ... א עלכע מינים היזקות?

... כ'האב מיט עטליכע טעג צוריק גערעדט וועגען אדזשיוואל, לעשנא, זשארנאוו, קיעוו, ... טיק און אנדערע שטעט — האט די ענדעקישע ... געריבען זיך די הענד: יודען זענען סאלדאטן ... זיי וועלען קומען צו הילף די געליטענע. ... מיינע הערען, הונדערטער געליטענע משפחות ... דאס איז נישט בלויז א קלאפ דעם יודישען ... דאס איז א קלאפ אויך פאר'ן ווירטשאפט... ארגאניזם פון דער מלוכה!

אויב כ'האב געזאגט ביים בודזשעט פון ... נערן-מיניסטעריום, אז די אלע אויסדרוקען ... בארבארישקייט זענען געווענדעט נישט בלויז ... גען יודען, נאר אויך געגען דער רעגירונג — די טענדענץ חרוב צו מאכען דאס ווירטשאפט... לעבען, מעשה טרוסקאלאס און פיל אנדערע ... העניש אין דער לעצטער צייט, א בעשטעט... פון די דאזיגע ווערטער.

די געווארפענע פעטארדעס און די ... טירטע באמבען-ווארפען ווייזען אן פון ... ריכטונג דאס אלץ שטאמט און אין וועלכער ... טונג דאס אלץ געהט.

איך האב גערעדט וועגען פערשידענע ... ווייטאגטע פראגען פון סוחר'שום און האנדווערק... טום. איך ווייס, אז נישט איין בלוטיגען ענין ... איך מסתמא פערזעהען און דורכגעלאזען, ... רויך פון פעטארדעס און דער טשאד פון ... פערציהט אונז אלץ מיט א נעפעל!

אויב די רעגירונג האט ביז אהער זיך ... ענטשלאסען אויף קיין ראדיקאלע שריט געגען ... צעיושעטע און צעהעצטע עלעמענטען פאר ... בלויז-אנטיסעמיטישע מעשים, וועט זי אפשר ... כל-סוף דערוויף זיך ענטשליסען פאר זייערע ... מלוכה'שע מעשים!

••••••••••••••••••••

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28. טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג

סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען

נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונט.

זונטאג און חגאות פון 9—1

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

הייבט אן פאלגענדע טעג!

„מעלאדיע פון א גרויסער שטאדט"

גרויסער מוזיקאלישער פילם. — אין די הויפט-ראלען: — Elonor PAWELL, Robert TAYLOR

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבען ווי אויך ... אנהויב אין געוו. טעג 4 נ"מ, שבת און זונטאג—12 ...

הייבט אן פאלגענדע טעג

איך האב דעם כבוד מיטצוטיילען, דאס עס איז געעפענט געווארען

אויף פאלודניאווא 9

א הורט-געשעפט פון זעמטל.

עלעקטרישע

און ראדיא-ארטיקלען

ווי אויך אלע פירמאווע זשאריבקעס צו די ביליגסטע פרייזן.

J. BRAUN, Łódź

Południowa 9, tel. 169-30.

שיי-טרען

מיט פאריזער שרינד און פערטיגע שייטלן

ביי קערש.

סקווערצאווא 15

Dr. med.

H. ROZANER

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנקה.

Narutowicza 9

tel. 128-98

נעמט אן פון 9—1

פארמ. און פון 5—9

קריינע אנאנסען!

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אכטונג! דער ניי-רעמאנט... ענגלישער זאל (וואולטשאנסקי...) מיט א שענעם מענער-זאל מיט א ג... היגיענישער כשר'ער קוך. מיט די ניי... געשירען און טיש-בעשטעק ווערט געגעבען אויף חתונות נאר פאר ... אלעס 1-טער מאי 2. קומט און ... צייגט אייך!

אנ'אויסגעוויזענער פון פראג... און פעהיגער יונגערמאן זוכט ארבי... וואס ס'זאל נישט זיין געגען קלענסטען... צו ערפאהרען בושעזשינער 4, קיפ...

א גוטער פאכמאן מיט אנ'א... פיהרט פאבריקאציע-געשעפט זוכ... שותף מיט קאפיטאל פון 8000—...0,000 אפערטען אונטער „M" אין אדמי...

וויכטיג פאר שניידער=קאנפ... און בעשטעלט! ביי מיר איז צו בק... פאריזער מאדעלען. פינקוס, פילסודסק... קווער אפיצינע, 2. שטאק.

נאכט = לעגער! ערשטקלאסיג... מאדערן איינגעריכטעט פאר א 1.25 ... איינצעלנע צימער נור 1.50 זל. ביי ... לאדז, ציגעלניאנא 41, ... 39.

ראקאלען

צו פערמיטען דעם ווינטער זאל אויף דזשערזשאווע. געווינשען אנ'אנשטענדיגער קונדע, ווי אויך פאבריקס-לאקאלען. פאמארסקא 43, ביי ווירט.

Potrzebny jest pokój umeblowany przy rodzinie ewentualnie pokój z specjalnem wejściem w centrum. Oferty sub. „Z. H." do adm. nin. pisma.

פערשידענעם

חתונות אויף פארציעס פאר 2,50 א פערזאן. צו ערפאהרען אין זאל פאלודניאווא 10, ביי פרידוואלד. די קוך ווערט אנגעפיהרט פון די בעסטע פאכלייט.

פאר 10 זל. פערדינג איך דעם זאל מיט בעשטעק קאמפלעט.

מיט אכטונג פרידוואלד.

אנ'ערשטקלאסיגער פריזיער-מענער-ארבייטער ווערט געזוכט ביי הערמאן קאלסקי, וואלבאסקא 16.

Dr. med.

D. Adelfang

אינערליכע קראנקהייטען

ספעציאליסט פאר לונגען-קראנקהייטען

נעהמט אן פון 6.30—8.

PRZEJAZD 40, tel. 131-44.

אין דער לעטשניצע (פיעטריק. 45) פון 5.30—6.30 נ"מ

Leczenie odmą sztuczną.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 9-5 אוונט

זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.

ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

Dr. med.

G. GERSZTAJN

ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען

Traugutta 12, tel. 175-10

נעהמט אן פון 11-2 און פון 6 ביז 8.30 אוו. אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פביזען.

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען- קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09.

נעהמט אן פון 4—8 אוונט.

לעטשניצע

פאר וועבעריש-קראנקע

מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

פיעטריקאווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי-דאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.

א בעראטונג 3 זל.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2..